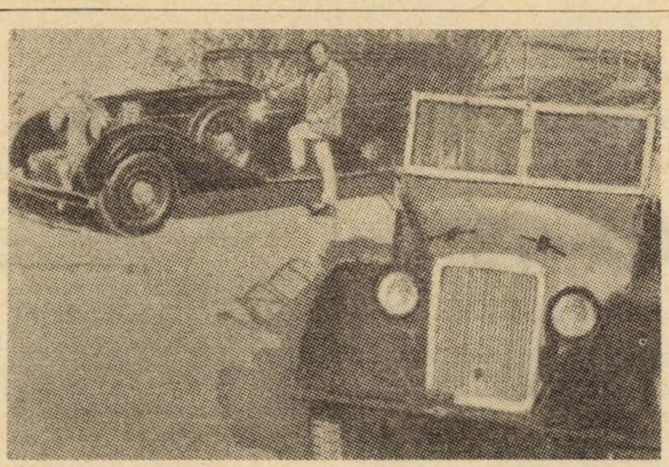

Pentru ultima dată, lîngă Mercedesul lui Hitler. În prim plan, automobilul lui Rommel. Proprietarul, un colecționar de mașini celebre din Arizona, a anunțat că le va pune la licitație

Mister

Howard Hughes ar fi fost la Managua, în timpul cutremurului. Zvonul a circulat cu succes o vreme. Mai nou, altă știre : săptămînalul britanic de senzație „News of the World" publică un interviu cu „primul om care a reușit să pătrundă printre misterele" în care este învăluit, buia să arunce primul chibrit. Era atît de emoționat încît n-a lipsit mult să izbucnească un incendiu. Au fost chemați de urgență pompierii din Dover.

Avertisment

Guvernul libian a dat un avertisment general, în sensul că

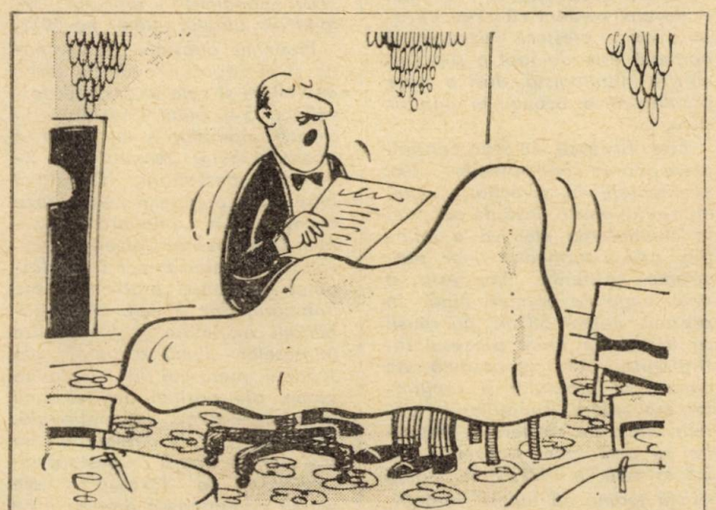

— Și ce ar dori dl Howard Hughes la desert ?

(Din **Morning Star**)

de peste 15 ani, miliardarul american. Alfonso Americo, 31 de ani, frizer, a fost chemat în apartamentul lui Hughes pentru a-i „împrospăta" pieptănătura. „Are un puternic accent american și nu este vorbăreț". Confruntat cu o fotografie a lui Hughes din 1957, intervievatul a constatat că misteriosul său client... a îmbătrînit.

Pompieri

De o parte și de alta a strîmtorii Pas de Calais, au fost aprinse focuri pentru a marca evenimentul votului din Camera Comunelor, prin care Marea Britanie se pronunță pentru Europa. Pe falezele de la Dover, fostul prim-ministru Macmillan tre-

nici un avion care vine din sau se îndreaptă spre Africa de Sud nu mai are permisiunea de a survola teritoriul libian.

Amendament

Conservatorii și liberalii finlandezi au ajuns la un acord pentru a sprijini, în parlament, o lege specială care îi va permite președintelui Urho Kekkonen (72 de ani) să candideze în 1974, la expirarea celui de-al treilea mandat de șase ani, pentru un mandat suplimentar de patru ani. Principalele partide ale țării s-au pronunțat deja în favoarea acestui amendament constituțional.

Memorial

Marguerite C. Oswald, în vîrstă de 65 de ani, a decis să apere prin toate mijloacele memoria fiului ei, Lee Harvey Oswald, prezumtivul asasin al președintelui John F. Kennedy. A înființat la Forth Worth (Texas) o bibliotecă memorială și un institut de cercetări „Lee Harvey Oswald" : 500 cărți, tăieturi din ziare, benzi de magnetofon, fotografii, mii de scrisori și cele 26 de volume ale raportului Warren (care i-a desemnat fiul ca unic asasin al președintelui).

Ambasador

Primul ambasador al Germaniei federale în R.P. Chineză va fi Rolf Pauls, fost ambasador în Israel, actualmente trimis special al Bonn-ului la Washington. Se crede că Pauls va pleca la Pekin în primăvara acestui an.

Posturi

Președintele Nixon l-a desemnat pe Alexis Johnson, pînă în prezent subsecretar de stat cu problemele politice, în postul de șef al delegației americane la negocierile cu U.R.S.S. privind limitarea armamentelor strategice (S.A.L.T.). A. Johnson va fi înlocuit de W. Porter, în prezent șeful delegației americane la negocierile cvadripartite cu privire la Vietnam.

Record

James Lovell, astronautul care a petrecut cel mai mult timp în spațiu, a anunțat că va părăsi NASA la 1 martie pentru a deveni vicepreședintele societății „Bay Houston Towing Co.", ale cărei activități cuprind mai multe sectoare : agricultură, petrol, transporturi etc. Lovell (44

Ministrul japonez de externe Masayoshi Ohira a scris personal firma ce va fi pusă pe o clădire din Pekin : „Ambasada Japoniei"

de ani), cu cele 715 ore în spațiu la activul său, deține un record de invidiat. Prima sa misiune „Gemini 7" a fost urmată de „Gemini 12". În 1968, la bordul lui „Apollo 8", participă la primul zbor în jurul Lunii. În 1970, explozia unui rezervor de oxigen care l-a împiedicat să debarce pe Lună i-a pus viața în pericol. Se afla la bordul lui... „Apollo 13".

Proprietate

Postul de radio din Kampala a anunțat că președintele Ugandei, Idi Amin, a decis ca 500 de companii britanice din Uganda să fie preluate de ugandezi. Numai 90 de firme britanice din Uganda vor mai rămîne proprietate britanică. Amin a afirmat că o listă a companiilor afectate va fi dată publicității de Comitetul pentru probleme britanice. Amin a declarat că este vorba de „un incident minor care nu trebuie să afecteze relațiile dintre Uganda și Anglia".

Anglia. Afișe pentru strîngerea de fonduri: „Un spital pentru copiii din Vietnam"

PERSPECTIVE OCCIDENTALE '73

Costin C. Kirițescu

Începutul unui an, ca și alegerile parlamentare, reprezintă culmi ale activității previzioniștilor occidentali. Nu este deci de mirare că întrebarea „ce ne rezervă anul 1973" apare în coloanele publicațiilor cu cel mai variat profil, însoțită de răspunsurile autorizate ale specialiștilor în viitor.

Vom afla deci, între altele, cum va evolua economia în fiecare țară și pe ansamblul statelor occidentale sau în diferitele ei sectoare. Spre deosebire însă de răspunsurile privind, să zicem, moda vestimentară feminină în 1973, care exprimă cu certitudine convingerile în formă pură ale previzioniștilor din branșă, cele privind mersul economiei trebuie citite cu circumspecție. Un ziar progovernamental se va strădui, evident, să prezinte prognoze optimiste, în timp ce o publicație de opoziție va strecura îndoieli asupra succesului unei politici care nu poate fi decît pernicioasă. Un ziar stipendiat de capitalul industrial va avea un ton rezervat, pentru a nu da acționarilor gustul unor dividende majorate, iar muncitorilor dovada directă că revendicările lor salariale sînt justificate. Dimpotrivă, publicațiile bursiere, bancare, fiscale vor prezenta lucrurile fără asemenea reticențe, ele avînd interesul să înflorească previziunile. În sfîrșit, un ziar „independent" va face aprecieri din care cititorul să înțeleagă ce va voi, așa cum a procedat cunoscutul și venerabilul „Jurnal de Genève". Pe frontispiciul paginii dedicate lui 1973, se poate citi în această gazetă următoarea apreciere de ansamblu : „Anul care începe va înregistra desigur succese, dar și eșecuri. În orice caz, el nu va constitui decît o etapă a unui drum lung și nesigur, pe al cărui traseu răbdarea și bunăvoința reciprocă vor fi indispensabile..." Iată o „prognoză" care cu certitudine nu va fi infirmată de realitate.

Încercînd, în hățișul părerilor exprimate, să descifrăm cele cîteva trăsături care probabil vor fi definitorii pentru economia capitalistă în anul 1973, putem spune că tendințele de recesiune care, în pragul anului 1972, erau considerate într-o serie de țări occidentale ca fiind caracteristice pentru întregul an (1970, 1971 au fost ani de recesiune), sînt astăzi depășite, astfel încît în 1973 se anunță ameliorarea conjuncturii.

Perspective privind o conjunctură favorabilă pare să aibă în primul rînd economia americană, al cărei portofoliu de comenzi este în creștere. Aceeași atmosferă încrezătoare se întîlnește și în Europa occidentală, unde încă din 1972 s-au consemnat în ramurile cheie ale industriei — chimia, electrotehnica, construcția de automobile — profituri sensibil sporite. Astfel, concernul vest-german B.A.S.F. a realizat în primele trei trimestre ale anului trecut o creștere cu 34 % a profitului, în timp ce producția de automobile ale unor uzine ca Opel, Daimler-Benz sau B.M.W. au bătut recordurile cantitative anterioare, iar tendința de creștere continuă.

Comerțul internațional capitalist care a suferit de pe urma recesiunii din 1971 și s-a redresat în 1972, va înregistra, probabil, „o nouă și viguroasă" expansiune (după aprecierile specialiștilor de la O.C.D.E.). Se pare că, exceptînd unele manifestări protecționiste în agricultură și în unele ramuri industriale, ideea că dezvoltarea schimburilor internaționale reprezintă un factor de creștere economică își croiește pretutindeni drumul, astfel încît marea dezbatere cu privire la lichidarea restricțiilor și discriminărilor comerciale, care se va desfășura în cadrul G.A.T.T. la sfîrșitul acestui an, este așteptată cu interes.

De altfel, o serie de situații aduc un sprijin concret argumentelor anunțînd o dezvoltare a comerțului : Japonia, care luptă împotriva unei noi revalorizări a yenului, este constrînsă să deschidă larg porțile în fața produselor străine, fără ca exportul ei să dea semne de oboseală ; devalorizarea de fapt a lirei sterline cu circa 10% — atunci cînd se va renunța la actualul curs fluctuant și se va trece la un curs fix — va spori capacitatea de export a industriei britanice ; Statele Unite își vor majora considerabil importul de hidrocarburi pentru a-și „potoli" setea mereu crescîndă de energie, dar în același timp vor impulsiona exportul altor produse pentru echilibrarea balanței comerciale și de plăți ; totodată, unii experți occidentali apreciază că un efect stimulator asupra schimburilor îl vor avea acordurile preferențiale, de liber schimb sau de asociere la grupările economice existente, acorduri al căror număr va crește în 1973.

Peste semnele unei conjuncturi ascendente se așterne însă umbra apăsătoare a persistenței climatului inflaționist. În Europa occidentală, actualul ritm al deprecierii inflaționiste a banilor variază între 6 și 10 la sută anual, iar deprecierea monedei britanice depășește 11 la sută. A devenit evident că ceea ce apare ca o creștere economică normală este de fapt o supraîncălzire inflaționistă, deci o stare patologică a economiei capitaliste.

Este firească în atari condiții preocuparea principalelor țări occidentale în direcția luptei anti-inflaționiste, însă de aci pînă la combaterea efectivă a inflației, prin intermediul unor programe coerente, mai este o cale lungă de parcurs. Pînă în prezent, numai S.U.A., au reușit să frîneze în parte procesul inflaționist, printr-o politică de control al prețurilor și veniturilor din salarii, cu ajutorul căreia ritmul de creștere a prețurilor cu amănuntul s-a redus la 3,5 la sută în 1972. Pretutindeni există teama că luptînd împotriva inflației, conjunctura favorabilă se va deteriora, șomajul va crește. Nici un guvern nu vrea să-și asume aceste răspunderi, cu atît mai mult cu cît inflația se traduce printr-o creștere substanțială a profiturilor. De aceea, prognozele pentru 1973 nu acordă multe șanse luptei anti-inflaționiste.

În altă ordine de idei, se știe că la 1 ianuarie 1973, Piața comună a „celor 9" a devenit o realitate. Părerile asupra efectelor intrării Angliei sînt însă împărțite. Incontestabil, Anglia de azi nu mai este marea putere de odinioară. Nivelul de viață este cel mai scăzut din toate țările Pieței comune, exceptînd Italia și Irlanda. Structurile ei economice sînt fragile, infestate de o inflație care amenință să devină galopantă. Astfel că problemele economice, monetare, politice ale Pieței comune — ce erau deosebit de complicate încă înainte de lărgirea acesteia — se vor complica și mai mult în 1973.

În asemenea condiții, prognozele occidentale privind evoluția economică a țărilor Pieței comune sînt rezervate. Acestea nu împiedică — ci dimpotrivă implică — o creștere o contradicțiilor între „Europa nouă" și „bătrîna Americă", așa cum își intitulează, cu umorul ei sec, revista engleză „The Economist" articolul de fond din ultimul număr pe 1972.

Probleme deosebite se vor pune și în raporturile dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare. S-a putut constata în trecutul apropiat o micșorare a aportului celor „bogați" la finanțarea dezvoltării. Decalajul între țările bogate și cele sărace a crescut. La Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare din anul trecut s-au dezbătut nu numai probleme ale finanțării, dar și cele ale instabilității monetare, dăunătoare intereselor „lumii a treia", ale scăderii prețurilor la materiile prime, ale poziției acestei lumi în comunitatea internațională. Țările în curs de dezvoltare nu mai vor să apară în postura de „solicitanți de favoruri" : ele vor să dobîndească drepturile ce li se cuvin, vor să fie parteneri egali, economici și comerciali, să nu mai sufere de pe urma restricțiilor și discriminărilor, să ia parte activă la discuțiile privind reforma sistemului monetar internațional, să-și vadă apărate interesele în cadrul acestui sistem.

În general, potrivit opiniei multor economiști apuseni, 1973 se anunță a fi un an de conjunctură în creștere, dar acest lucru este departe de a liniști autoritățile, întrucît persistența îngrijorătoare a inflației (ale cărei consecințe pot deveni deosebit de nefaste) nu le permite acestora să depășească, printr-o opțiune clar definită, dilema în fața căreia se găsesc : să combată inflația, dar cu prețul unei restrîngeri a activității economice, sau să păstreze și chiar să stimuleze conjunctura, dar cu prețul proliferării tendințelor inflaționiste.

ACCELERAREA RITMULUI INFLAȚIONIST

Țara	1971	octombrie 1971 — octombrie 1972	octombrie 1971 — aprilie 1972	aprilie 1972 — octombrie 1972
R.F.G.	5,2	6,4	4,2	8,6
Anglia	9,4	8,6	4,3	11,8
Franța	5,6	6,6	4,7	8,6
Italia	4,9	7,0	3,7	10,3
Belgia	4,3	5,7	4,2	7,2
Danemarca	5,8	6,8	7,0	6,6
Finlanda	6,1	7,2	5,6	8,8
Olanda	7,6	7,7	7,0	8,3
Norvegia	6,1	7,9	6,9	8,9
Austria	4,7	7,0	5,2	8,8
Suedia	7,4	5,6	4,4	6,8
Elveția	6,6	7,3	6,7	7,9
Spania	8,3	9,2	6,2	12,3
Europa occidentală	6,7	7,2	4,8	9,6

Sursa : OCDE

„CE AȘTEPT DE LA ANUL 1973"

Publicăm în continuare răspunsurile primite din partea unor ziariști de peste hotare, cărora le-am solicitat să ne împărtășească opinia și sentimentele lor cu privire la anul politic internațional 1973. Reamintim că în numărul anterior am publicat răspunsurile primite de la redactorul șef al revistei sovietice „Novoe Vremea", Pavel Naumov, și de la co-directorul ziarului L'Unita, Luca Pavolini.

PAUL BERNETEL
redactor-șef al revistei „Jeune Afrique"

„Lichidarea ultimelor sechele ale colonialismului"

Arătînd că pentru Africa și țările lumii a treia, anul 1973 începe sub dublul semn al speranței și al îngrijorării, colaboratorul nostru explică :

„Speranța își află originea în evoluția pozitivă înregistrată în cursul ultimelor 12 luni de lupta popoarelor africane aflate încă sub dominație colonială. În teritoriile așa-zise portugheze, Guineea-Bissau, Mozambic, Angola, situația a urmat un ritm accelerat.

Nu încape îndoială că, la începutul anului 1973, Guineea-Bissau își va proclama independența. Ea se bucură, în mod practic, de sprijinul politic și diplomatic al statelor africane, al țărilor socialiste din Europa, Asia, al celor din America Latină și al statelor scandinave. În Mozambic, potrivit opiniei tuturor observatorilor, corpul expediționar portughez este confruntat cu situația militară cea mai dificilă pe care a cunoscut-o vreodată, de la începerea luptei armate. În Angola, cele două organizații naționale — M.P.L.A. și F.L.N.A. — și-au încheiat disputa. Sub egida Organizația Unității Africane, în ajunul noului an, ele s-au hotărît să-și unifice activitatea.

În Africa de Sud și în Rhodesia, dominația rasistă și colonialistă își simte pozițiile din ce în ce mai amenințate".

Amintind că „pentru Africa independentă anul 1973 va fi marcat de aniversarea Organizației Unității Africane, care va sărbători, la 25 mai, la Addis Abeba, cu o strălucire fără precedent, cea de-a 10-a aniversare a creării sale", Paul Bernetel ne comunică gîndurile sale :

„În 1963 O.U.A. reprezenta o speranță — aceea de a vedea Africa eliberată angajată în condiții de unitate pe calea lichidării ultimelor sechele ale colonialismului.

Nu încape îndoială, se poate afirma acum, după zece ani, că roadele nu au corespuns pe deplin așteptărilor. Istoria organizației a fost sfîșiată de o sumă de divizări. Totuși, 1972 a adus și licăriri de nădejde; treptat, Africa reușește să-și lichideze disensiunile, să-și strîngă rîndurile în fața opresiunii colonialiste și neocolonialiste. Sîntem încă departe de mărețul ideal panafrican al lui N'Krumah. Dar, nu este mai puțin adevărat că Africa zilelor noastre nu mai cunoaște împărțiri nete în zone de influențe religioase, lingvistice sau politice. Este un succes și, în măsura în care nu se va manifesta imprevizibilul, în jurul acestui consens va fi sărbătorită cea de-a 10-a aniversare a marii organizații panafricane".

„Nu putem evoca anul 1973 fără a vorbi, însă, și de preocupările care ne apasă în acest început de nou an, continuă colaboratorul nostru, precizînd că e vorba de războiul din Vietnam. „O rană pe care o credeam în curs de cicatrizare, S.U.A. au deschis-o din nou, vărsînd pe acele meleaguri mii de tone de bombe. Să înceteze intervenția americană în Vietnam ! Să trăiască în pace, în independență și în demnitate poporul Vietnamului care a făcut atîtea ca să le merite".

Adresînd în încheiere, prin intermediul revistei noastre, „urări sincere de pace, fericire și prosperitate poporului român, guvernului său, conducătorilor partidului său", redactorul șef al revistei „Jeune Afrique" ne asigură că „Africa și lumea a treia urmăresc cu interes înaintarea curajoasă a României socialiste, demne și independente".

DR. PÁLFY JOSZEF
redactor-șef al revistei „Magyarorszag"
Budapesta

„Anul unor negocieri de anvergură"

„Cred că anul 1973 va fi în continuare anul unor negocieri internaționale de anvergură", apreciază colegul nostru budapestan, în opinia căruia „negocierile au devenit noi forme de luptă ale confruntărilor internaționale, ceea ce, cu alte cuvinte, înseamnă că începerea ca atare a tratativelor nu constituie încă prin sine însăși un succes pentru nici una din părțile participante. În afară de aceasta, trebuie să avem în vedere faptul că negocierile se pot prelungi timp îndelungat, că ele solicită răbdare, precum și o vigilență neîntreruptă, o mare fermitate ideologică și, în același timp, flexibilitatea de negociere".

Referindu-se apoi la conferința de securitate și cooperare europeană, dr. Pálfy își exprimă convingerea „că din calea convocării ei vor fi înlăturate toate piedicile pe care, într-o țară sau alta în Occident, adversarii destinderii ar putea să le mai inventeze : faptul că asemenea situații sau condiții prealabile, constituind noi stavile, ar putea realmente apare, îl atestă conferința N.A.T.O. de la Bruxelles, din decembrie 1972, care ne-a oferit un mic «aperitiv» în această privință. Desigur, nu-mi fac iluzii în sensul excluderii unor posibile încercări din partea Occidentului de a folosi chiar conferința securității și cooperării europene pentru realizarea obiectivelor proprii".

Evocînd apoi problema vietnameză, redactorul șef al „Magyarorszag" scrie : „Eșecul vremelnic al tratativelor confidențiale, ce au avut loc în împrejurimile Parisului, trebuie să ne avertizeze în sensul că este necesară concentrarea tuturor forțelor, chiar pînă în ultima clipă, pentru ca negocierile să se încheie cu succes, realizîndu-se. Am convingerea că poporul vietnamez dispune de forța și tăria necesare ducerii la bun sfîrșit a luptei sale ; în acest sens, comunitatea țărilor socialiste îi asigură tot sprijinul necesar, iar partea progresistă a opiniei publice mondiale își va manifesta desigur simpatia față de poporul vietnamez și în anul 1973, așa cum a făcut-o și în anul 1972. În sînul cercurilor conducătoare americane va trebui, în sfîrșit, să prevaleze realismul, judecata lucidă că ele nu pot cîștiga războiul vietnamez, iar prestigiul S.U.A. va fi știrbit tocmai ca urmare a continuării unui război crîncen și lipsit de perspective".

Considerînd că este de o mare importanță continuarea seriei de tratative între Uniunea Sovietică și Statele Unite, atît pe planul „contactelor la cel mai înalt nivel, cît și la tratativele S.A.L.T.", dr. Pálfy încheie :

„Aștept de la anul 1973 întărirea continuă a lumii socialiste. În Europa putem sconta, pe bună dreptate, pe sporirea prestigiului Republicii Democrate Germane, prin continuarea recunoașterii sale și a primirii ei în rîndurile membrilor O.N.U. Sînt încredințat de întărirea și lărgirea continuă a cooperării politice, militare, economice, sociale, culturale a comunității socialiste, aceasta afirmîndu-se și în anul 1973, iar în ceea ce privește relațiile de prietenie ungaro-române, nădăjduiesc că legăturile dintre cele două țări și popoare se vor dezvolta și în 1973. Sînt un sincer adept al frăției ungaro-române și de aceea am folosit bucuros acest prilej pentru a transmite și pe această cale urările mele de bine cititorilor revistei «Lumea», confratele nostru român".

DR. RANKO PETKOVICI
redactor la „Medunarodna Politika"
Belgrad

„Mai multă încredere și înțelegere între oameni și popoare"

„Reluarea bombardamentelor în R. D. Vietnam arată că anul 1973 va fi cu mult mai mult sub semnul evenimentelor din Indochina decît s-ar fi putut presupune pînă de curînd : aici, fie se va ajunge la încheierea unei înțelegeri de pace, fie se va începe o nouă escaladare a războiului". Ziaristul iugoslav consideră că dacă se va ajunge la un acord privind pacea în Vietnam, „anul 1973 va fi mar-

cat de încetarea unui război dintre cele mai tragice din istorie și de conștiința încurajatoare că aspirațiile de libertate ale popoarelor sînt de neînfrînt, chiar și în confruntarea cu mașina de război a unei mari puteri ca Statele Unite ; reglementarea situației în Vietnam și în întreaga Indochină ar avea urmări binefăcătoare pentru dezvoltarea pozitivă a relațiilor internaționale în ansamblu". Cu referiri la Europa, Ranko Petkovici este de părere că „pe continentul nostru, procesele destinderii, exprimate în special prin pregătirile pentru ținerea conferinței privind securitatea și colaborarea, trebuie să ducă la aranjamente intereuropene și general-europene semnificative în sfera securității și colaborării.

Deși nu ar trebui să se neglijeze diferențele de interese care sînt încă mari și chiar obiectivele grupărilor politice și ale unor țări, convingerea noastră este că ele se vor reduce și nu vor spori, aceasta fiind prin sine însăși un rezultat demn de atenție și de strădanii.

Dorința noastră cea mare este ca spiritul libertății și independenței popoarelor, al egalității lor în drepturi să dobîndească noi impulsuri pretutindeni în lume și în special acolo unde domnesc încă violența și samavolnicia, în mod expres, în Orientul Apropiat, în coloniile portugheze și în sudul Africii.

Lozinca umanistă dar și politică «Mai puține arme — mai multă pîine» ar trebui să-și piardă nuanțele de utopie în lumea în care cheltuielile militare ating cifra de 250 miliarde de dolari, iar două treimi ale umanității sînt încă confruntate cu fenomenul foametei și sărăciei. Este prea puțin și de aceea scump ceea ce se obține pe de o parte la tratativele S.A.L.T. și la alte convorbiri despre dezarmare, iar pe de altă parte în activitatea U.N.C.T.A.D. și a altor instituții care acționează pentru dezvoltare.

Fiecare nou succes pe unul dintre aceste două planuri ar înscrie un bilanț constructiv în anul 1973.

Iugoslavia, ca țară nealiniată și socialistă, încheie Ranko Petkovici, acordă o mare importanță întăririi prieteniei și colaborării dintre țările socialiste, precum și marilor acțiuni ale țărilor nealiniate care urmează să aibă loc în anul 1973. Angajarea consecventă și multilaterală în lupta pentru pace, independență și progres ca orientare durabilă a Iugoslaviei și României se soldează, desigur, cu rezultate trainice care vor fi evidente și în anul în care tocmai intrăm acum : cu speranța reală că întreaga lume va fi străbătută de o mai mare încredere și înțelegere între toți oamenii și toate popoarele".

OSCAR WAISS

directorul ziarului „La Nación" Santiago de Chile

„Confirmarea victoriei poporului chilian"

Considerînd că „anii care vor veni se vor desfășura, pentru popoarele mai puțin dezvoltate ale «lumii a treia», sub semnul luptei susținute pentru a-și cuceri un loc sub soare", publicistul chilian consideră : „Acest imperativ apare ca o consecință directă a prăpastiei care desparte, din ce în ce mai mult, populațiile insuficient alimentate și echipate precar, de cele cărora traiul în regiuni industriale le conferă un standard de viață mai ridicat. Va fi cu neputință să se elimine încordarea din sfera politicii mondiale atît timp cît sursa acestei încordări se va afla în astfel de deosebiri, atît timp cît ele se vor manifesta în mod brutal, prin intermediul mizeriei, bolilor și foametei.

Omenirea a ajuns la o etapă în care aceste contradicții nu mai pot fi ocolite, deoarece progresele științifice și tehnologice «au redus» dimensiunile planetei noastre, punînd știrile și informațiile cele mai diferite la îndemîna tuturor. Popoarele din «lumea a treia» sînt conștiente de nivelul lor scăzut, dar, în același timp, știu că există soluții și sînt gata să le găsească.

Așa cum există un sentiment de clasă, există și un sentiment național, ceea ce explică intensificarea eforturilor depuse de popoarele mai slabe pentru găsirea drumului către socialism, drum care este diferit, potrivit istoriei și tradițiilor fiecărui popor, deși țelul final rămîne același. Noi, chilienii, am putut constata interesul trezit în rîndurile oamenilor muncii din alte părți ale lumii de experiența noastră, care întrunește, în mod neîndoielnic, însușiri singulare, dat fiind că nu s-a bucurat de existența unui precedent similar. Recenta călătorie efectuată de tovarășul Allende într-un număr de țări prietene, precum și cuvintele sale rostite de la tribuna Adunării Generale a O.N.U. au avut un larg ecou pe plan internațional, exprimînd, în același timp, preocupările și năzuințele popoarelor rămase în urmă pe scara dezvoltării din Asia, Africa, America Latină și chiar din unele zone ale bătrînei Europe".

Oprindu-se la perspectivele poporului chilian în anul ce vine, Oscar Waiss scrie : „Înăuntrul propriilor noastre hotare există un dușman încăpățînat și neobosit, dușmanul de clasă. Moșierimea expropriată, patronii ale căror întreprinderi au intrat în patrimoniul întregii societăți, burghezia măcinată de ranchiună, bancherii deposedați de puterea pe care le-o dădea banul, toată această pătură socială infiltrată de ideologia fascistă, nu va ezita să încerce răsturnarea guvernului Unității Populare, să împingă masele populare pe făgașul sîngeros al războiului civil". Subliniind apoi că acțiunile dușmanilor din interior se împletesc cu uneltirile monopolurilor imperialiste din afară, ziaristul chilian scrie în încheiere :

„Știm că la anul va trebui să luptăm cu toate puterile noastre împotriva dușmanului din interior, ca și a celui din afară ; vom lupta însă întăriți de unitatea întregului popor și sprijiniți de ajutorul și prietenia țărilor prietene, și în primul rînd al țărilor socialiste. Sîntem convinși că vom învinge, deoarece vîntul bun al istoriei umflă pînzele corabiei noastre, dar nu ne facem iluzii în legătură cu atingerea cu ușurință a țelului urmărit. Popoarele care își deschid cale către o orînduire nouă, mai dreaptă, nu pot fi învinse. Poporul chilian nu poate fi înfrînt. Popoarele «lumii a treia», întreaga omenire, în mersul său înainte, sînt de neînfrînt".

PE URMELE ISTORIEI

Cicerin a fost numit în fruntea Comisariatului pentru Afacerile Externe la 30 mai 1918, în plin război civil și intervenție străină, la scurt timp după tratativele de la Brest-Litovsk cu Germania, soldate cu încheierea unei păci ce conținea clauze extrem de grele pentru Rusia Sovietică. „Nici un ministru de externe nu a primit vreodată un post atît de dificil și, în ultimă instanță, nici un ministru nu a ocupat acest post cu atîta demnitate și onoare" — scria Louise Bryan, soția lui John Reed, autorul cărții „Cele 10 zile care au zguduit lumea".

Aparatul diplomatic pe care l-a preluat Cicerin după 6 luni de Putere Sovietică se ghida după responsabilități mai mult intuite decît precizate și folosea adesea metode de lucru empirice. În anii intervenției străine și ai războiului civil, ai blocadei și nerecunoașterii statului sovietic pe plan internațional, Cicerin a continuat în permanență munca de formare și omogenizare a personalului Comisariatului, care avea o componență eterogenă. Rezultantă a muncii depuse de Cicerin în decursul timpului, aparatul Comisariatului pentru Afacerile Externe purta pecetea personalității sale : aristocrat prin genealogie și revoluționar prin vocație. Artizan al armonizării atașamentului față de idei cu rigurozitatea profesională, indispensabilă promovării relațiilor cu alte state și conturării pe cale diplomatică a intereselor unicului stat socialist, Cicerin a trezit suficiente sentimente de îngrijorare în rîndul colaboratorilor săi, valoroși de altfel, care l-au suspectat de insuficientă fermitate. Răspunzînd unor sesizări care i-au fost adresate în această privință, Lenin arăta următoarele : „Cred că nemulțumirea dv. față de Cicerin este exagerată (...) Să perfecționezi diplomația (și să creezi una nouă) e un lucru greu (...) Cicerin este un lucrător minunat, conștiincios, inteligent, cult. Asemenea oameni trebuie prețuiți. Cît despre slăbiciunea lui că nu știe „să comande", ea nu constituie o lipsă atît de gravă. Sînt destui oameni pe lumea asta care au slăbiciuni contrare !".

Munca de închegare a aparatului de lucru al Comisariatului a fost dusă în paralel cu

Numele lui Gheorghi Vasilievici Cicerin este indisolubil legat de începuturile politicii externe a statului sovietic. Comisar al Poporului pentru Afacerile Externe din 1918 pînă în 1930, publicist și eseist erudit, posedînd o cultură polivalentă, Cicerin a fost unul din cei mai remarcabili diplomați ai timpului său. Recomandarea U.N.E.S.C.O. de a sărbători 100 de ani de la nașterea sa constituie o dovadă a aprecierii generale a personalității și activității sale.

Personalitatea lui G. V. CICERIN

Andrei Silard

activitatea de sistematizare a gîndirii diplomatice sovietice, puse în slujba apărării intereselor statului. Pașii efectuați în cadrul diplomației bilaterale a permis asigurarea unor relații de bună vecinătate și producerea primelor breșe în blocada instituită de Antantă împotriva Rusiei Sovietice. Referindu-se la acest aspect al politicii externe sovietice, Cicerin releva, în decembrie 1919, că „acum pare-se că se apropie momentul cînd o însemnătate hotărîtoare vor avea negocierile diplomatice". În acest context se înscriu și convorbirile româno-sovietice de la Copenhaga, din cursul anului 1920. Facilitat de atitudinea nebeligerantă a guvernului român față de revoluția din Rusia, acest dialog a evidențiat tendința ambelor state de a normaliza relațiile dintre ele.

Activitatea diplomatică din anii 1920–1921 s-a finalizat în acorduri comerciale încheiate în lanț cu o serie de țări, după precedentul creat la Londra prin acordul comercial anglo-sovietic din martie 1921. Relevînd rolul activ al concesiunilor străine în stabilirea relațiilor economice cu alte state și în dezvoltarea economiei statului sovietic, Cicerin arăta într-un interviu că, în aceste cazuri, „nu este vorba cîtuși de puțin de privarea Rusiei de vreuna dintre avuțiile ei naturale, ci de (...) fecundarea economiei cu prețul acordării unei oarecari părți a profitului capitalului străin, care să dea Rusiei uneltele necesare producției și transportului..."

■

Anii 1922–1923 au marcat apogeul activității diplomatice a lui Cicerin cu ocazia conferințelor internaționale de la Genova și Rapallo (aprilie 1922) și apoi de la Lausanne (noiembrie 1922–mai 1923), în cadrul cărora partea sovietică pregătește premisele recunoașterii de jure a statului socialist.

Conferința de la Genova, în cadrul căreia „întreaga Europă a recunoscut din nou Rusiei statutul de mare putere" (G. V. Cicerin), a avut o semnificație deosebită pentru Cicerin însuși. Exact cu 450 de ani în urmă, în 1472, strămoșul său îndepărtat, Atanas Cicerin, părăsea definitiv acest oraș și, însoțind-o pe Zoe Paleologu, viitoarea soție a cneazului moscovit Ivan al III-lea, se împămîntenea în Rusia. Dacă strămoșul a adus în Rusia cîte ceva din suflul Renașterii, urmașul său îndepărtat se întorcea la Genova ca purtătorul plenipotențiar al unor concepții înnoitoare.

„Rămînînd pe punctul de vedere al principiilor comunismului – își începu Cicerin cuvîntarea la Conferința ce reunea reprezentanți a 34 de țări, — delegația rusă recunoaște că în actuala epocă istorică, ce face posibilă existența paralelă a orînduirii sociale vechi și a celei noi în curs de apariție, colaborarea economică între statele ce reprezintă aceste două sisteme de proprietate reprezintă o necesitate imperioasă pentru refacerea economică universală". În continuarea discursului său, Cicerin a prezentat un plan cunoscut sub denumirea de „cele 13 puncte", care prevedea, printre altele, reducerea treptată a armamentelor și participarea pe baza egalității la „Congresul mondial" a tuturor popoarelor lumii. Martor al acestui eveniment în calitate de corespondent al ziarului „Toronto Star", Ernest Hemingway scria că, la sfîrșitul discursului, „aerul viciat de mulțimea din sală, unde timp de patru ore nu încetaseră cuvîntările, fu parcă străbătut de o descărcare electrică".

Lipsa de clarviziune a țărilor occidentale, care au refuzat să considere Rusia Sovietică drept un partener egal în drepturi, a dus lucrările Conferinței într-un impas. Conferința, care a oglindit ciocnirea dintre două forțe puternice, două moduri de a privi lucrurile, s-a terminat lîngă Genova, în mica localitate balneară Rapallo, prin semnarea unui tratat sovieto-german, de către Cicerin și, respectiv, de von Rathenau. Cele două părți renunțau reciproc la toate pretențiile de stat și particulare și stabileau relații diplomatice, acordîndu-și reciproc clauza națiunii celei mai favorizate. Pe planul relațiilor internaționale, tratatul de la Rapallo însemna anularea definitivă a tratatului de la Brest-Litovsk și sfîrșitul izolării Rusiei sovietice pe plan economic și politic.

Urmărind acest obiectiv, Cicerin alesese una din alternativele puse de Lenin diplomației sovietice la Congresul al XI-lea al P.C. (b): **„Prin Genova,** dacă interlocutorii noștri de acolo vor fi suficient de înțelegători (...) **pe lîngă Genova,** dacă le va trece cumva prin minte să se îndărătnicească. Dar la țelul nostru vom ajunge..."

■

Dacă, la Genova, Cicerin așezase Rusia Sovietică în rîndul principalelor puteri ale Europei, în cadrul Conferinței de la Lausanne el a trecut cu succes examenul politicii orientale a diplomației sovietice. Memorandumul depus de Cicerin pe masa Conferinței precum și sprijinul acordat Turciei kemaliste în problema drepturilor suverane ale acesteia asupra strîmtorilor Bosfor și Dardanele, au transformat Conferința de la Lausanne, așa cum nota Cicerin însuși, „într-un eveniment mondial de un calibru de prim rang, prima înfruntare diplomatică a Orientului insurgent cu dominația în curs de destrămare a oligarhiei mondiale coalizate"...

Întreaga perioadă de activitate a lui Cicerin care a urmat la scurt timp după Conferința de la Lausanne este afectată de agravarea bolii sale și de accentuarea sentimentului de singurătate, după moartea lui Lenin. În această perioadă, el se consacră activității publicistice, fără a întrerupe însă munca de diplomat. Un merit incontestabil al lui Cicerin constă în faptul că, încă la sfîrșitul anului 1923, el a întrezărit pericolul fascismului german, avertizînd că „acapararea puterii de reacțiunea cea mai extremistă în Germania (...) constituie pentru noi o nouă amenințare și ar trebui să ne pregătim pentru noul pericol".

Cicerin întrezărea, încă de pe atunci, posibilitatea anihilării fenomenului de recrudescență a reacțiunii extremiste, prin stimularea interesului cercurilor de afaceri față de relațiile economice echitabile cu statul socialist și prin orientarea spre cercurile burgheze pacifiste, deosebit de active și puternice în anii 1922–23. Astfel se explică și poziția sa favorabilă – devenită punct de vedere oficial al guvernului sovietic – față de pactul Briand-Kellogg, care, cu toate lacunele sale, constituia un act pozitiv, deoarece interzicea războiul ca instrument al politicii internaționale. „Politica noastră de pace este o politică a creației. În nici un caz nu avem intenția de a purta un război comunist ofensiv, deoarece fiecare popor și clasă muncitoare a fiecărui popor trebuie să ajungă singure la noul regim, care nu poate fi impus din afară (...) Indiferent care ar fi în viitor rezultatele obiective ale războaielor, scopul fundamental al politicii noastre constă în preîntîmpinarea oricăror războaie (...)"

Opera lui Cicerin se dovedește a fi ancorată în perspectivă. În înfruntările cu timpul, ea confirmă viabilitatea unei viziuni bazate pe înțelegerea evoluțiilor istorice obiective.

4

BORMANN: un mister elucidat?

Dispariția lui Eichmann a provocat o nouă criză în viața agitată dusă de fugarul Bormann. Cel mai apropiat dintre tovarășii săi de exil plecase. Dar mai rămîneau mulți în libertate pentru a-i împărtăși soarta.

În primăvara anului 1966, șeful secției din provincia Buenos Aires a serviciului de informații argentinian, cunoscut majorității colaboratorilor numai sub numele său conspirativ, Saul, a fost invitat de guvernul Republicii Ecuador să ajute poliția locală. După ce și-a dus misiunea la bun sfîrșit, Saul a hotărît să profite de șederea sa la Quito pentru a studia pistele care l-ar putea ajuta mai tîrziu în cercetările sale pentru descoperirea naziștilor.

La puțin timp după întoarcerea sa la Buenos Aires, Saul a primit o propunere din partea unui informator al poliției, pe nume „Freddy" ; un grup de indivizi, care intenționau, probabil, să se dedea la acte de jaf, luaseră legătura cu el, cerîndu-i să le furnizeze explozive și arme de foc. „Freddy" i-a propus lui Saul să se întîlnească cu acești indivizi și s-a stabilit o întîlnire nocturnă într-o regiune de păduri din apropiere de Ezeiza, la 6 mile de aeroportul internațional.

Saul a plecat la întîlnire însoțit de colegul său, locotenentul Hugo Hugetti, unul dintre membrii cei mai pitorești ai poliției argentiniene. Hugo și Saul, amîndoi în civil, au ajuns la timp. Au fost primiți de cinci persoane, care nu puteau fi bine distinse în întuneric, dar Saul, care avea cunoștințe de limbă germană, a înțeles imediat, după conversația lor, că era vorba de germani aparținînd unei grupări naziste. Discutau despre posibilitatea de a încheia afacerea, cînd Saul a auzit pe unul din misterioșii necunoscuți spunînd în germană : „Cred că e o cursă. Ticăloșii ăștia sînt polițiști !"

Auzind aceste cuvinte, Hugo, om cu reputația că apasă repede pe trăgaci, și-a scos revolverul și întîlnirea s-a transformat în cioc-nire armată. De ambele părți, se trăgea orbește în întuneric.

În zorii zilei, Saul și Hugo, în mașini ale poliției și însoțiți de cîini polițiști, s-au înapoiat la fața locului și au găsit un individ mort și un altul grav rănit. Au transportat pe rănit la cartierul general al poliției, unde s-a descoperit că era Horst Eichmann, cel mai tînăr dintre cei trei fii ai lui Adolf Eichmann.

În cursul „interogatoriului intensiv" la care a fost supus, s-a aflat că el și ceilalți conspiratori încercau să-și procure arme și explozive pentru a ridica un obstacol în fața unui autobuz școlar transportînd 40 de elevi ai școlii evreiești din localitate și a-l arunca în aer, cu prilejul împlinirii unui an de la executarea lui Eichmann în Israel. Hărțuit de Saul și Hugo, Horst Eichmann a dezvăluit, în cele din urmă, că complotul fusese organizat de o grupare nazistă camuflată în tabără de pionieri din Ezeiza.

Horst a dezvăluit un lucru și mai important : datorită legăturilor permanente pe care le avusese cu tatăl său, el aflase că Bormann era în viață, că se ascundea pe atunci în Chile și că păstra contactul cu elementele naziste din Buenos Aires.

În cursul depoziției sub jurămînt pe care a făcut-o în fața lui Saul și Hugo, Horst Eichmann a vorbit despre Bormann, pe care-l numea „unchiul Martin", și a furnizat în mod practic numeroase informații care priveau misterul Bormann.

Această afacere a scos la iveală un alt indiciu important. Locuința lui Eichmann, situată pe Calle Avellaneda, nu fusese încă supusă unei percheziții, deoarece argentinienii evitau cu orice preț să ia vreo măsură care ar fi putut dovedi că aveau de-a face cu răpirea lui Eichmann. Dar, acum, situația se schimbase. Complotul lui Horst era în mod evident de domeniul jurisdicției penale ; s-a emis un mandat care autoriza o percheziție în fosta locuință a lui Eichmann, unde continua să trăiască familia lui.

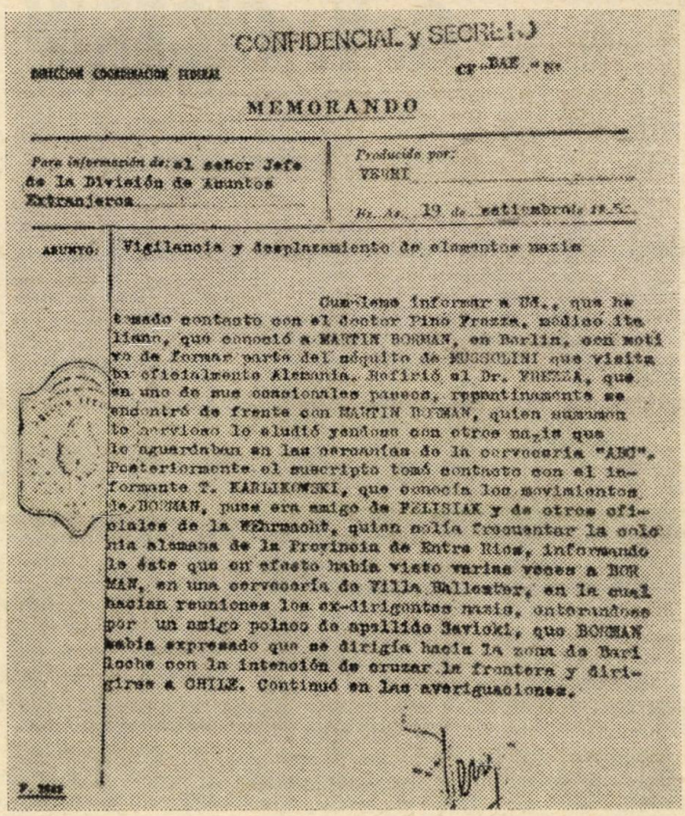

CONFIDENCIAL y SECRETO

MEMORANDO

Para información de: el señor Jefe de la División de Asuntos Extranjeros

Producido por: VENNI

Bs. As. 19 de septiembre de 19..

ASUNTO: Vigilancia y desplazamiento de elementos nazis

Cumplo en informar a V.S., que he tomado contacto con el doctor Pino Frezza, médico italiano, que conoció a MARTIN BORMAN, en Berlín, con motivo de formar parte del séquito de MUSSOLINI que visitó oficialmente Alemania. Referido al Dr. FREZZA, que en una de sus ocasionales pausas, repentinamente se encontró de frente con MARTIN BORMAN, quien mucho lo sorprendió lo saludó jovialmente con otros nazis que lo aguardaban en las cercanías de la cervecería "AMI". Posteriormente el suscripto tomó contacto con el informante T. KARLIKOWSKI, que conocía los movimientos de BORMAN, pues era amigo de FELISIAK y de otros oficiales de la Wehrmacht, quien solía frecuentar la colonia alemana de la Provincia de Entre Ríos, informando le éste que en efecto había visto varias veces a BORMAN, en una cervecería de Villa Ballester, en la cual hacían reuniones los ex-dirigentes nazis, entorándose por un amigo polaco de apellido Savicki, que BORMAN había expresado que se dirigía hacia la zona de Bariloche con la intención de cruzar la frontera y dirigirse a CHILE. Continuó en las averiguaciones.

Un raport din 1950 prin care sînt aduse mărturii a diverși informatori cu privire la locurile pe unde ar fi trecut Bormann

În cursul percheziției, au fost descoperite obiecte ca sabia de ceremonie SS a lui Eichmann și revolverul nr. 041 ce-i fusese dăruit cu prilejul unei aniversări de către Reinhart Heydrich, șeful SS. Dar dosarele descoperite s-au dovedit a fi mult mai interesante. Hîrtiile lui Eichmann fuseseră păstrate cu grijă de familia lui și cuprindeau nenumărate scrisori din partea lui Bormann. Deși primele erau prietenești și chiar pline de simpatie — Bormann începea cu „Dragul meu Adolf" — ulterior, Bormann nu i-a mai scris lui Eichmann decît pentru a refuza să-i acorde noi subvenții și pentru a-l sfătui să se descurce singur fără să se bizuie pe alții.

S-a mai aflat că singura persoană cu care Bormann întreține o prietenie reală este Josef Mengele, „doctorul morții", care simbolizează el singur toate ororile regimului nazist. Dosarele privitoare la șederea lui Mengele în Argentina și în Paraguay oglindesc o viață plină de vicisitudini, chiar și pentru un fugar nazist. Sosirea sa la Buenos Aires a trecut neobservată. El s-a stabilit în oraș pentru a practica medicina, sub adevăratul său nume, care figura pe o placă de aramă pe ușa locuinței sale. Dar un accident profesional a pus capăt carierei sale de medic : o femeie căreia îi provocase un avort a decedat și Mengele a fost arestat.

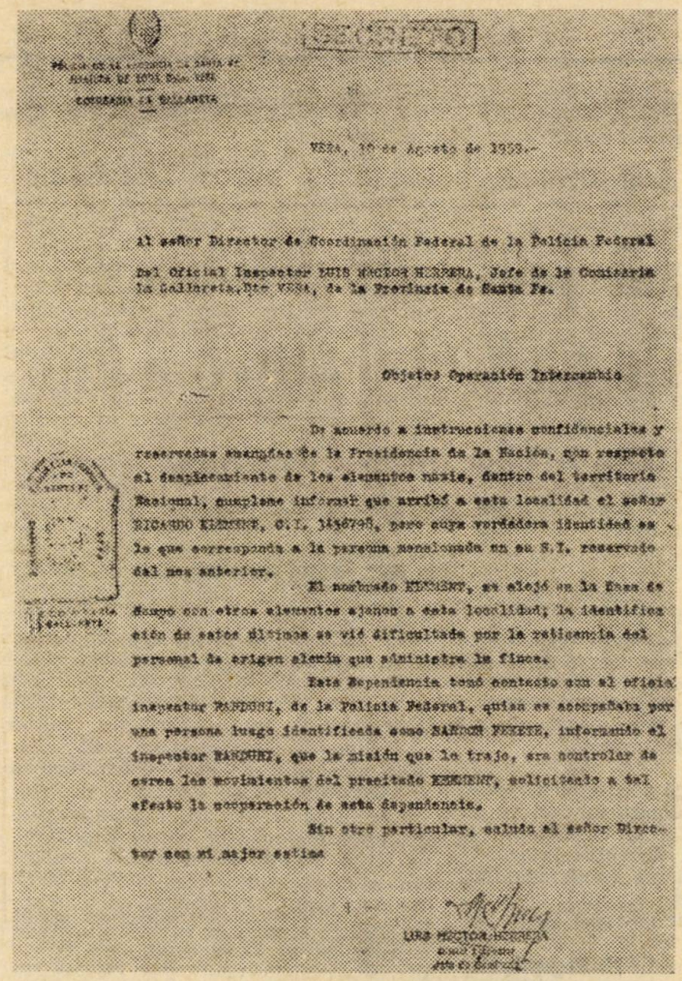

VERA, 10 de Agosto de 1959.-

Al señor Director de Coordinación Federal de la Policía Federal

Del Oficial Inspector LUIS HECTOR HERRERA, Jefe de la Comisaría la Gallareta, Dto VERA, de la Provincia de Santa Fe.

Objeto: Operación Intercambio

De acuerdo a instrucciones confidenciales y reservadas emanadas de la Presidencia de la Nación, con respecto al desplazamiento de los elementos nazis, dentro del territorio Nacional, cumplome informar que arribó a esta localidad el señor RICARDO KLEMENT, C.I. 1456795, pero cuya verdadera identidad es la que corresponde a la persona mencionada en su S.T. reservado del mes anterior.

El nombrado KLEMENT, se alojó en la Casa de Campo con otros elementos ajenos a esta localidad; la identificación de estos últimos se vió dificultada por la reticencia del personal de origen alemán que administra la finca.

Esta dependencia tomó contacto con el oficial inspector RANGONI, de la Policía Federal, quien es acompañado por una persona luego identificada como SANDOR KLEIN, informando el inspector RANGONI, que la misión que le trajo, era controlar de cerca los movimientos del precitado KLEMENT, solicitando a tal efecto la cooperación de esta dependencia.

Sin otro particular, saluda al señor Director con mi mayor estima.

LUIS HECTOR HERRERA
Jefe de Comisaría

Reproducerea unei scrisori din 30 august 1959, adresată directorului general al coordonării federale argentiniene. Stewart Steven scrie că Ladislas Farago a conceput acest document ca probă a faptului că președintele Frondizi a autorizat implacabila urmărire care s-a încheiat cu prinderea lui Eichmann

O fotografie a lui Josef Mengele făcută la sfîrșitul anului 1944

Deoarece risca să devină obiectul unui scandal și, în special, deoarece nu-și schimbase numele, a evadat din celula de la postul de poliție din raza domiciliului său, unde era închis, și a dispărut. Evadarea sa l-a înfuriat atît de mult pe judecătorul Jorge Luque — pe care îl interesa mult mai mult trecutul nazist al lui Mengele, decît accidentul săvîrșit de el la Buenos Aires — încît în activitatea sa profesională a început să acorde o prioritate absolută afacerii Mengele. Dr. Luque, descendentul unei vechi familii din Cordoba și democrat sincer, este atît de angajat încît a comunicat numărul său de telefon, atît de la birou cît și de la domiciliu, grănicerilor, poliștilor și agenților siguranței, ordonîndu-le să-l cheme, ziua sau noaptea, dacă Mengele este reperat sau, și mai bine, prins.

Mengele este la curent cu interesul arzător pe care i-l poartă dr. Luque și, de aceea, evită Argentina, atunci cînd pleacă deseori din Paraguay pentru a călători în străinătate.

Așa cum am putut să-mi dau seama în cursul celor opt luni cît au durat cercetările mele, Mengele este urmărit de multe persoane dornice să se răzbune pentru fărădelegile lui. Nu cu multă vreme în urmă, 12 tineri evrei s-au unit pentru a încerca să-l răpească pe Mengele. Doi dintre ei au ajuns pînă în împrejurimile vilei locuite de el, în apropiere de fluviul Parana. Dar nu au mai fost văzuți decît cu beregata complet tăiată, coborînd cursul fluviului cu brațele întinse, ca și cum ar fi fost răstigniți.

Moartea tinerilor nu a rămas însă nerăzbunată. Pe atunci, principalul protector al lui Mengele era un ofițer de aviație paraguayan, colonelul Arganas, care conducea, de asemenea, una din principalele organizații de contrabandă din țară. La două luni după asasinarea celor doi tineri, un avion în care colonelul Arganas, însoțit de inspectorul Bartolomi din poliția federală argentiniană, efectua un turneu de inspecție, s-a prăbușit. Guvernul argentinian a insistat să se deschidă o anchetă pentru a stabili cauzele morții lui Bartolomi.

Așa cum precizează telegrama nr. 015 a secției din provincia Formosa a serviciului central de informații argentinian, adresată sediului din Buenos Aires, în cursul anchetei s-au descoperit dovezi evidente că avionul colonelului Arganas fusese sabotat, foarte probabil de cei zece supraviețuitori ai echipei care intenționa să pună mîna pe Mengele.

Dar Mengele, oricît ar fi de cunoscut, nu este membrul cel mai important și nici cel mai util al clicii lui Bormann.

Un om, pe nume Frederich Schweng, faimosul „Freddy", nu poate fi confundat cu ceilalți criminali de război, fie și numai pentru că nu este urmărit, deși a săvîrșit un delict foarte grav. În cursul războiului, el a condus extraordinara „operațiune Bernhard", care consta în fabricarea unor bancnote false de 5 lire britanice și 20 dolari americani.

Povestea acestui uimitor speculator financiar, care a debutat ca mecanic de automobile pentru a sfîrși într-o închisoare boliviană, unde se află și azi, ar umple paginile unei cărți întregi. Aici, vrem doar să schițăm relațiile sale cu Martin Bormann. Schweng a condus serviciul ocult de informații care îl situa pe Bormann cînd în Columbia, cînd în Patagonia, azi în Ecuador, mîine în Honduras, dar niciodată în locul în care se afla cu adevărat.

Cu mine, „Freddy" a suferit un eșec. În loc să cad în capcana întinsă de el, am obținut, datorită ajutorului pe care mi l-a dat fără voie, adresa unuia din refugiile lui Bormann; am găsit-o într-un carnețel ultrasecret pe care Schweng încercase să-l ascundă între coperțile unei cărți.

Un alt membru de frunte al clicii lui Bormann este faimosul Klaus Barbie, care în cursul celui de-al doilea război mondial s-a bucurat de o tristă faimă la Lyon, unde era supranumit „măcelarul". De 27 de ani reușește să scape de urmăritorii săi (în Franța a fost condamnat de două ori la moarte) luîndu-și numele de Klaus Altman și refugiindu-se în Bolivia. A fost descoperit de Herbert John, un ziarist german care trăiește în Peru. Demascat de Beate Klarsfeld, vest-germana care vînează neobosit naziști, el și-a recunoscut identitatea dar, firește, și-a negat vinovăția.

Barbie a fost unul dintre cei mai fioroși călăi naziști, deși nu i se impută decît... 45 de asasinate. Una din victimile sale a fost legendarul Jean Moulin, unul din conducătorii cei mai iubiți ai Rezistenței franceze. Celelalte 44 victime erau copii mici lipsiți de apărare. Cînd am discutat despre cazul lui Barbie cu ambasadorul Franței la Lima, Albert Chambon, la reședința sa, evocarea soartei acestor copii l-a mișcat atît de mult încît nu și-a putut reține lacrimile.

Printre persoanele enumerate de ambasador în cursul acestei discuții există una cu care Bormann nu se află în termeni prea buni. Este vorba de fostul colonel SS, Walter Rauff, criminalul nazist care a „inventat" camera de gazare. El a fost capturat de armata americană la 30 aprilie 1945 și a fost internat, timp de 20 de luni, într-un lagăr de prizonieri de război din Italia, în apropiere de Rimini, fără ca crimele sălbatice pe care le săvîrșise să ajungă la urechile acelora care îl luaseră prizonier.

Crăciunul anului 1946 îi rezerva un dar neașteptat. A fost ajutat de un grup de preoți catolici. A fost dus întîi la Neapole, iar apoi la Roma, unde mentorii lui l-au ascuns în diferite mînăstiri, în timp ce încercau să obțină pentru el o viză siriană. A reușit să ajungă la Damasc. Dar nu a rămas acolo decît puțină vreme, deoarece prietenii săi de la Roma au reușit să-i aranjeze plecarea în Ecuador, unde a sosit în 1949. A devenit unul din principalii organizatori ai mișcării neonaziste „Das Reich", binecunoscută în America de Sud.

Azi, în vîrstă de 66 de ani, Walter Rauff nu mai este decît umbra lui. Spiritul său de bravadă a dispărut. Îi e frică și are toate motivele să fie preocupat de viitorul lui.

Omul răspunzător în mod direct de asasinarea a 96 000 de evrei în cursul stadiului de experimentare a macabrei sale invenții, pe care a supravegheat-o el însuși, și răspunzător în mod indirect de moartea tuturor acelora care au pierit în camera de gazare, trăiește încă, dar știe că a ajuns la ultima etapă a drumului.

■

Se pune întrebarea : Martin Bormann ar putea fi oare arestat și va fi arestat într-adevăr ? Acum am convingerea fermă că așa se va întîmpla. În urma dezvăluirilor făcute de mine presei și a informațiilor amănunțite pe care le-am dat în cartea mea, nu va mai exista nici un loc unde să se poată ascunde.

...Scriu aceste rînduri la 1 decembrie 1972. Dezvăluirile mele sînt bazate pe documente a căror autenticitate este de netăgăduit.

Ladislas Farago

Avanti!

ROMA

„RĂZBOIUL TREBUIE SĂ IA SFÎRȘIT"

Interviu acordat de primul ministru al Suediei, Olof Palme

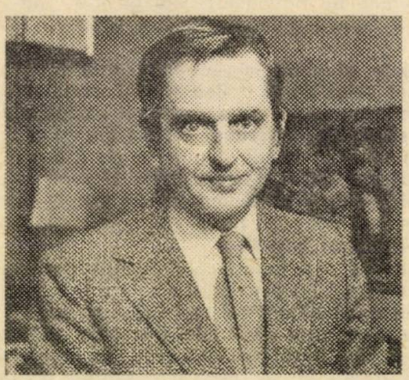

— În legătură cu problema Vietnamului, în Suedia a fost atins un consens național. Cum a putut să se producă acest fenomen ?

— Este vorba de o manifestare cu caracter unic: într-o declarație a tuturor partidelor din Suedia se cere președintelui și guvernului Statelor Unite să înceteze imediat bombardamentele, iar părților interesate să semneze acordul de pace, conform principiilor asupra cărora s-a convenit în octombrie. Este un sentiment unitar, cum nu s-a mai remarcat niciodată în rîndurile populației suedeze. Există diferite explicații ale acestui fapt. Motivul principal este, natural, cu caracter umanitar : oamenii consideră intolerabile distrugerea în masă a Hanoiului și Haifongului, suferința provocată oamenilor și consideră necesar să-și exprime protestul. Dar există și un alt motiv de fond : războiul din Vietnam, cred eu, este privit ca un război colonial, care afectează dreptul țărilor mici și mijlocii de a exista și de a fi independente. Astfel că, simultan, este vorba de un protest umanitar și politic.

*— **Direcțiunea Partidului Socialist Italian a adresat un apel urgent tuturor partidelor socialiste și social-democrate, membre ale Internaționalei socialiste, pentru a se uni nu numai cu scopul de a-și exprima solidaritatea cu poporul vietnamez, dar și în vederea unor acțiuni care să impună guvernelor țărilor respective să întreprindă pașii necesari pentru a constrînge guvernul american să-și respecte propriile angajamente. Care credeți că pot fi aceste acțiuni ?***

— Natural, am saluta cu bucurie asemenea acțiuni ; ar fi o contribuție importantă pentru opinia publică internațională și nimeni nu trebuie să subaprecieze importanța opiniei publice internaționale în lumea de astăzi. Eu mă întîlnesc foarte des cu prieteni americani care îmi spun : sîntem împotriva acestui război, pe care l-am combătut timp de mulți ani; pentru noi este extraordinar de important să știm că există alți oameni, alte partide în lume care împărtășesc ideile noastre și valorile în care credem noi, precum și lupta noastră împotriva războiului. Noi sîntem o țară mică, neutră, dar credem că opinia publică internațională, inclusiv aceea din țările aliate Americii, ar avea o eficiență foarte mare.

*— **În curînd se va întruni, la Paris, Internaționala socialistă. Direcțiunea Partidului Socialist Italian adresează, în rezoluția sa cu privire la Vietnam, un apel celorlalte partide socialiste. Credeți că reuniunea de la Paris poate oferi ocazia de a se adopta o poziție comună ?***

— Desigur. Consider că problema va trebui să fie discutată la Paris, iar noi vom sprijini orice inițiativă ce se va întreprinde, în această privință, de către Internaționala socialistă. Problema fundamentală rămîne, în orice caz, una singură: acestui război trebuie să i se pună capăt imediat.

E. Agnoletti

Le Monde

PARIS

DEȚINUȚII DIN VIETNAMUL DE SUD TREBUIE ELIBERAȚI

DE CE Administrația Nixon și Nguyen Van Thieu refuză oare să-și ia angajamentul de a pune imediat în libertate pe deținuții civili și politici odată ce încetarea focului va fi încheiată ? De ce vor oare să păstreze pe acești prizonieri pe toată durata pregătirii alegerilor ? Care este cifra deținuților politici din temnițele sud-vietnameze ? Au fost torturați oare ? Americanii au participat oare la interogarea și la torturarea lor ? Iată tot atîtea întrebări care condiționează viitorul democrației și viitoarea viață politică din Vietnamul de sud.

În urmă cu trei luni, în cursul unei conferințe de presă ținute la Paris, am avansat cifra de 200 mii în ce privește deținuții aflați în prezent în temnițele regimului de la Saigon. Unii se îndoiau de realitatea acestei cifre. Reviste și ziare americane din acea epocă vorbeau de 145 mii sau 185 mii. Numai administrația de la Saigon păstra tăcerea cu privire la această problemă, totuși fundamentală pentru viitorul țării noastre. Concomitent, refuzul ei categoric și încăpățînat de a-i pune în libertate dovedește în mod grăitor importanța acestei chestiuni pentru reglementarea problemei sud-vietnameze.

Punerea în libertate a tuturor deținuților de către fiecare din părțile beligerante este o clauză care nu poate lipsi din nici un acord de încetare a focului. În special atunci cînd este vorba de deținuți civili care nu aparțin nici uneia dintre părți. Dar regimul de la Saigon se încăpățînează să păstreze în închisoare cît mai mulți civili care nu sînt totuși membri ai F.N.E. și aceasta chiar și după încetarea focului, chiar și în perioada de pregătire a alegerilor în care toate libertățile democratice trebuie să fie garantate dacă se urmărește să se ajungă la o consultare liberă și echitabilă.

Este greu să-ți faci o idee despre cifra deținuților, care crește rapid de cîtva timp. Thieu, avînd puteri depline, nu mai este supus nici unui control (nici măcar de formă), are dreptul să dizolve toate adunările alese la nivelul provinciei, al comunei ca și al cătunului. Puterile poliției, deși imense, au fost recent sporite. De pildă, înainte era nevoie de trei rapoarte — concordante — a trei agenți pentru a arunca în închisoare un nevinovat. Acum, unul singur este de-ajuns. E suficient să fii prost văzut de un agent pentru a fi arestat și deținut pe o perioadă nedeterminată, fără nici o formalitate. Aceasta este soarta tuturor acelora care se opun regimului, acelora care sînt suspecți, sau care au participat la rezistență, și chiar acelora care, din motive personale, sînt luați la ochi de funcționari. Aceștia din urmă au, astfel, și un prilej nesperat de a înlătura martorii stînjenitori ai unei afaceri de corupție sau ai oricărui alt delict.

De pildă, țăranii, victime ale jafului efectuat de forțele menite chipurile să le asigure protecția și care nu au știut să păstreze tăcerea, sînt acuzați în mod inevitabil de procomunism și aruncați în închisoare. Oamenii care au cîteva economii — indiferent dacă locuiesc la orașe sau la sate — sînt deseori victimele celor mai oribile șantaje. Acesta a fost cazul celor 50 de locuitori din Da Nang, arestați recent de poliție sub pretext că simpatizează Vietcongul. La sate, situația este și mai intolerabilă. Vai de țăranul care nu are posibilitatea să satisfacă pretențiile notabilităților, ale agenților spionajului, ale securității militare, ale poliției, ale trupelor de „pacificare". Vai de familia tinerei fete care nu vrea să se supună „dorințelor" forțelor ordinii, ale soldaților regimului și ale polițiștilor de tot felul.

În mai 1969, cînd eram încă deputat de Vinh Binh, am descoperit că în închisoarea centrală din oraș se aflau aproximativ 300 femei, deținute fără nici o acuzație serioasă. Au fost puse în libertate la intervenția mea. Dar atunci cînd am aflat că Thieu m-a condamnat și pe mine la închisoare, în temniță se mai aflau peste 600 femei.

În prezent, în această închisoare se află peste 1 000 de deținuți din cei 180 mii lo-

SEUL
„Este suficient să fii prost văzut de un agent pentru a fi arestat și deținut".

cuitori ai circumscripției electorale. Trebuie să adăugăm însă celelalte centre de detențiune. Dacă la cifrele deținuților din Vinh Binh adăugăm pe cei 20 000 deținuți din faimoasele temnițe de la Poulo Condor și de la Chi Hoa, aproape alți 20 000 din lagărele Tan Hiep și Thu Duc (rezervate femeilor), cei 40 000 din insula Phu Quoc, precum și deținuții din celelalte mii de închisori și lagăre de pe tot teritoriul Vietnamului de sud — despre care foștii mei colegi au prezentat deseori rapoarte în fața Adunării naționale — mă tem că cifra de 200 000 este mult inferioară realității.

De altfel, acest număr este în creștere continuă, în special în provinciile din centru și din est, unde represiunea este feroce. Provincia Thua Thien a furnizat un mare contingent de deportați: numai în aprilie 1972, 1 500 persoane au fost trimise la Poulo Condor.

Acești deținuți au fost supuși torturilor și abuzurilor. De aceea ei consideră regimul de la Saigon drept un regim dictatorial și barbar. Dar trebuie arătat că americanii sînt aceia care au ajuns maeștri în arta interogării și torturării. Centrele de interogare conduse de americani sînt cunoscute pentru torturile lor „rafinate". Cartea „Soldații americani acuză" de Mark Lane, ca și și mărturiile lui Don Luce cu privire la torturile și la regimul penitenciar barbar impuse de americani și de Thieu, nu oglindesc decît o parte a realității.

Închisorile pentru femei Thu Duc și Tan Hiep au un trist renume. Tratamentul barbar impus acolo provoacă deseori revolte ale deținutelor.

Trebuie adăugată lipsa de medicamente și de hrană, despre care a depus mărturie deputatul Ho Ngoc Nhuan în noiembrie trecut. În 1973, deși prețurile cresc vertiginos, regimul nu va consacra decît 40 piaștri pe zi pentru hrana fiecărui deținut. Aceasta înseamnă a-i condamna la o moarte lentă, chiar și fără torturi și alte abuzuri. Mirosul pestilențial al celulelor arhipline este respingător.

Din toate aceste motive, regimul Nguyen Van Thieu se teme să pună în libertate pe deținuți, deoarece știe că i-a transformat în adversari hotărîți în confruntările politice, care vor urma încetării focului. Ei vor relata opiniei publice, stupefiate și scandalizate, crimele demne de o altă epocă, săvîrșite în numele unei lumi libere, în timp ce, după eliberarea lor, prizonierii de război americani deținuți de Hanoi vor spune, că au fost tratați cu omenie, așa cum au declarat presei unii dintre ei în mai multe rînduri.

Trebuie să se ceară o amnistie generală a tuturor deținuților — deja condamnați sau nu, politici sau de drept comun. Pentru întreaga populație sud-vietnameză nu se va deschide cu adevărat o eră nouă de pace, dreptate și libertate, decît dacă închisorile vor fi golite.

Ngo Cong Duc,
fost deputat în Adunarea națională a Vietnamului de sud

Voz proletaria

BOGOTA

„PROGRAMUL MINIMAL AL OPOZIȚIEI COLUMBIENE"

Partidul Comunist Columbian a adresat un apel tuturor partidelor și grupărilor de opoziție, precum și sindicatelor de a se uni într-un front unic împotriva încercărilor de a se impune țării un regim dictatorial. Ca urmare a acestui apel s-au întrunit în clădirea Senatului Republicii reprezentanți ai diferitelor partide și grupări din opoziția democratică, întemeind o organizație națională de opoziție (N.V.O.). Iată documentul adoptat și semnat de Mișcarea amplă columbiană, Partidul creștin social democrat, Partidul comunist.

„Grupările politice de opoziție din Columbia, care s-au întrunit sub lozinca unității, au hotărît să înființeze o largă mișcare patriotică sub denumirea Organizația Națională a Opoziției (N.V.O.). Această mișcare se bazează pe alianța fermă a forțelor democratice și socialiste și este hotărîtă să contribuie la cucerirea puterii de către popor și la realizarea schimbărilor structurale ce nu mai pot fi amînate.

Cu intenția de a dezvolta unitatea de acțiune și de a respinge atacul forțelor reacționare din țară, considerăm că este necesar să mobilizăm și să unificăm forțele care tind spre realizarea următoarelor obiective :

1. Impunerea aplicării depline a libertăților democratice și a drepturilor cetățenești, respectarea dreptului de a înființa organizații populare, a dreptului la întruniri și demonstrații, a dreptului pentru libera manifestare a opiniei pentru toți columbienii. Pentru atingerea acestor obiective, este necesară lichidarea stării excepționale și a măsurilor represive îndreptate împotriva muncitorilor, funcționarilor și intelectualității progresiste, mai ales dizolvarea tribunalelor militare și eliberarea tuturor deținuților politici și activiștilor sindicali.

2. Trebuie pus capăt neocolonialismului și dependenței de străinătate în domeniul politic, economic și cultural. Trebuie dusă lupta împotriva claselor care folosesc și dezvoltă aceste forme ale exploatării și dominației. Se cere să fie redate poporului toate bogățiile și resursele naturale, în primul rînd prin naționalizarea petrolului și minelor, pădurilor și apelor, care sînt proprietatea poporului columbian.

3. Trebuie înfăptuită o temeinică și democratică reformă agrară care să asigure pămîntul țăranilor, să acorde credite în condiții preferențiale, să pună la dispoziție mașini agricole și asistență tehnică și, în același timp, să lichideze latifundiile.

4. Elaborarea unei reforme a orașelor care să dea posibilitatea familiilor să obțină condiții normale de locuit. „Pămînturile bune" trebuie expropriate, adică acele terenuri care în viitor ar putea fi vîndute la suprapreț, precum și latifundiile orășenești.

5. Preluarea controlului statului asupra principalelor ramuri ale economiei naționale care se află în mîinile monopolurilor sau oligarhiei și stabilirea a trei forme de proprietate: de stat, mixtă și particulară. Statul va înfăptui planificarea deplină a economiei țării.

6. Sporirea salariilor ținînd seama de creșterea costului vieții, determinată de abuzurile monopolurilor naționale și străine, și asigurarea unui salariu minimal pen-

BOGOTA
Cordoane de polițiști încearcă să oprească pe demonstranții care cer libertăți democratice

tru oamenii muncii de la orașe și de la sate.

7. Reforma democratică a învățămîntului național în ansamblu, pornind de la condițiile concrete de viață ale columbienilor, care să prevadă învățămîntul primar gratuit obligatoriu ca sarcină necondiționată a statului. Lichidarea acelui sistem de învățămînt care are o bază comercială. Învățămînt superior progresist corespunzător caracterului național și în serviciul poporului, ușurînd pe această cale accesul tineretului popular la universitate. Desființarea instituțiilor financiare și a altor instituții imperialiste în cadrul sistemului de învățămînt național și lichidarea tendinței actuale de a încredința universitatea unor particulari. Asigurarea unui număr de profesori și asistenți universitari atestați, creșterea nivelului material și cultural al corpului didactic fac parte din principiile reformei învățămîntului.

8. Stabilirea de relații diplomatice, comerciale și culturale cu toate țările din lume și înfăptuirea unei politici externe independente, de pace și solidaritate cu toate popoarele care luptă pentru eliberarea lor, împotriva agresiunii străine.

9. Activitatea parlamentarilor, deputaților și membrilor consiliilor comunale — democrați și socialiști — trebuie să fie îndreptată spre instituirea unei înțelegeri între cercurile politice, în sensul consolidării unității populare. Ei trebuie să se pronunțe, în front unit, împotriva oricărei represiuni și oricărui abuz exercitat de regim împotriva poporului, pentru ca activitatea politică din instituțiile publice să devină eficientă și în conformitate cu activitatea maselor organizate.

Acestea sînt revendicările imediate în jurul cărora se unesc forțele reprezentate în Organizația națională a opoziției, în interesul luptei comune pentru drepturile poporului.

Facem apel la toate forțele de stînga din țară să colaboreze cu noi în sensul unității populare, care să înfăptuiască idealurile progresiste ale maselor noastre revoluționare.

Ne adresăm tuturor mișcărilor, grupărilor și partidelor care vor să contribuie la eforturile revoluționare pentru crearea unei noi vieți în Columbia, pe baza programului și organizării unei puternice unități populare, invitîndu-i la o întîlnire pe plan național, care să aibă loc în februarie 1973".

E. Agnoletti

---

l'Unità

ROMA

„PERSPECTIVELE REZISTENȚEI PALESTINIENE"

TULLIO VECCHIETTI, membru al Direcțiunii și al Biroului Politic al P.C.I., a condus recent o delegație a Partidului Comunist Italian la lucrările Conferinței forțelor progresiste arabe în sprijinul Mișcării palestiniene, care a avut loc la Beirut. La întoarcerea sa din Liban, a acordat un interviu ziarului „L'Unità", din care redăm următoarele :

— Ce perspectivă a deschis Conferința forțelor progresiste arabe în sprijinul Mișcării palestiniene ?

— În primul rînd, conferința a avut semnificația precisă de a sublinia că problema palestiniană este parte integrantă din lupta forțelor progresiste și antiimperialiste ale lumii arabe și, ca atare, indivizibilă de celelalte probleme care caracterizează situația din Orientul Apropiat, începînd cu lupta pentru dreptul la autodeterminare în teritoriile ocupate din punct de vedere militar de Israel în 1967.

Această recunoaștere a indivizibilității nu este nouă, ea a fost făcută la Khartum, în 1967, dar, de atunci și pînă astăzi, a suferit un proces de uzură, subliniat în mod dramatic de represiunile antipalestiniene din Iordania, din 1970, și chiar alte evenimente.

Totuși, semnificația conferinței nu este numai aceasta. Ea a avut valoarea politică de a constitui un punct de plecare posibil pentru a răsturna tendințele de involuție din unele țări arabe din Orientul Apropiat. În totalitatea sa, conferința a creat condiții favorabile pentru inițiativa acelor forțe arabe și palestiniene care înțeleg să ducă o luptă antiimperialistă și democrată consecventă, pe baza unei linii politice care să se refere la experiențele cele mai vii și cele mai pozitive ale mișcărilor de eliberare.

— Ce impresie v-a lăsat întîlnirea dv. cu Arafat ?

— În primul rînd, am avut exact măsura situației mișcării palestiniene și dovada voinței lui Arafat de a depăși orice criză. Există de pe acum condițiile obiective pentru a face acest lucru și încep să existe și condițiile politice pentru aceasta.

L-am revăzut pe Arafat la Beirut, după întîlnirea pe care am avut-o cu el la Amman, în timpul ciocnirilor dintre armata iordaniană și palestinieni. Atunci am avut posibilitatea să-i apreciez capacitatea de conducător al rezistenței, nevoit să ia hotărîri dramatice pentru a salva ce putea fi salvat. Astăzi, am putut să-i apreciem capacitatea politică, intervențiile sale în momentele dificile ale conferinței de la Beirut.

După părerea mea, în următoarele luni, în Orientul Apropiat vor putea ajunge la maturizare fapte de o importanță istorică, asupra cărora forțele democrate și progresiste vor putea exercita un rol activ.

THE FINANCIAL TIMES

LONDRA

UN „PARTENER" DIFICIL — COMPANIILE AMERICANE ÎN EUROPA OCCIDENTALĂ

COMPANIILOR americane nu le convine niciodată să se afle în minoritate în ce privește volumul acțiunilor deținute în cadrul filialelor lor din străinătate. Pentru firma „Chrysler", de pildă, deținerea a șase la sută din acțiunile unei firme din Marea Britanie nu are nici un fel de valoare, decît doar în măsura în care acestea ar constitui un fel de cap de pod în cadrul firmei respective. Ele doresc să obțină în întregime controlul filialelor lor. Continuarea penetrației companiilor nord-americane și a celor controlate de ele în ramurile industriale-cheie vest-europene și insistența lor în obținerea unui control total, de 100 la sută, ridică probleme dificile atît pentru țările-gazdă, cît și pentru investitorii americani.

La sfîrșitul anului 1970, totalul investițiilor directe de capital american în Europa occidentală se ridica la 13,7 miliarde dolari, dintre acestea, în țările membre ale Pieței comune, peste 7 miliarde dolari, R. F. a Germaniei — deținînd întîietatea — 2,8 miliarde dolari, urmînd, apoi, Franța cu 1,87 miliarde dolari. Marea Britanie avea, la acea dată, investiții de capital nord-american în valoare de 5 miliarde dolari. Deși investițiile nord-americane au sporit repede în țările membre ale Pieței comune, ridicîndu-se, de exemplu, de la 1,5 miliarde dolari în 1960, la peste 7 miliarde dolari în 1970, în Marea Britanie ele au crescut și mai

rapid — de la 2,1 miliarde dolari în 1960, la 5 miliarde dolari în 1970, ea continuînd să fie țara europeană cu cel mai mare volum de investiții directe nord-americane.

Cele mai recente investiții nord-americane, care nu manifestă nici un semn de reducere, denotă două aspecte importante: primul constă în tendința spre constituirea de filiale mari sau achiziționarea unor întreprinderi de acest gen pentru a se impune dintr-o dată într-un anumit sector economic. Acest tip de investiții sau de achiziții este evident, îndeosebi în țările în care capitalul american nu deține poziții importante. Spania, de pildă, constituie un exemplu semnificativ și deosebit de interesant, întreprinderile controlate sau deținute de capitalul nord-american tinzînd să se situeze printre exportatorii principali spanioli în anumite ramuri industriale. Celălalt aspect constă în tendința societăților controlate sau deținute de capitalul american de a achiziționa întreprinderi mici sau de importanță medie. Nici cel care achiziționează, nici „victima" sa nu sînt de natură să stîrnească controverse politice, neavînd proeminența unui „Ford". Achiziționarea poate fi făcută cu un minim de zgomot sau poate trece chiar neobservată, fie și pentru ziarele locale. Dar aceste firme, filiale ale societăților-gigant, reușesc, păstrîndu-și aparent proporții reduse, să adauge noi elemente controlului exercitat pe plan mai vast de către marile societăți nord-americane.

Cîteva guverne vest-europene manifestă semne evidente de neliniște în fața acestor noi metode practicate de capitalul nord-american, dar nu le este încă clar ce trebuie să întreprindă. Ele continuă să mențină și să adopte măsuri de blocare a achizițiilor importante și să-și protejeze societățile naționale din unele sectoare economice, cum sînt cele ale calculatoarelor, spre iritarea rivalilor nord-americani. La rîndul lor, companiile nord-americane se străduiesc să sublinieze „aspectul" și „apartenența" lor europeană, filialele constituindu-și conturi proprii la bursele vest-europene, scoțînd în evidență, totodată, contribuția lor, de pildă, la exporturile britanice. Ele refuză însă guvernelor vest-europene informații despre activitatea depusă pe teritoriul vest-european. Sînt, de pildă, puține informații despre repatrierea de capitaluri ale filialelor nord-americane sub formă de dividende sau alte plăți. Un studiu asupra industriei farmaceutice, realizat în Marea Britanie, ajunge la concluzia că, contrar impresiei aparente, dată de aportul lor masiv la exporturile britanice, efectul acestora a fost în întregime anihilat de plățile efectuate către Statele Unite, contribuția lor la echilibrarea balanței de plăți a Marii Britanii devenind nulă.

Marile societăți nord-americane se străduiesc să convingă pe toate căile Congresul că efectul net al operațiunilor lor în străinătate asupra balanței Statelor Unite este în întregime favorabil, din moment ce scurgerea de dividende și alte plăți, plus exporturile americane determinate de achiziționarea de către filialele lor depășesc cu mult capitalul investit. În asemenea condiții, concluzia firească ce se impune este aceea că pentru țările-gazdă cel puțin balanța lor de plăți trebuie să fie influențată nefavorabil.

În afară de repatrierea capitalului, nu trebuie să fie subestimat nici rolul filialelor firmelor americane din Europa occidentală, folosite ca un avanpost al industriei și produselor americane. Acest fapt, dacă nu este valabil în industria de automobile, deoarece produsele americane nu corespund cerințelor pieței din majoritatea țărilor vest-europene, în alte ramuri industriale este evident. Statele Unite exportă, de pildă, anual produse ale industriei constructoare de mașini în valoare de peste 1,5 miliarde dolari, iar computere în valoare de peste 1 miliard dolari, ceea ce reprezintă 37 la sută și, respectiv, 27 la sută din întreaga producție americană. Iar cea mai mare parte a acestor operațiuni este efectuată prin intermediul filialelor din străinătate ale societăților americane.

PROFIL

Gustav Husak

secretar general al C.C. al P.C. din Cehoslovacia

La 10 ianuarie, tovarășul Gustav Husak a împlinit 60 de ani.

Născut în 1913, la Bratislava, tovarășul Gustav Husak urmează între 1933—1937 cursurile Facultății de drept a Universității „Komenski" din același oraș. Din 1933 devine membru al partidului comunist.

În anii 1943—1945, Gustav Husak a activat ca membru al celui de al V-lea Comitet Central ilegal al Partidului Comunist din Slovacia și membru al Prezidiului Consiliului Național Slovac. În perioada răscoalei din Slovacia, Gustav Husak deține funcțiile de comisar pentru afacerile interne, membru al C.C. și al Prezidiului C.C. al P.C. din Slovacia și vicepreședinte al Partidului Comunist din Slovacia. În 1945, este ales membru al C.C. al P. C. din Cehoslovacia, iar în 1945—1946 îndeplinește funcția de comisar pentru transporturi și tehnologie.

Între 1945—1950, tovarășul Gustav Husak a fost, de asemenea, membru al C.C. și al Prezidiului C.C. al P.C. din Slovacia și membru al Consiliului Național Slovac. În perioada 1945—1951, este deputat în Adunarea Națională, în 1946—1950 — președinte al Consiliului comisarilor, în 1948 — comisar pentru agricultură, iar în 1949 — șeful Departamentului pentru alimente și al Oficiului pentru problemele bisericii.

Între 1951 și 1960, ca urmare a unor practici ilegale și a unor acuzații nedrepte și neîntemeiate este închis în mod abuziv. Ulterior, Gustav Husak va fi reabilitat restabilindu-i-se calitatea de membru de partid. În perioada 1963—1968, tovarășul Gustav Husak a lucrat într-o secție științifică a Institutului de Drept al Academiei Slovace de științe din Bratislava.

La 6 iunie 1968, el a fost ales președinte al Comitetului slovac al Uniunii luptătorilor antifasciști. De la 29 august 1968, este membru al Comitetului Central și al Prezidiului C.C. al Partidului Comunist din Slovacia, membru al secretariatului și prim-secretar al Comitetului Central al P.C. din Slovacia. La 31 august 1968, a fost ales membru al C.C. al P.C. din Cehoslovacia și al Prezidiului Comitetului Central. Începînd din septembrie 1968, este membru al Consiliului Național Slovac, iar, în noiembrie 1968 devine membru al Comitetului Executiv al Prezidiului Comitetului Central al P.C. din Cehoslovacia. În luna aprilie 1969, plenara C.C. al Partidului Comunist din Cehoslovacia l-a ales pe Gustav Husak în funcția de prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cehoslovacia.

Congresul al XIV-lea al P.C.C. din mai 1971 l-a ales ca secretar general al P.C. din Cehoslovacia.

TOKIO
Demonstrație împotriva bazelor militare americane de pe teritoriul japonez

POSTA REDACȚIEI

Manevre parlamentare

G. Popa, Cluj. Orlando Millas este ultimul dintre miniștrii chilieni pe care opoziția parlamentară a încercat să-i înlăture, sub pretextul „încălcării prevederilor constituționale". Practica este, într-adevăr, mai veche. Primul aflat într-o asemenea situație a fost Pedro Vuskovic, fost ministru al economiei. O parte a democrației creștine i-a adus în parlament diverse învinuiri, în cadrul unei strategii mai largi a opoziției, care consta în încorsetarea cît mai strînsă a executivului de către legislativ, printr-o „gherilă parlamentară". Democrația creștină, majoritară în Parlament, spera să obțină o adeziune confortabilă, exprimată prin votul nu numai al democrației creștine dar și al altor partide chiliene, care să permită recuzarea ministrului în cauză. Acuzațiile împotriva lui Pedro Vuskovic au fost însă în cele din urmă respinse, considerate ca nefondate. O acțiune similară l-a avut în centrul ei pe fostul ministru de interne, José Toha. Opoziția îi reproșa că ar fi tolerat existența unor grupuri armate ilegale, inclusiv garda personală a președintelui. Printr-o rocadă a portofoliilor, Salvador Allende l-a înlocuit pe José Toha de la ministerul internelor, punînd capăt acțiunilor de subminare a cabinetului. În cazul lui Orlando Millas, acuzațiile se refereau la atitudinea sa față de conflictul care a opus de o parte guvernul iar de cealaltă proprietarii de camioane. Este vorba de greva ilegală din octombrie, care a paralizat transporturile și aprovizionarea capitalei cu alimente și materii prime. Instigată de opoziție, greva încerca să pună guvernul într-o situație economică dificilă. N-a reușit, președintele chilian numind, pentru a pune capăt incidentelor, un militar în postul de ministru al internelor — generalul Prats. Se pare că opoziția totuși nu a cedat. Orlando Millas (comunist) a devenit ministru al finanțelor în urma remanierii din iunie 1972. La 28 decembrie 1972, după încercarea opoziției parlamentare de a-l face să demisioneze, președintele Allende l-a numit ministru al economiei, Fernando Flores care deținea acest post trecînd la finanțe.

Vasile Nichifor, București. 1. În R.S.F. Iugoslavia sînt autorizate, începînd din 1967, investiții de capital străin, în cadrul unor reglementări specifice care exclud posibilitatea dobîndirii de către acesta a controlului. Astfel, capitalului străin i se permite o participare de maximum 49 la sută, restul de 51 procente fiind rezervate participării iugoslave. Întreprinderile construite cu concurs financiar străin trebuie să-și orienteze către export cel puțin 40 la sută din totalul producției, fiind determinate să procedeze astfel și prin aceea că, în general, numai încasările în devize din export pot constitui sursa rambursării capitalului străin investit și a beneficiilor rezultate din activitatea productivă ce revin investitorilor străini. Din beneficiile realizate, capitalul străin este obligat să reinvestească în Iugoslavia 20 la sută, restul putînd fi repatriat. Decizia finală în ce privește administrarea și conducerea întreprinderilor respective aparține, în ultimă instanță, Asociației salariaților. Potrivit aprecierilor presei iugoslave pînă în prezent cuantumul total al participărilor străine de capitaluri se cifrează la cîteva zeci de milioane dolari. Acestea s-au îndreptat, în special, spre industriile „de vîrf" : constructoare de automobile, chimică, metalurgică. În legătură cu investițiile de capital străin, în cadrul arătat, a fost înființată „Societatea internațională de investiții în Iugoslavia" (avînd sedii la Londra și Belgrad), al cărei capital inițial se ridică la 12 milioane dolari, din care 9 milioane contribuții ale unor organisme internaționale de finanțare și ale cîtorva zeci de instituții financiare și bancare străine. 2. Pentru numeroase țări capitaliste în condițiile deficitelor comerciale pe care le cunosc aproape permanent, o importanță deosebită prezintă pentru echilibrarea balanțelor lor de plăți așa-numitele transferuri „invizibile", de fapt încasări din turismul internațional sau din serviciile efectuate în străinătate etc.

Gh. Cradă, Balș, jud. Olt. Interviul președintelui Pakistanului, Zulfikar Ali Bhutto, a fost acordat, așa cum a scris revista noastră în nr. 2, precum și ziarul „Scînteia" din 3 ianuarie, trimișilor revistei noastre și radioteleviziunii române.

Adriana Mironescu, București. Iată fotografia și lista noului cabinet vest-german pe care ni le-ați solicitat. De la stînga la dreapta, în rîndul de sus : Helmut Schmidt (Partidul social-democrat), ministru al finanțelor ; Walter Scheel (Partidul liber-democrat), ministru al afacerilor externe ; Willy Brandt (P.S.D.), cancelar ; Hans Dietrich Genscher (P.L.D.), ministru de interne ; Gerhard Jahn (P.S.D.), ministru al justiției ; rîndul din mijloc : Hans Friedrichs (P.L.D.), ministru al economiei ; Josef Ertl (P.L.D.), ministru pentru alimentație și agricultură ; Annemarie Renger (P.S.D.), noua președintă a Bundestagului ; Walter Arendt (P.S.D.), ministru al muncii ; Georg Leber (P.S.D.), ministru al apărării ; rîndul de jos : Klaus von Dohnanyi (P.S.D.), ministru al educației ; Lauritz Lauritzen (P.S.D.), ministru al transporturilor ; Horst Ehmke (P.S.D.), ministru responsabil pentru cercetarea științifică ; Hans Jochen Vogel (P.S.D.), ministrul planificării ; Werner Mainhofer (P.L.D.), ministru fără portofoliu.

Bilingvismul în Canada

Dumitru Anca, Brașov. Deși în anul 1969 a fost emisă o lege care punea pe picior de egalitate limbile franceză și engleză, oferindu-le statut de limbi oficiale, nu toți funcționarii publici din Canada sînt bilingvi. În 1971, s-au anunțat o serie de dispoziții prin care guvernul federal al lui Pierre Elliott Trudeau se angaja ca, în 1975, 60 la sută din înalții funcționari și 50 la sută din funcționarii serviciului exterior să fie bilingvi. Recent, Charles Drury, președinte al consiliului Trezoreriei și responsabil cu bilingvismul în guvernul canadian, a anunțat unele principii noi privind bilingvismul funcționarilor federali, fixîndu-se și cifre exacte : la 31 decembrie 1973, 25 000 din cele 230 000 posturi ale administrației federale vor fi clasate bilingve ; pînă la sfîrșitul anului 1978, guvernul va avea obligația să numească în aceste posturi titulari bilingvi. Noile dispoziții sînt — cum le-au apreciat observatorii politici — mai restrictive decît cele din 1971, reprezentînd o ușoară frînă în calea bilingvismului. Se pare că principala cauză a acestor noi dispoziții rezidă în relativa opoziție a funcționarilor unilingvi, anglofoni, de a învăța limba franceză. Aceasta a determinat guvernul federal să facă apel la canadienii de limbă franceză — în 1971, 19 la sută din noii funcționari erau recrutați dintre canadienii francezi (în regiunea orașului Ottawa procentul se ridicase la 25 la sută). În 1972, canadienii de limbă franceză ocupau 18 la sută din posturile federale (se precizează că reprezintă numai 28 la sută din populația țării). A urmat, se pare, un nou refuz al anglofonilor, și anume de a sprijini guvernul lui Trudeau în alegerile de la sfîrșitul lunii octombrie.

POSTA REDACȚIEI

Relațiile anglo-malteze

Dumitru Moga, București. 1. Actualul director al C.I.A. este James Schlesinger, fost președinte al Comisiei pentru energia atomică. Richard Helms care, pînă de curînd, era director al C.I.A., a fost numit ambasador în Iran. 2. Contrar estimărilor observatorilor politici, zvonurile privind o nouă „criză" a relațiilor anglo-malteze s-au împlinit : încă din primele zile ale acestui an, s-a constatat o izbucnire a tensiunii între cele două state. Motivul : plata chiriei stabilite anul trecut pentru utilizarea bazelor militare din insulă. După cum se știe, la începutul anului trecut, tensiunea în relațiile anglo-malteze a fost rezolvată, după o lungă perioadă de negocieri, prin stabilirea unei sume de 14 milioane de lire, plătită de Marea Britanie în schimbul folosirii bazelor militare din Malta. Or, după devalorizarea monedei britanice din vara trecută, pe măsură ce se apropia sfîrșitul anului, existau tot mai multe comentarii potrivit cărora partea malteză ar solicita sporirea chiriei. La 2 ianuarie a.c., Banca centrală a Maltei a refuzat, la ordinul președintelui Dom Mintoff, cecul de 3,5 milioane lire reprezentînd prima tranșă a chiriei pe anul în curs. S-a anunțat că Malta solicită o sporire a zece la sută anual, drept compensație pentru devalorizarea „de facto" a lirei sterline, sporire respinsă de britanici. La refuzul britanic, autoritățile maltezе n-au ripostat prin restricții, așa cum se temeau oficialitățile de la Londra, încît cele 2 800 de persoane care lucrează la bazele din insulă și-au putut continua activitatea normal. Se speră, de ambele părți, ca, în cele din urmă, tensiunea să fie aplanată printr-un compromis. Italia a dat de înțeles că ar putea juca un rol în acest nou compromis, așa cum a făcut în urmă cu un an, cînd a înlesnit negocierile anglo-malteze, acordînd Maltei o sumă anuală de 2,5 milioane lire.

Alegeri în Cipru

Ani Voicu, Satu Mare. În Cipru vor avea loc alegeri prezidențiale la 18 februarie, potrivit unui anunț al președinției. E greu de spus în ce mod se va rezolva controversa dintre președintele Makarios și Sinodul din Cipru cu acest prilej. După cum se știe, în urmă cu mai mult timp, conducătorii bisericii ortodoxe din Cipru au cerut arhiepiscopului Makarios să renunțe la funcția de șef al statului, întrucît sarcinile sale ca președinte al Republicii ar fi incompatibile cu cele bisericești. Cu prilejul anunțării datei alegerilor, arhiepiscopul Makarios a declarat că nu există, după părerea sa, nici o incompatibilitate între funcțiile de președinte al statului și de arhiepiscop. Prin urmare, arhiepiscopul Makarios va candida la viitoarele alegeri. Observatorii sînt de părere că realegerea sa e aproape sigură. Makarios a fost ales pentru prima oară la 13 decembrie 1959, cu 66 la sută din voturi. Un an mai tîrziu, insula obținea independența. Următoarele alegeri au avut loc în februarie 1968, cînd președintele Makarios a obținut 96 la sută din voturi.

Al. Popovici, Arad. 1. În cadrul acestei rubrici, nr. 50/1972, am scris despre tendințele mereu mai accentuate către independență ale arhipelagului Comore. Către sfîrșitul anului trecut, la 23 decembrie, deputații în Adunarea Națională a arhipelagului au adoptat o moțiune (cu 34 voturi pentru și 5 împotrivă) care dă mandat guvernului „să studieze accesul Comorelor la independență". Vom reveni. 2. Bilanțul oficial al incidentelor din Irlanda de Nord din cursul anului trecut, anunțat la 1 ianuarie, prezintă următoarele cifre : 465 de morți, dintre care 321 civili, 103 soldați britanici, 24 membri ai Regimentului pentru apărarea Ulsterului (protestanți), 14 polițiști și 3 rezerviști ai poliției. Numărul victimelor e de trei ori mai mare decît în anul precedent (173 persoane) și de aproape 20 de ori mai mare decît în 1970. În total, pînă la începutul acestui an, incidentele din Ulster s-au soldat, de la începutul lor, în 1969, cu 676 de victime. 3. După expulzarea asiaticilor din Uganda, încheiată la jumătatea lunii noiembrie, președintele Idi Amin a dat, la 18 decembrie, un ultimatum tuturor rezidenților britanici care doresc să părăsească țara. Termenul final era 31 decembrie. Dar, din 3 000 de rezidenți britanici, n-au părăsit Uganda decît 120, ceilalți optînd pentru stabilirea în fosta colonie.

Previziuni

Mihai Munteanu, Brașov. Într-un amplu răspuns publicat în cadrul acestei rubrici din nr. 2 a.c. am scris despre inflația și creșterea prețurilor din Europa occidentală în cursul anului trecut, inflație care a provocat o vie îngrijorare în rîndurile cercurilor conducătoare. Previziunile pentru acest an, în aceste condiții, au fost fie puține, fie sumbre. Vă oferim, spre exemplificare, una din ele. Într-unul din numerele sale de la sfîrșitul anului abia încheiat, revista „Vision" (organ al cercurilor de afaceri vest-europene) publica o prognoză economică și financiară pentru anul în curs referitoare la creșterea economică și a nivelului inflației în țările occidentale. Potrivit previziunilor revistei, Marea Britanie ar urma să aibă în 1973 cel mai mic ritm de dezvoltare economică și cea mai ridicată inflație dintre toate țările occidentale.

Principalele puncte ale prognozei amintite indică următoarele :

— țările Pieței comune vor eșua în tentativa lor de a limita la 4 la sută creșterea prețurilor ;

— Japonia va înregistra o creștere de 10 la sută a produsului național brut, precum și o creștere a salariilor ;

— anul în curs se va dovedi a fi recordul inflației în țările occidentale. Țările probabil a fi lovite cel mai grav de inflație sînt, potrivit revistei „Vision" : Marea Britanie — 8 la sută, Elveția — 7 la sută, Belgia 6,5 la sută, Franța — 6 la sută, urmate de R.F. a Germaniei, Norvegia și Danemarca — 5 la sută.

Mihaela Stan, Sinaia. 1. Fotografia alăturată reprezintă familia imperială niponă : în centru se află împăratul Hirohito și împărăteasa Nagako, înconjurați de, pornind de la stînga, prințul moștenitor Akihito, prințul Aya, prințul Hitachi, prințul Hiro, prințesa Hitachi, prințesa Michiko și fiica ei, prințesa Nori. 2. Cea de-a 27-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., care și-a încheiat lucrările la 19 decembrie, a fost prezidată de Stanislaw Trepczynski (Polonia — date biografice veți afla consultînd rubrica „Profil" nr. 40 din 1972). S-au ținut peste 530 de ședințe (în cadrul comisiilor și ședințe în plen) și s-au examinat aproape 150 de rezoluții. Principalele comisii ale Adunării Generale au fost prezidate de următoarele personalități : comisia politică — Radha Rampul (Mauritius) ; comisia politică specială — Hedy Touré (Guineea) ; comisia socială — Carlos Giambruno (Uruguay) ; comisia decolonizării — Zdenek Cernik (Cehoslovacia) ; comisia bugetară — Motoo Ogiso (Japonia) ; comisia juridică — Eric Suy (Belgia). Între hotărîrile de perspectivă adoptate la cea de-a 27-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., despre care s-a scris mai puțin, amintim : hotărîrea organizării, în anul 1974, la Santiago de Chile, a unei conferințe asupra dreptului mării, conferință care va examina folosirea în scopuri exclusiv pașnice a fundului mărilor și exploatarea resurselor lor în interesul umanității ; crearea unui nou organ al Națiunilor Unite care va fi însărcinat cu apărarea mediului înconjurător (cu sediul la Nairobi-Kenya — noul organism a început să funcționeze de la 1 ianuarie).

POSTA REDACȚIEI

I. Ion, Fălticeni. 1. Am publicat în nr. 2 din acest an un reportaj despre dezastrul din Nicaragua. Catastrofa seismică din această țară, care a distrus capitala în întregime și a provocat aproximativ 20 000 de morți, se înscrie printre cele mai mari din acest secol, dar nu e cea în care s-a înregistrat numărul cel mai mare de victime. Iată, de altfel, o listă succintă a celor mai mari seisme ale secolului : 1908 — Messina-Reggio Calabria, 82 000 de morți ; 1915 — Avezzano (Italia), 30 000 de morți ; 1920 — Kansu-Shansi (China), între 100 000 și 120 000 de morți după unele statistici, 180 000 de morți după altele ; 1923 — Tokio-Yokohama, 143 000 de morți ; 1935 — Quetta (Pakistan), 30 000 de morți ; 1939 — Concepcion (Chile), 25 000 de morți ; Erzincan (Turcia), 30 000 de morți ; 1960 — Agadir (Maroc), 15 000 de morți ; 1962 — Qazvin (Iran), 12 000 de morți ; 1970 — Peru, 54 000 de morți. 2. Revista noastră a publicat în nr. 22 și 28 din 1972 fragmente din dezvăluirile săptămînalului parizian „Paris-Match" în legătură cu posibilul amestec al lui Mussolini în moartea, în 1939, a papei Pius al XI-lea. Toate informațiile au fost dezvăluite după încetarea din viață, în februarie anul trecut, a cardinalului Tisserant, personalitate ce, timp de douăzeci de ani, a fost decan al Sfîntului Colegiu și a îndeplinit o multitudine de misiuni ale Vaticanului. Monseniorul Tisserant, deși a trăit foarte mult, nu și-a scris memoriile, dar, potrivit săptămînalului „Paris-Match", ar fi lăsat monseniorului Roche, prieten vechi, sarcina de a-i despuia arhiva și notele personale, în intenția publicării. Or, se știe că Tisserant — „cardinalul-soldat", cum a fost numit — a cunoscut cele mai multe secrete ale Vaticanului, încît se bănuia că orice dezvăluire, fie și parțială, a notelor sale va fi urmată de scandal. Într-adevăr, din dezvăluirile publicate de săptămînalul parizian, instrumentul morții papei Pius al XI-lea ar fi fost doctorul care i-a administrat o injecție — ultima persoană ce l-a văzut în viață. Or, acest doctor era tatăl Clarei Petacci, amanta lui Mussolini. (Între altele, misterul a planat și mai planează încă asupra unui discurs pe care Pius al XI-lea urma să-l țină în acea lună februarie 1939, discurs în care se bănuiește a fi condamnat fascismul și războiul, dar pe care n-a mai apucat să-l pronunțe și care se află astăzi în arhivele Vaticanului). Au urmat, după dezvăluirile din „Paris-Match", vii controverse în care au fost angajate și înalte personalități ale bisericii catolice. Pe de altă parte, Romano Mussolini, al patrulea fiu al fostului dictator, astăzi compozitor și pianist într-o formație de jazz din Roma, a intentat un proces publicației, precum și monseniorului Roche pentru „ultraj adus memoriei tatălui său". Procesul urmează să fie deschis la începutul acestui an. Vom reveni.

Petru Torneanu, str. Topolovăț nr. 8, bloc Td 20, sc. 1, et. X, ap. 65, București, sector 7, oferă celor interesați colecții complete ale revistei „Lumea".

Institutul Oswaldo Cruz

Dan Stănescu, București. Institutul Oswaldo Cruz este, se pare, cel mai cunoscut din întreaga Americă Latină. Istoria sa a început în anul 1900, în orașul Rio de Janeiro, pe atunci capitală a Braziliei, cînd o epidemie de ciumă bubonică a provocat brusc moartea a 295 de persoane. Autoritățile braziliene au cerut baronului Pedro Affonso, director al Institutului municipal de serologie, să obțină un ser anticiumă, iar acesta s-a adresat profesorului Roux de la Institutul Pasteur din Paris, cu rugămintea de a-i desemna un specialist. Astfel, Oswaldo Cruz, tînăr medic brazilian care lucra la Institutul Pasteur de doi ani, trimis de profesorul Roux la Rio a deschis un laborator într-o fermă abandonată. În cîțiva ani, modestul laborator a devenit cel mai important institut de medicină experimentală din America Latină. În anul 1907, Brazilia obține premiul întîi și medalia de aur la Expoziția internațională de igienă de la Berlin, important succes care îndreaptă atenția savanților europeni asupra Institutului creat de Cruz. Cunoscuți medici și savanți, între care von Prowazek, Giemsa și Hartmann, vin să lucreze aici. În anul 1908, în semn de recunoștință pentru uriașele servicii aduse statului și medicinii braziliene, guvernul de la Rio dă numele institutului creat de Cruz — „Institutul Oswaldo Cruz". În 1911, Brazilia obține un nou succes, de astă dată la Expoziția internațională de igienă de la Dresda. Oswaldo Cruz moare la vîrsta de 44 de ani, în 1917, dar în destul de scurta sa activitate a creat cel mai mare institut de medicină tropicală din America Latină, a eradicat febra galbenă din Rio de Janeiro și Belem, a organizat o multitudine de servicii pentru lupta împotriva bolilor transmisibile, s-a ocupat de problemele sanitare ale văii Amazonului etc. Fotografiile de sus reprezintă vechea clădire a Institutului Oswaldo Cruz și o imagine din 1907 a doctorului Cruz, înconjurat de savanții europeni von Prowazek și Schaudinn și de discipoli brazilieni. Lucrările începute de Cruz au fost continuate de colaboratorii săi. Vechilor clădiri le-au fost adăugate în ultimii ani altele, pentru adăpostirea secțiilor de cercetări bacteriologice, anatomie patologică, imunologie.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef : Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17.60.10. Internațional 18.52.63 și 18.53.55. Telex 197. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Abonamentele pentru străinătate: prin întreprinderea „ROMPRESFILATELIA" — serv. Import-Export Presă — București, Calea Griviței nr. 64–66, P.O.B. — 2001.

C.P.C.S.

Două produse de calitate ale uzinei „INDEPENDENTA“ SIBIU

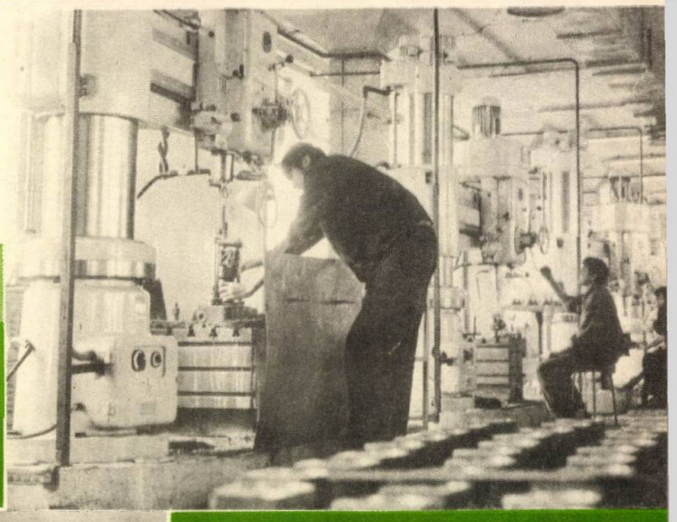

- CIOCAN PERFORATOR P 90
- LANȚURI CU ROLE

(LANȚ 24 A-1-150 m STAS 5174
LANȚ 20 A-2-35 zale STAS 5174
LANȚ 16 A-3-260 zale STAS 5174
LANȚ 28 A-4-82 m STAS 5174
LANȚ 24 A-6-60 zale STAS 5174)

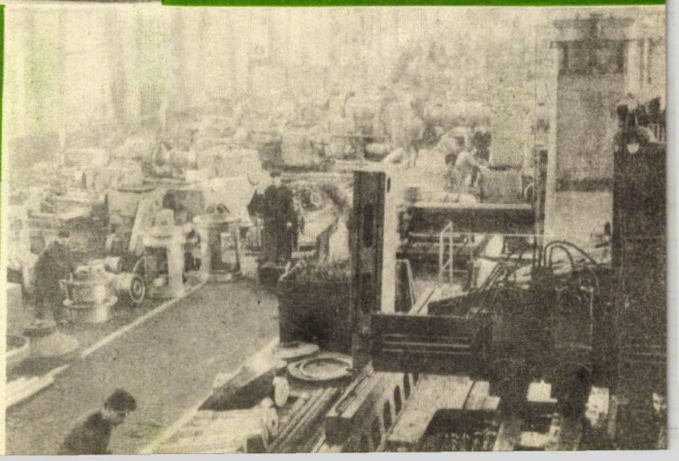

SIBIU str. Karl Marx nr. 33
tel. 2. 10. 00 telex : 012736

Uzinele chimice VALEA CĂLUGĂREASCĂ

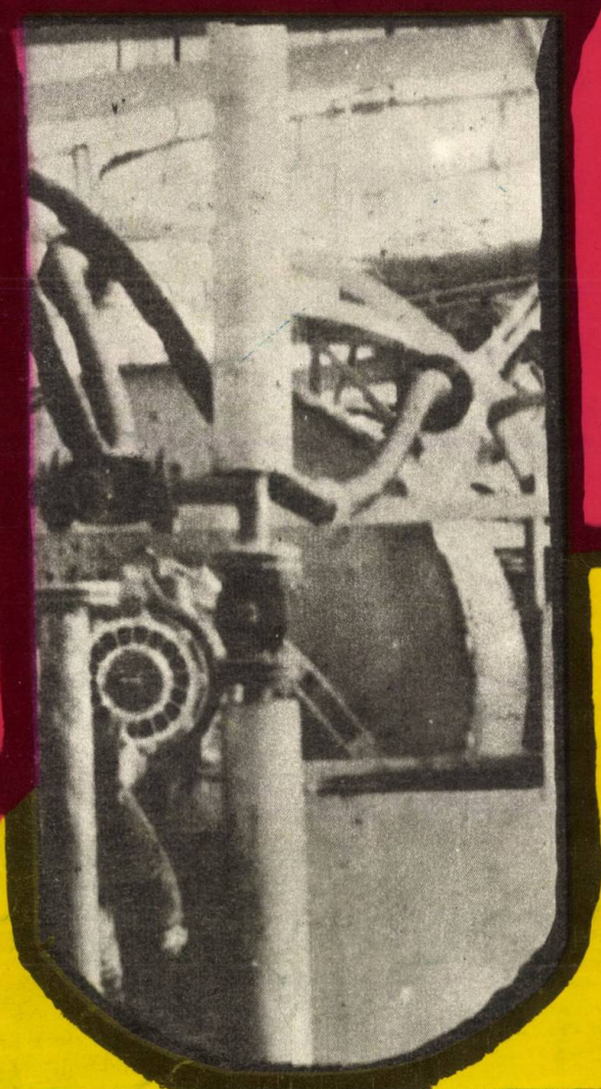

REALIZEAZĂ

PENTRU

PIAȚA INTERNĂ

ȘI EXPORT

PRODUSE

MULT SOLICITATE :

Cab. PCR

superfosfat și săruri pe bază de fosfor cahexametafosfat de sodiu, fosfat disodit și trisodit, fosfat diamoniu, fosfat monopotasic, săruri de fosfatare pe bază de zinc și de mangan — similare cu sărurile Bonder — săruri de topire — similare cu sărurile Joha — tripolifosfat de sodiu.

acid sulfuric, bioxid de sulf lichid, sulfiți alcalini, rodalit, cement de cupru.

oxid de zinc și ultramarin.

oxigen termic și medicinal

Lei 2

Nr. 4 18 ianuarie 1973

LUMEA

Rawalpindi. Președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Zulfikar Ali Bhutto semnînd Declarația solemnă comună româno-pakistaneză

O nouă contribuție la cauza păcii și colaborării internaționale

Președintele Nicolae Ceaușescu și Șahinșahul Aryamehr în timpul convorbirilor de la Teheran

Corespondențe speciale din

MOSCOVA
PARIS
PEKIN
ATENA

Reportaj pe glob

BUDAPESTA

În noaptea ultimului „Apollo"

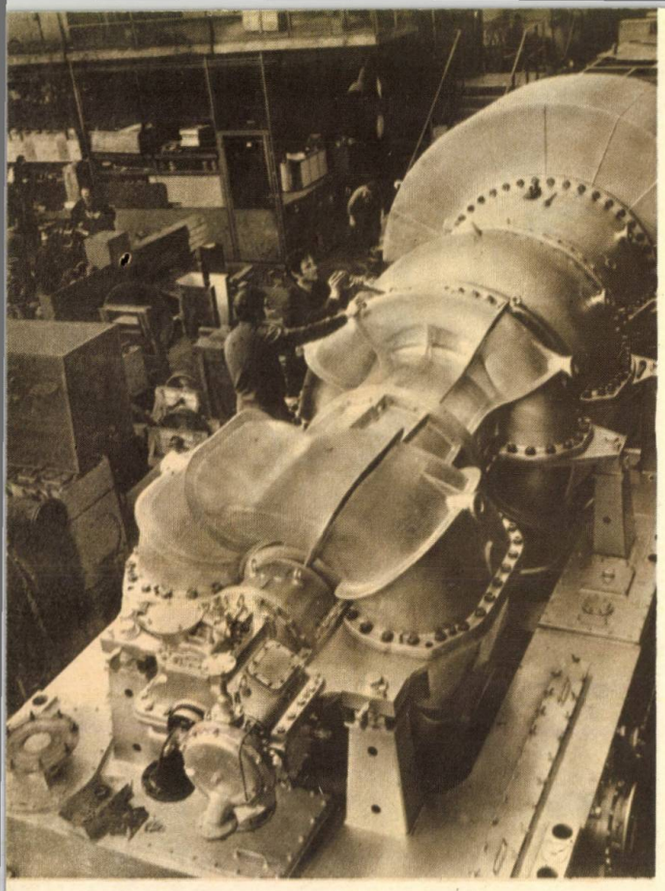

R.S. CEHOSLOVACĂ
Sala de asamblare a turbinelor de la Uzinele de construcţii mecanice din Brno

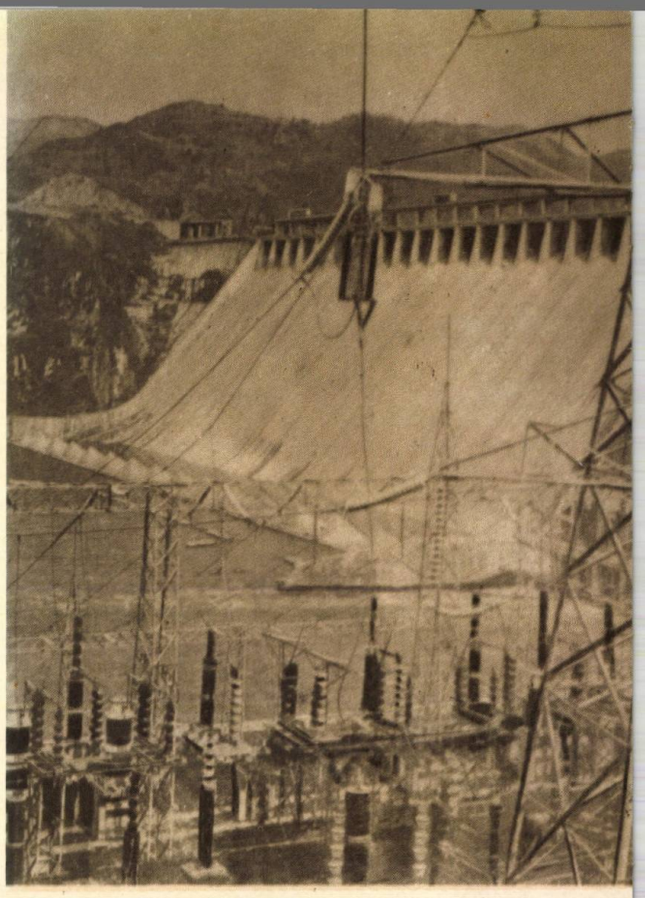

R.P.D. COREEANĂ
Vedere parţială a Centralei hidroelectrice de la Suphung, una din marile baze energetice ale ţării

DIN ŢĂRILE SOCIALISMULUI

CUBA
O nouă şcoală la Guaramanao

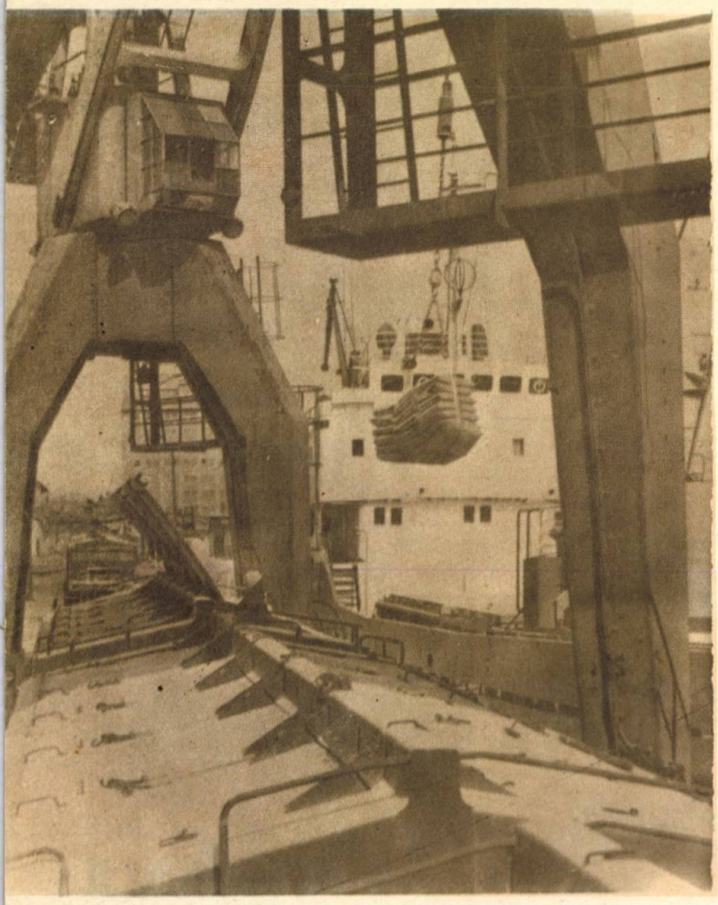

R. D. GERMANĂ
În portul Rostock mecanizarea operaţiunilor atinge un nivel ridicat

R. P. POLONĂ
Şantierul naval „A. Warski" din Szczecin

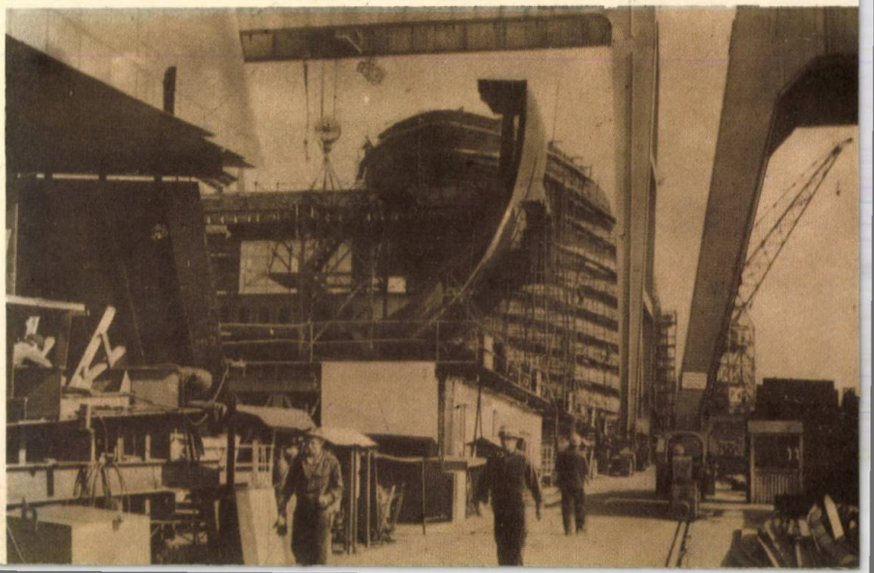

LUMEA

4 (482)

18 ianuarie 1973

ARTICOLE ȘI CORESPONDENȚE

O etapă nouă în relațiile dintre România și Pakistan 1
Contribuție prețioasă la dezvoltarea relațiilor româno-iraniene. Ion Cârje 3
Vietnam. Stadiul convorbirilor confidențiale. Liana Enescu 4
Moscova – Convorbiri sovieto-franceze la nivel înalt. Silviu Podină 4
Cairo. Călătorii și contacte diplomatice. Dumitru Constantin 5
Pekin. Oaspeți din Zair și Italia. Ion Gălățeanu 6
Paris. Conferința liderilor Internaționalei Socialiste. Paul Diaconescu 7
Atena. „Noua perioadă". Alexandru Cimpeanu 8
Tratatul de prietenie româno-bulgar la 25 de ani 9
Securitatea europeană și repudierea forței din relațiile internaționale (4). Dr. Nicolae Ecobescu și dr. Edwin Glaser 10
Italia. În patru ore, 20 milioane... Rodica Dumitrescu 13
Testele electorale occidentale: Sensibile deplasări de opinie. Florica Șelmaru 18
Monopolurile multinaționale: Incidențe economice și politice (I). Ilie Șerbănescu 20
Am trăit noaptea ultimului Apollo. Raymond Cartier 24

RĂSPUNDEM CITITORILOR

Prezența militarilor în guvernul chilian. Eugen Pop 14
Societățile mixte și cooperarea internațională. Nicolae Mănescu 15

REPORTAJ PE GLOB

Budapesta. Ilie Olteanu 16

1000 + 1 22

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

Borba, Le Monde Diplomatique, L'Unità, International Herald Tribune 26–29

PROFIL

Miloș Minici, vicepreședinte al Vecei Executive Federale și secretar federal pentru afacerile externe al R.S.F. Iugoslavia 29

POȘTA REDACȚIEI 30-32

O etapă nouă în relațiile dintre România și Pakistan

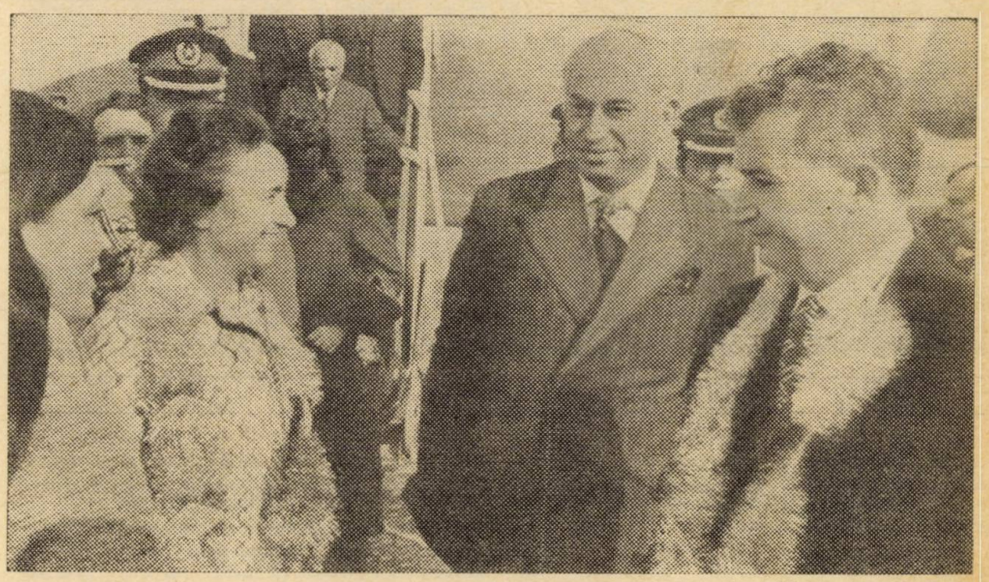

Primire caldă, entuziastă, la Lahore

Vizita președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Pakistan, convorbirile avute cu președintele Zulfikar Ali Bhutto, semnarea Declarației solemne comune au fost apreciate de către cei doi șefi de stat ca o etapă nouă în relațiile dintre România și Pakistan, ca o contribuție de seamă la dezvoltarea colaborării și înțelegerii între cele două țări.

Vizita a dat un puternic impuls relațiilor româno-pakistaneze, a permis explorarea posibilităților și condițiilor celor mai favorabile pentru extinderea și consolidarea raporturilor dintre cele două țări în numeroase domenii de interes mutual.

În cursul convorbirilor, cei doi șefi de stat au hotărît încheierea unui acord de cooperare economică și tehnico-științifică pe termen lung, precum și înființarea unei comisii mixte guvernamentale de cooperare. Cu prilejul vizitei, au fost semnate Protocolul cu privire la dezvoltarea relațiilor economice dintre România și Pakistan, Acordul româno-pakistanez privind transporturile aeriene, Acordul între Comitetul de Stat al Radioteleviziunii române și Societatea pakistaneză de televiziune, Acordul între Comitetul de Stat al Radioteleviziunii române și Radiodifuziunea din Pakistan. Cele două părți au decis să exploreze posibilitățile de cooperare în domeniul folosirii pașnice a energiei nucleare, convenind, în acest scop, ca organele lor de specialitate să elaboreze cît mai curînd cadrul juridic care să reglementeze și să permită lărgirea relațiilor în acest domeniu. Părțile au hotărît, de asemenea, să intensifice contactele la toate nivelurile, să facă schimb de delegații și experți în diferite domenii pentru concretizarea posibilităților de cooperare.

Toate acestea — după cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu — vor crea condiții pentru așezarea relațiilor de cooperare româno-pakistaneză pe o bază trainică, îndelungată, îndeosebi în domeniul industriei. „Am în vedere — a relevat șeful statului român — realizarea în comun, fie în cadrul unor societăți mixte sau în alte forme acceptabile pentru ambele părți, de întreprinderi în domeniul petrolului, petrochimiei, construcțiilor de mașini, în

În timpul vizitei la uzina de mașini-unelte „Pakistan"

La șantierul marelui baraj de la Tarbela

domeniul minier și alte activități în care atît România cît și Pakistanul sînt interesate și de care depinde progresul economic-social al țărilor noastre".

Cu prilejul vizitei, președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Zulfikar Ali Bhutto au semnat Declarația solemnă comună cu privire la relațiile de colaborare și prietenie dintre România și Pakistan. Declarația consfințește hotărîrea părților semnatare de a-și fundamenta relațiile lor, ca și relațiile cu toate celelalte state, pe dreptul inalienabil al fiecărui popor de a-și decide singur soarta ; dreptul sacru al fiecărui stat la libertate, independență și suveranitate națională ; dreptul inerent al fiecărui stat suveran de a folosi bogățiile sale naturale și toate celelalte resurse conform intereselor sale ; egalitatea în drepturi a tuturor statelor, indiferent de mărime și sistemul politic și social ; avantajul reciproc în cadrul cooperării dintre state în toate domeniile ; neamestecul, sub nici o formă și sub niciun pretext, în afacerile interne sau externe ale altor state ; respectarea inviolabilității frontierelor de stat și a integrității teritoriale a statelor ; obligația statelor de a se abține în relațiile lor internaționale de la orice fel de constrîngere de ordin militar, politic, economic sau de altă natură și de la amenințarea cu forța sau folosirea forței sub orice pretext sau în orice împrejurare împotriva oricărui stat ; dreptul inerent al fiecărui stat la autoapărare individuală sau colectivă ; reglementarea tuturor diferendelor dintre state prin mijloace pașnice.

Consfințirea acestor principii în Declarația solemnă româno-pakistaneză — al treilea document de acest fel după Declarațiile solemne comune semnate la Bruxelles și Luxembourg — confirmă însemnătatea cardinală pe care țara noastră o acordă instaurării unor relații noi între state, bazate pe principiile dreptului și legalității internaționale. Aceste documente ilustrează, totodată, voința fermă a țării noastre ca principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc să fie nu numai afirmate, ci și traduse energic și consecvent în viață, să fie instaurate efectiv, de către toți și față de toți, în practica relațiilor internaționale.

Iată de ce Declarația solemnă comună româno-pakistaneză deschide — așa cum aprecia conducătorul țării noastre — o eră nouă de colaborare trainică și îndelungată între cele două popoare, care sînt animate de dorința de a-și asigura dezvoltarea economică și socială independentă, de a trăi în pace și colaborare cu toate popoarele lumii.

Vizita în Pakistan a prilejuit și un amplu schimb de vederi asupra principalelor probleme internaționale, părțile constatînd că pozițiile lor coincid sau sînt foarte apropiate în problemele discutate.

Cei doi șefi de stat au relevat obținerea unor progrese în îndeplinirea acordurilor de la Simla, exprimîndu-și speranța că vor fi întreprinși în continuare noi pași spre normalizarea situației în subcontinentul sud-asiatic ; în legătură cu aceasta, ei și-au exprimat convingerea că înfăptuirea unei păci durabile impune respectarea strictă a principiilor de drept și justiție internațională, a drepturilor și îndatoririlor cuprinse corespunzător în tratate, convenții, rezoluții ale organizațiilor internaționale și alte instrumente internaționale.

În interviul acordat televiziunii și radiodifuziunii pakistaneze, tovarășul Nicolae Ceaușescu — răspunzînd la o întrebare privind realizarea unei păci durabile în subcontinentul sud-asiatic — a spus : „Aș dori ca, în spiritul relațiilor de prietenie dintre popoarele român și pakistanez, să exprim deschis părerea că este în interesul atît al poporului pakistanez, cît și al celorlalte popoare din subcontinentul sud-asiatic, să se realizeze o colaborare pe baza deplinei egalități și a respectului reciproc al independenței și suveranității tuturor statelor. Trebuie, după părerea mea, pornit de la realitățile create și existente astăzi. Aceasta impune ca toate problemele să fie soluționate pe calea tratativelor, în spiritul deplinei înțelegeri, al dreptului internațional, presupunînd, desigur, și recunoașterea reciprocă și stabilirea de relații pe baza dreptului internațional între Pakistan și Bangladesh. Aceasta corespunde, după părerea mea, intereselor ambelor state, ale tuturor statelor din subcontinentul sud-asiatic, corespunde și năzuințelor poporului pakistanez și celorlalte popoare din acest subcontinent de a-și asigura o dezvoltare economico-socială, precum și cauzei generale a păcii și colaborării internaționale".

În cursul convorbirilor, cele două părți au relevat marea importanță pe care o acordă creșterii rolului Organizației Națiunilor Unite în viața internațională, sporirii eficienței sale în reglementarea problemelor internaționale. În legătură cu situația din Europa și convocarea conferinței general-europene pentru securitate și cooperare, părțile și-au exprimat speranța că eforturile colective vor duce la eliminarea forței, vor deschide noi căi de cooperare și vor stabili principiile fundamentale ale relațiilor dintre statele europene.

Exprimîndu-și îngrijorarea față de persistența unor focare de tensiune și conflicte în diferite zone ale lumii, părțile și-au reafirmat deplina solidaritate și sprijinul popoarelor lor față de lupta eroică a popoarelor vietnamez, cambodgian și laoțian pentru libertate și independență națională. Ele și-au exprimat speranța că actualele negocieri vor duce la o grabnică soluționare, care va pune capăt războiului în Vietnam. Trecînd în revistă situația din Orientul Apropiat, părțile au subliniat că se pronunță pentru o reglementare politică a conflictului, pe baza rezoluției Consiliului de Securitate din noiembrie 1967.

Președintele Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a dat o înaltă apreciere succeselor obținute de poporul pakistanez pe calea industrializării, dezvoltării agriculturii, științei, culturii, educației, bunăstării. Șeful statului român a mărturisit deosebita impresie produsă de marele șantier al hidrocentralei de la Tarbela, de Institutul de cercetări atomice de la Islamabad, precum și de Centrala atomică, Rafinăria și Uzina de mașini-unelte din Karachi — dovezi ale eforturilor depuse de poporul pakistanez pe calea făuririi unei economii puternice, independente, pe calea bunăstării sale.

Prima vizită a șefului statului român în Pakistan s-a înscris, astfel, ca o contribuție valoroasă la consolidarea relațiilor de prietenie și cooperare dintre țările noastre, la cauza păcii și cooperării între popoare.

La sosirea pe aeroportul Mehrabad din Teheran

Contribuție prețioasă la dezvoltarea relațiilor româno-iraniene

După vizita de cinci zile efectuată în Pakistan, președintele Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a făcut o vizită neoficială în Iran, la invitația Șahinșahului Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr și a Împărătesei Farah.

Vizita a reliefat continuitatea dialogului româno-iranian la nivel înalt, preocuparea constantă a conducătorilor celor două state de a lărgi și aprofunda relațiile româno-iraniene în toate domeniile de interes reciproc. După cum este cunoscut, convorbirile purtate de cei doi șefi de stat, atît la București cît și la Teheran, au asigurat relațiilor prietenești dintre România și Iran un ritm dinamic, un curs ascendent, au dus la elaborarea măsurilor optime pentru concretizarea acțiunilor de cooperare în cele mai diverse sfere de activitate. Ca urmare, relațiile dintre cele două țări cunosc o dezvoltare continuă, pe plan politic, economic, tehnico-științific și cultural.

Convorbirile purtate de președintele Nicolae Ceaușescu și Șahinșahul Aryamehr au relevat atît progresul realizat între România și Iran, cît mai ales posibilitatea dezvoltării lor pe o bază de lungă durată și de ascensiune continuă. Cele două părți au subliniat rolul pozitiv al contactelor stabilite în ultimii ani între conducătorii Republicii Socialiste România și Iranului, precum și între alte personalități ale celor două țări.

Exprimîndu-și convingerea că vizitele reciproce și convorbirile româno-iraniene la nivel înalt au fost și vor fi întotdeauna în folosul celor două popoare, al cauzei păcii și colaborării în general, tovarășul Nicolae Ceaușescu a reînnoit invitația adresată Șahinșahului Aryamehr de a vizita România în cursul anului 1973, în vederea continuării convorbirilor, a dezvoltării pe mai departe a relațiilor de colaborare și prietenie dintre popoarele român și iranian.

Convorbirile au relevat dorința ambelor părți de a contribui la afirmarea, în relațiile dintre state, a principiilor egalității, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, dorința de a-și aduce contribuția la o politică de pace și cooperare internațională. Aceasta — aprecia președintele Nicolae Ceaușescu — face să existe o perspectivă bună de colaborare și pe viitor între România și Iran.

Cum se face, oare, că două țări care nu sînt vecine, care au regimuri sociale diferite, pot să se înțeleagă așa de bine ? Punînd această întrebare, Șahinșahul Iranului a răspuns : „Cred că principalul motiv este că fiecare dintre noi promovează o politică de pace, de independență națională și de cooperare internațională".

La rîndul său, tovarășul Nicolae Ceaușescu a menționat : „Faptul că orînduirile noastre sociale sînt deosebite nu poate să împiedice ca două popoare — animate de dorința de a se dezvolta corespunzător dorințelor lor, de a fi libere și independente — să trăiască în bună prietenie cu toate celelalte state. Două popoare care doresc să colaboreze între ele, așa cum sînt popoarele noastre, nu pot să nu dezvolte relații bune de amiciție".

Vizita șefului statului român la Teheran a confirmat că întrevederile la nivel de șefi de stat, desfășurate într-un spirit de stimă și înțelegere reciprocă, constituie prilejuri potrivite pentru explorarea de noi căi și posibilități în vederea dezvoltării relațiilor de prietenie și colaborare între Republica Socialistă România și Iran. Faptul că cei doi șefi de stat au convenit ca schimbul lor de vizite să continue și în viitor asigură perspective de lungă durată și condiții deosebit de prielnice dezvoltării în curs ascendent a raporturilor multilaterale dintre cele două țări și popoare.

Corespondențe din Rawalpindi și Teheran de la trimisul nostru special, Ion Cârje

COMUNICAT

Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a făcut o vizită neoficială în Iran, în perioada 12—13 ianuarie 1973, la invitația Maiestăților Lor Imperiale Șahinșahul Iranului, Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, și Împărăteasa Farah Pahlavi Sahbanu.

În timpul șederii la Teheran, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, a avut convorbiri cu Maiestatea Sa Imperială, Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, Șahinșahul Iranului, cu privire la relațiile româno-iraniene și la unele probleme internaționale de interes comun.

Discuțiile s-au desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie și înțelegere reciprocă

Cele două părți au constatat că există condiții favorabile pentru lărgirea și aprofundarea relațiilor lor în toate domeniile, corespunzător intereselor poporului român și poporului iranian, ale păcii și înțelegerii internaționale, și au subliniat rolul pozitiv al contactelor stabilite în ultimii ani între conducătorii Republicii Socialiste România și Iranului, precum și între alte personalități ale celor două țări. Părțile și-au manifestat hotărîrea de a contribui în continuare la promovarea între toate statele a unor relații noi, de egalitate și respect între națiuni, de destindere și securitate.

Președintele Consiliului de Stat a reînnoit invitația adresată Șahinșahului Iranului de a vizita România în cursul anului 1973. Invitației, acceptate cu plăcere, urmează să i se dea curs la o dată care va fi stabilită ulterior.

Suveranul Iranului și Împărăteasa Farah au oferit, în onoarea înalților oaspeți români, un dineu în cadrul căruia cei doi șefi de stat au pronunțat toasturi.

Președintele Consiliului de Stat a primit în vizită protocolară, la reședința sa, pe primul ministru iranian, Amir Abbas Hoveyda, și pe ministrul afacerilor externe a. i. al Iranului, Ahmad Mir Fenderesky.

La întrevedere au asistat ministrul afacerilor externe, George Macovescu, Gheorghe Oprea, consilier al președintelui Consiliului de Stat, și Alexandru Boabă, ambasadorul României la Teheran.

În timpul prezenței la Teheran, tovarășa Elena Ceaușescu a vizitat muzeul și monumentul Sahyad Aryamehr, inaugurat în 1971, cu ocazia celei de-a 2 500-a aniversări a creării statului iranian.

Vizita efectuată de președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, în Iran și convorbirile avute au constituit o nouă contribuție la întărirea relațiilor tradiționale dintre poporul român și poporul iranian.

VIETNAM

Progrese la convorbirile confidențiale

Le Duc Tho și Henry Kissinger, în fața clădirii unde au avut loc convorbirile confidențiale

„Datorită progresului realizat în cadrul negocierilor dintre consilierul Kissinger și consilierul special nord-vietnamez, Le Duc Tho, președintele Nixon a dispus ca bombardamentele aeriene și navale și minarea porturilor R. D. Vietnam să fie suspendate cu începere de la 15 ianuarie", anunța, luni, Ronald Ziegler, purtătorul de cuvînt al Casei Albe.

După 36 de ore de discuții, purtate de-a lungul săptămînii trecute cu Le Duc Tho, consilier special al delegației R. D. Vietnam, în cadrul noii runde a convorbirilor confidențiale reluate la Paris, Henry Kissinger, consilier special al președintelui S.U.A., a părăsit, sîmbătă noaptea, capitala Franței îndreptîndu-se spre Washington. Pe aeroport, înainte de plecare, el a caracterizat în fața reprezentanților presei ca foarte largi și utile discuțiile abia încheiate cu consilierul Le Duc Tho. „Mă reîntorc la Washington pentru a raporta președintelui, a spus el. Președintele va decide care va fi viitoarea acțiune de întreprins". La sfîrșitul ultimei ședințe, un purtător de cuvînt al delegației R. D. Vietnam la conferința de la Paris releva că „în cadrul convorbirilor confidențiale de săptămîna trecută s-au înregistrat progrese".

Venind de la Paris, după o escală la Washington pentru a-l lua pe generalul Alexander Haig, fost adjunct al său și actualmente șef adjunct al statului major al armatei americane, Henry Kissinger s-a îndreptat spre Key Biscayne. Aici l-a informat pe președintele Nixon asupra rezultatelor discuțiilor avute săptămîna trecută la Paris. Au urmat o serie de întrevederi secrete. A fost anunțată plecarea generalului Haig la Saigon, într-o a unsprezecea misiune a sa în Vietnamul de sud. În cursul călătoriei, care cuprinde escale nu numai la Saigon, ci și în Tailanda, Laos și Cambodgia, Haig urmează, conform datelor publicate, să discute despre starea actuală a negocierilor. Din relatările martorilor se desprinde ideea unei atmosfere de încordare la Saigon, atmosferă care reapare de cîte ori se înregistrează un progres pe calea păcii. O dovadă a climatului de incertitudine și nemulțumire ce domnește printre „autoritățile" saigoneze a fost considerată și absența reprezentanților lui Thieu de pe aeroport, în momentul sosirii lui Haig la Saigon.

În acest timp, la Paris, luni și marți au continuat întîlnirile experților delegațiilor R. D. Vietnam și S.U.A. De asemenea, potrivit declarațiilor purtătorului de cuvînt al Casei Albe, „negocierile continuă. Am convenit cu Vietnamul de nord să nu comunicăm conținutul acestor negocieri și intenționăm să respectăm acest acord".

Pe de altă parte, consemnînd hotărîrea guvernului S.U.A. de a suspenda operațiunile militare asupra R. D. Vietnam, agenția de presă V.N.A. a subliniat, la 16 ianuarie, că încetarea bombardamentelor aeriene și navale și a minării porturilor R. D. Vietnam este o cerință legitimă a poporului vietnamez, care se bucură de sprijinul și simpatia opiniei publice iubitoare de pace și dreptate din lume. S.U.A. — se arată în declarația V.N.A. — au încetat deseori, fie total, fie parțial, bombardamentele aeriene asupra teritoriului R. D. Vietnam, dar, ulterior, le-au reluat cu și mai mare intensitate. Poporul vietnamez rămîne gata de luptă pe cele trei fronturi — militar, politic și diplomatic — și cere ca S.U.A. să semneze imediat Acordul privind încetarea războiului și restabilirea păcii în Vietnam.

Înregistrînd aceste noi elemente intervenite în evoluția problemei vietnameze, opinia publică așteaptă ca negocierile de la Paris să fie finalizate cît mai curînd cu putință prin semnarea acordului privind încetarea războiului și restabilirea păcii în Vietnam, convenit de R.D. Vietnam și Statele Unite la 20 octombrie 1972.

Liana Enescu

MOSCOVA

Convorbiri sovieto-franceze la nivel înalt

Corespondență de la Silviu Podină

La invitația lui Leonid Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., membru al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., Georges Pompidou, președintele Republicii Franceze, a întreprins în zilele de 11 și 12 ianuarie 1974 o vizită neoficială în Uniunea Sovietică.

Întîlnirea a avut loc la Zaslavl, lîngă Minsk. Convorbirile purtate cu acest prilej se înscriu în cadrul frecventelor contacte sovieto-franceze din ultimii ani. După cum se știe, în timpul precedentei vizite a lui Georges Pompidou în U.R.S.S., în octombrie 1970, a fost semnat un protocol care prevede consultări politice între cele două țări asupra unor probleme internaționale importante.

Cu prilejul vizitei — așa cum se arată în comunicatul final dat publicității — a fost subliniat progresul realizat în domeniul colaborării industriale, economice dintre cele două țări, de la încheierea în anul 1969 a acordului privind colaborarea comercial-economică, și a fost confirmată năzuința U.R.S.S. și a Franței de a dubla volumul schimbului de mărfuri în perioada 1970—1974.

În conformitate cu acordul semnat la Paris, în timpul vizitei lui L. I. Brejnev, între guvernele U.R.S.S. și Franței, în le-

gătură cu dezvoltarea colaborării economice, tehnice și industriale, au fost elaborate și vor fi semnate într-un viitor apropiat programele privind adîncirea colaborării sovieto-franceze pe o perioadă de zece ani în aceste domenii. Au fost analizate, de asemenea, principalele proiecte ale colaborării dintre U.R.S.S. și Franța. În lumina acestei analize, s-a realizat un acord în legătură cu activizarea continuă a eforturilor întreprinse de cele două părți în scopul sporirii volumului comerțului și al dezvoltării colaborării industrial-economice. A fost exprimată hotărîrea de a stimula măsurile care pot contribui la mărirea volumului schimburilor comerciale pe bază reciproc avantajoasă.

S-a acordat o apreciere pozitivă colaborării sovieto-franceze în domeniile științific și tehnic, cum ar fi Cosmosul, folosirea pașnică a energiei atomice și fizica energiilor înalte. S-a subliniat, în context, că în multe ramuri se deschid largi posibilități pentru acțiuni comune. Părțile au confirmat importanța pe care o conferă dezvoltării schimburilor culturale. Recunoscînd interesul manifestat de popoarele U.R.S.S. și Franței în direcția unei mai bune cunoașteri reciproce, ele consideră că poate fi extinsă colaborarea în domeniul culturii.

De asemenea, L. I. Brejnev și G. Pompidou s-au pronunțat pentru continuarea schimbului de vizite pe linie militară.

Părțile afirmă că scopul politicii pe care o promovează îl constituie eliminarea principalelor izvoare de încordare în Europa, întărirea securității europene pe baza inviolabilității granițelor actuale, a neamestecului în treburile interne, egalității, independenței, renunțării la folosirea forței sau a amenințării cu folosirea forței, precum și realizarea pe continent a condițiilor necesare pentru extinderea colaborării, mai buna cunoaștere reciprocă a popoarelor și dezvoltarea schimburilor în diverse domenii.

Subliniind din nou importanța pe care o acordă U.R.S.S. și Franța conferinței general-europene pentru problemele securității și colaborării, părțile și-au exprimat hotărîrea de a contribui, în cadrul consultărilor multilaterale pregătitoare de la Helsinki, la realizarea unui acord general și la convocarea consfătuirii în lunile următoare.

În legătură cu războiul din Vietnam, cele două părți și-au exprimat speranța că, în cadrul convorbirilor care se desfășoară în prezent, se va ajunge în mod iminent la o reglementare. După părerea părților, popoarelor din Indochina trebuie să li se asigure posibilitatea de a-și stabili independent propria soartă, fără amestec străin, în conformitate cu principiile acordurilor de la Geneva din anii 1954 și 1962.

Uniunea Sovietică și Franța declară din nou că rezoluția Consiliului de Securitate al O.N.U. din 22 noiembrie 1967 trebuie transpusă în viață. Ele se pronunță pentru ca, în conformitate cu această rezoluție, Gunnar Jarring, reprezentantul special al secretarului general al O.N.U., să-și continue misiunea în scopul stabilirii unei păci juste și trainice, care să prevadă retragerea trupelor israeliene de pe toate teritoriile ocupate și recunoașterea de către toate țările interesate a suveranității, independenței politice și integrității teritoriale a fiecăruia din statele din această regiune, precum și respectarea drepturilor și intereselor tuturor popoarelor din această parte a lumii.

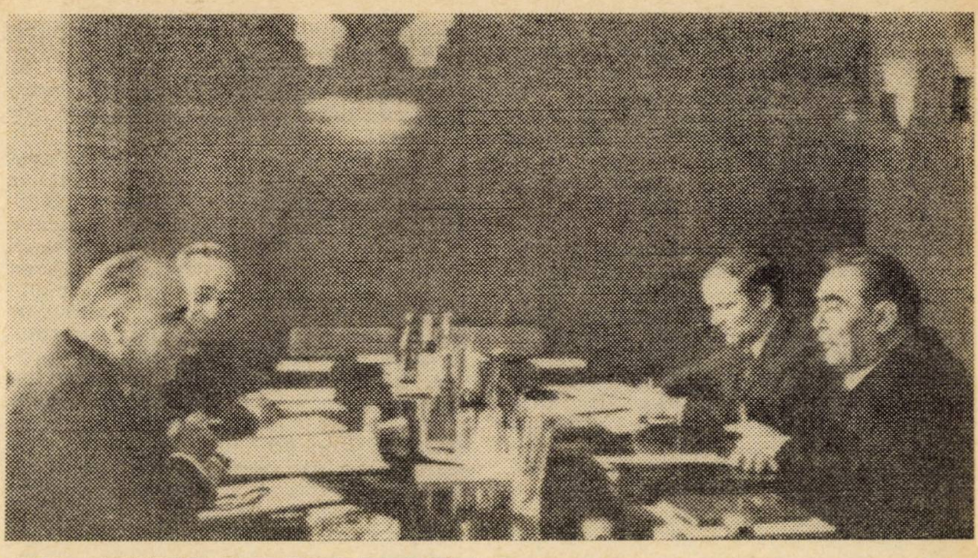

Minsk. În timpul convorbirilor dintre Leonid I. Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., și Georges Pompidou, președintele Franței

Președintele Pompidou l-a invitat pe L. I. Brejnev să viziteze Franța, în vederea continuării schimbului de păreri, la o dată care va fi stabilită ulterior. Invitația a fost primită cu satisfacție.

În cadrul unei conferințe de presă, președintele Franței, referindu-se la contactele sovieto-franceze a subliniat: „Fiecare stat are propriul său sistem, dar noi am ajuns la concluzia că întîlniri similare celei de astăzi, la nivel înalt, între conducătorii a două țări, au dus întotdeauna la progresul colaborării. Colaborarea politică dintre Franța și U.R.S.S. — a spus președintele Pompidou — nu este orientată împotriva vreunei terțe țări, iar unicul scop îl constituie crearea în Europa a unei atmosfere de încredere reală, necesară menținerii păcii pe continentul nostru".

CAIRO

Călătorii și contacte diplomatice

Încă înainte de începutul acestui an, președintele egiptean Anwar Sadat anunța că va inaugura o serie de contacte la nivel înalt care se vor înscrie într-o suită de acțiuni diplomatice menite să confere un caracter mai concret și mai eficient eforturilor ce se întreprind în vederea rezolvării crizei din Orientul Apropiat. Primele din aceste întrevederi s-au desfășurat deja în Libia și Iugoslavia, unde Anwar Sadat a efectuat scurte vizite oficiale.

Dar, înainte de a pleca în Libia, președintele Anwar Sadat a avut, la 7 ianuarie, convorbiri succesive cu primul ministru Aziz Sedki, cu Sayed Marei, prim-secretar al C.C. al Uniunii Socialiste Arabe, și cu Mamdouh Salem, vicepremier și ministru de interne, ceea ce a determinat unele ziare arabe să afirme că ar fi fost abordate în exclusivitate aspecte privind rezolvarea unor probleme de ordin strict intern — ivite mai ales în timpul agitațiilor studențești. Ulterior, însă, surse cairote, preluate de agențiile de presă, se refereau la faptul că președintele Sadat a inaugurat acea serie de inițiative diplomatice pentru a încerca să deblocheze o situație care riscă să se perpetueze. De altfel, asupra acestei probleme, Anwar Sadat făcuse ample referiri în discursul ținut la 28 decembrie 1972, precizînd că inițiativele diplomatice pe care intenționează să le ia au în vedere atît lumea arabă, cît și alte țări interesate. În această suită de contacte, este studiată și posibilitatea unei călătorii în India. De asemenea, semnalînd prezența la Pekin a cunoscutului ziarist Mohamad Hassanein Heykal — redactorul șef al ziarului „Al Ahram"— cît și vizita la Cairo prevăzută pentru luna martie a ministrului chinez de externe, aceeași agenție, „France Presse", avansează ideea că o călătorie la Pekin a lui Anwar Sadat nu este numai în stadiu de proiect.

Cît privește vizita efectuată la Tripoli de președintele Sadat, cotidianul cairot „Al Ahram" scria că „ea survine într-un moment de răscruce în conflictul israelo-arab" precizînd, totodată, că, în întrevederile lor, cei doi președinți au abordat incidentele siriano-israeliene (ca urmare a recrudescenței tensiunii la granița acestor țări) cît și situația din mișcarea palestiniană. Pe de altă parte, un alt ziar arab, „An Nahar", citat de agenția „France Presse", scria că, „împreună cu liderul libian, președintele Sadat a examinat și evoluția relațiilor cu Iordania de care ar depinde în mare parte succesul ultimei tentative arabe pe lîngă președintele Nixon".

În sfîrșit, detalii despre conținutul convorbirilor Tito-Sadat au apărut în comunicatul comun dat publicității la încheierea vizitei președintelui egiptean. În cursul întrevederilor, care s-au desfășurat la Brioni, cei doi președinți au făcut un amplu schimb de vederi în legătură cu situația internațională, cu referiri speciale la problemele Orientului Apropiat. Ei au reafirmat, printre altele, că pentru realizarea unei păci juste și durabile în Orientul Apropiat este necesară aplicarea integrală a rezoluției Consiliului de Securitate din noiembrie 1967, a rezoluțiilor Adunării Generale și a altor organizații internaționale în această problemă. Reîntors la Cairo, șeful statului egiptean l-a primit pe Abdel Halim Khaddam, vicepremier și ministrul afacerilor externe al Siriei, aflat într-un turneu prin mai multe țări arabe : Egipt, Algeria, Maroc, Sudan, Libia, pentru a explica poziția adoptată de Siria după incidentele armate cu Israelul de la 8 ianuarie a.c. În legătură cu acestea, raportul dat publicității la Națiunile Unite de șeful grupului de observatori ai O.N.U. în Orientul Apropiat arată că cel puțin 125 de persoane civile siriene au fost ucise iar alte 80 rănite în cursul raidurilor întreprinse de aviația israeliană. Referindu-se la această nouă escaladare a ostilităților de la frontiera israelo-siriană, observatorii și presa arabă atribuie periplului întreprins de Khaddam o importanță mult mai mare decît caracterul unei simple misiuni de informare.

Tot la Cairo, timp de cinci zile, au avut loc lucrările celei de a 11-a sesiuni a Consiliului Național Palestinian. Dezbaterile s-au axat asupra raportului prezentat de Comitetul Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, iar Yasser Arafat, președintele O.E.P., a dat explicațiile cerute de participanți. După cum anunța agenția M.E.N., au fost constituite patru comisii : pentru problemele politice, informații, probleme financiare și militare. Aceasta din urmă se va ocupa și de reglementarea diferendelor care există în interiorul mișcării de eliberare palestiniene. De altfel, în acest sens, comunicatul publicat la încheierea lucrărilor subliniază, în special, „necesitatea de a realiza uniunea între toate elementele rezistenței palestiniene, uniune la care aspiră masele arabe și care constituie speranța victoriei". În cadrul sesiunii a fost ales noul Comitet Executiv al O.E.P., în fruntea căruia se află tot Yasser Arafat.

Dumitru Constantin

PEKIN

Oaspeți din Zair și Italia

Corespondență de la Ion Gălățeanu

Pekinul a cunoscut, încă din primele zile ale acestui an, o intensă activitate diplomatică, așa cum a cunoscut, de altfel, și în anul 1972.

La mai puțin de două luni de la normalizarea relațiilor diplomatice dintre cele două țări (25 noiembrie 1972), președintele Republicii Zair, Mobutu Sesé Seko, a efectuat o vizită de stat la Pekin, la invitația guvernului R. P. Chineze.

În timpul șederii la Pekin, președintele Mobutu a fost primit de președintele Mao Tzedun — prilej cu care a avut loc o convorbire deschisă, prietenească — și a avut întrevederi cu premierul Ciu En-lai.

Referindu-se la activitatea desfășurată de guvernul Republicii Zair, premierul Ciu En-lai a relevat că, în ultimii ani, sub conducerea președintelui Mobutu, pe plan intern a fost apărat spiritul de independență națională, s-au dezvoltat economia și cultura și a fost înfăptuită „zairizarea" vieții social-economice ; pe plan extern, Republica Zair a promovat o politică de „neutralism pozitiv", s-a opus dialogului cu regimul rasist din Africa de Sud și a sprijinit mișcările de independență națională din Africa de Sud, guvernul zairez pronunțîndu-se pentru solidaritatea și unitatea africană.

Deși situate la mari distanțe din punct de vedere geografic — a continuat premierul chinez — și avînd sisteme sociale diferite, cele două țări sînt în curs de dezvoltare. Ambele țări vor să dezvolte relații prietenești și de colaborare pe baza principiilor de respect reciproc față de suveranitate și integritate teritorială, neagresiune, neintervenție în afacerile interne, egalitate și avantaj reciproc, coexistență pașnică.

Vizita președintelui Mobutu este folositoare — a spus premierul chinez — atît pentru întărirea înțelegerii reciproce, cît și pentru dezvoltarea contactelor între popoarele celor două țări și pentru întărirea cauzei unității afro-asiatice împotriva imperialismului.

La rîndul său, președintele Mobutu a subliniat însemnătatea actului normalizării relațiilor diplomatice dintre Zair și China și a spus că actuala vizită reprezintă un bun început spre o colaborare durabilă și folositoare ambelor părți. Colonialiștii și neocolonialiștii știu că încercările lor sînt dinainte sortite eșecului. Intransigența noastră împotriva nedreptății, umilirii, inegalității derivă din hotărîrea popoarelor de a zădărnici toate încercările dominației străine. În continuare, președintele Mobutu a relevat că poporul chinez poate să se bazeze pe dorința poporului din Zair de a colabora pe baza respectului reciproc față de independență, față de neintervenția în problemele interne și a chemat să se pună capăt o dată pentru totdeauna tuturor neînțelegerilor care au existat în trecut.

Așa cum se subliniază aici, deși a trecut o perioadă scurtă de la normalizarea relațiilor dintre cele două țări, acestea cunosc o dezvoltare rapidă. Convorbirile dintre premierul Ciu En-lai și președintele Mobutu s-au referit la probleme ale colaborării și cooperării reciproce, la probleme internaționale de interes comun. Cu prilejul vizitei, au fost semnate la Pekin, în prezența premierului Ciu En-lai și a președintelui Mobutu, două importante documente : acordul privind cooperarea economică și tehnică dintre cele două guverne și acordul comercial între guvernul chinez și cel din Zair, acte care impulsionează legăturile de colaborare dintre Pekin și Kinshasa.

În capitala chineză se apreciază că vizita președintelui Mobutu este marcată de un succes deplin, constituind o importantă contribuție la dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări, la cauza colaborării între popoare.

Agenda diplomatică chineză din această săptămînă a consemnat, de asemenea, încheierea vizitei delegației italiene, condusă de ministrul de externe, Giuseppe Medici, în timpul căreia ministrul de externe italian a fost primit de premierul Ciu En-lai — convorbirea desfășurîndu-se într-o atmosferă prietenească, fără rezerve — și au avut loc cîteva întrevederi între Ci Pin-fei, ministrul chinez de externe, și Giuseppe Medici cu privire la dezvoltarea pe mai departe a bunelor relații dintre cele două țări și cu privire la unele probleme internaționale de interes comun.

Referindu-se la contactele chino-italiene, ministrul de externe chinez a evidențiat că ele ajută nu numai la promovarea înțelegerii reciproce, ci creează, de asemenea, noi posibilități pentru contacte prietenești între cele două țări. Deși în China și Italia există sisteme sociale diferite, — a subliniat Ci Pin-fei — cele două părți se pronunță pentru dezvoltarea relațiilor reciproce, care au la bază cele cinci principii ale coexistenței pașnice.

În ce privește situația din Europa, Ci Pin-fei a arătat că popoarele europene au trecut prin două războaie mondiale și este pe deplin de înțeles că ele sînt interesate

Pekin. Președintele Mobutu Sesé Seko este primit, la aeroport, de către premierul Ciu En-lai

în pacea și securitatea continentului. O adevărată pace și securitate pentru popoarele europene sînt posibile dacă se respectă pe deplin independența și suveranitatea tuturor țărilor Europei.

La rîndul său, ministrul de externe italian și-a exprimat satisfacția că întîlnirile cu conducătorii Chinei au fost fructuoase și au contribuit la dezvoltarea cooperării dintre cele două popoare. Deși Italia și China se deosebesc sub raportul orînduirii sociale și politice, a subliniat Medici, cele două popoare împărtășesc convingerea că progresul în viața unei colectivități se bazează pe respectul reciproc și pe căutarea consecventă a posibilităților de dialog.

Cele două părți și-au exprimat convingerea că vizita în China a ministrului de externe Medici va contribui la întărirea înțelegerii dintre cele două popoare și a bunelor relații dintre cele două țări.

PARIS

Conferința liderilor Internaționalei Socialiste

Corespondență de la Paul Diaconescu

În urmă cu două săptămîni, unele publicații franceze au exprimat opinia că organizarea reuniunii liderilor Internaționalei Socialiste la Paris ar fi nepotrivită în perioada campaniei pentru alegerile legislative. Această părere a devenit oficială marți, 9 ianuarie, cînd președintele Georges Pompidou a spus, în cursul conferinței sale de presă, că întîlnirea de la Paris este inoportună, constituind o intrusiune în viața politică internă.

Reacțiile n-au întîrziat. Pe de o parte, François Mitterrand, prim-secretar al Partidului Socialist Francez, vicepreședinte al Internaționalei Socialiste, a fost acuzat direct sau indirect că urmărește prin acest eveniment să-și întărească prestigiul politic în actuala campanie electorală. Pe de altă parte, cercurile socialiste din Franța și din alte țări au ținut să precizeze că reuniunea este consacrată exclusiv problemelor internaționale.

Datorită acestei confruntări, cea de a 12-a conferință a liderilor Internaționalei Socialiste a fost „dramatizată", ca să folosim un termen la modă în cercurile ziaristice franceze, stîrnind un interes deosebit. Dar, indiferent de acest context, interesul a fost justificat prin faptul că la întrunire au participat, în afară de Bruno Pittermann, președintele Internaționalei Socialiste, cinci șefi de guverne: Bruno Kreisky — cancelarul Austriei, Anker Jörgensen — primul ministru al Danemarcei, Kalevi Sorsa — primul ministru al Finlandei, Golda Meir — primul ministru al Israelului, Olof Palme — primul ministru al Suediei. În legătură cu interpretările mai sus-amintite, ei au subliniat că vin la Paris în calitate de militanți ai Internaționalei Socialiste și nu în calitate de șefi de guverne.

Conform aprecierilor făcute înaintea conferinței, reuniunea de la Paris a avut un caracter informativ, participanții făcînd un schimb de vederi asupra principalelor aspecte ale situației internaționale. În consecință, conferința nu și-a propus să adopte rezoluții sau alte documente și nici să dea publicității conținutul lucrărilor sale.

După ce, simbătă după-amiază, François Mitterrand a rostit cuvîntul de deschidere, participanții au ascultat raportul lui James Callaghan, vicepreședinte al Partidului Laburist din Marea Britanie, asupra situației internaționale. La rîndul lor, Bruno Kreisky a prezentat un raport asupra problemelor europene, iar Joop den Uyl, lider al Partidului Socialist Olandez, o intervenție asupra războiului din Vietnam.

Cu toate că lucrările s-au desfășurat cu ușile închise, pe culoarele Palatului Luxembourg s-a afirmat, la un moment dat (neoficial, desigur), că va fi dată publicității o rezoluție asupra situației din Vietnam. Știrea, reluată prematur de agenția „France Presse", nu s-a confirmat însă. De altfel, la conferința de presă ținută duminică după-amiază sub președinția lui Bruno Pittermann, François Mitterrand a reamintit că reuniunea liderilor nu este abilitată să adopte rezoluții. El a precizat că atitudinea Internaționalei Socialiste față de războiul din Vietnam rămîne aceea exprimată în rezoluția Congresului de la Viena, din iulie 1972. În continuare, François Mitterrand a spus că Internaționala Socialistă speră că noile negocieri vor duce la încheierea păcii, în baza acordului din octombrie anul trecut. Totodată, primul secretar al Partidului Socialist Francez a arătat că organizația sprijină dreptul popoarelor din Indochina de a-și hotărî singure soarta și se declară împotriva amestecului din afară în treburile interne ale acestor state. Participanții la lucrările conferinței și-au exprimat de asemenea îngrijorarea față de soarta deținuților politici din Vietnamul de sud, cerînd eliberarea lor.

În privința conferinței pentru cooperare și securitate în Europa s-a relevat faptul că toate popoarele continentului doresc o evoluție pozitivă în pregătirea conferinței. Premierul finlandez a exprimat în acest sens un optimism cert.

Referitor la problemele Orientului Apropiat, s-a amintit faptul că în cursul dezbaterilor, Golda Meir a exprimat dorința Israelului de a purta negocieri directe cu statele vecine. La întrebarea reprezentantei unui ziar din Cairo, François Mitterrand a afirmat că Internaționala Socialistă este gata să aibă cele mai bune relații cu partidele socialiste din țările arabe care ar accepta statutele și obiectivele organizației.

În cadrul conferinței de presă, François Mitterrand a anunțat că, în primele zile ale lunii februarie, Biroul Internaționalei Socialiste se va întruni la Santiago de Chile, marcînd prin aceasta interesul pe care organizația îl acordă experienței președintelui Allende.

Ziarele pariziene de luni comentează conferința de la Palatul Luxembourg, arătînd că participanții nu au reușit să se pună de acord asupra drumului de urmat

Aspect de la conferința de presă organizată cu prilejul consfătuirii Internaționalei Socialiste. De la stînga la dreapta: Joop den Uyl, Olanda; Bruno Kreisky, cancelarul Austriei; Bruno Pittermann, președintele Internaționalei Socialiste; François Mitterrand, secretar general al Partidului Socialist Francez; Robert Pontillon, membru al Partidului Socialist Francez; James Callaghan, vicepreședinte al Partidului Laburist englez; Anker Jörgensen, premierul Danemarcei

pentru rezolvarea problemelor interne vietnameze. „Le Monde" scrie că toți participanții „s-au arătat satisfăcuți de comprehensiunea manifestată în cursul discuțiilor, astfel încît această întrunire de militanți amintea din multe puncte de vedere o conferință de diplomați". „Le Figaro" consideră că „această reuniune nu putea fi decît informativă. Divergențele dintre diferitele partide socialiste europene sînt prea importante, limitînd cîmpul discuțiilor și eventualele lor consecințe. Dar aceste divergențe nu împiedică de loc, cum a remarcat François Mitterrand, o înțelegere reciprocă în sînul Internaționalei".

ATENA

„Noua perioadă"

Corespondență de la Alexandru Cîmpeanu

După primele zile de pauză politică urmînd sărbătorilor de sfîrșit de an, observatorii caută să întrevadă evenimentele politice ce ar putea marca acea „nouă perioadă" pentru Grecia anunțată de primul ministru Papadopoulos, în cuvîntarea sa de bilanț de la mijlocul lunii decembrie. „Intrăm nu numai într-un an nou, dar și într-o nouă perioadă" — a spus atunci șeful guvernului.

Cuvîntarea a fost precedată de un șir de luări de poziție care, la prima vedere, lăsau în opinia publică impresia că „ceva se petrece" sau cel puțin că „ceva se caută". La 3 decembrie, ziarul proguvernamental „Elefteros Cosmos" cerea într-un editorial ridicarea stării excepționale pe întreg teritoriul țării. În aceeași zi cotidianul „Acropolis" publica un interviu al vicepremierului S. Pattakos care se pronunța categoric contra abolirii legii militare. Cotidianul proguvernamental considera necesare, totodată, alte măsuri spre democratizare, în timp ce vicepremierul pleda pentru statu-quo. Și încă de pe poziții atît de ferme încît, într-un alt interviu, acordat unui ziar de limbă engleză din Roma, Pattakos lasă să se înțeleagă că în cazul în care țări membre ale N.A.T.O. vor exercita presiuni asupra actualului guvern, Grecia ar putea părăsi alianța atlantică „În trecut, am dus-o bine și fără N.A.T.O." — a spus vicepremierul.

„Disputei" dintre vicepremier și cotidian i-a urmat un șir de afirmații contradictorii în problema monarhiei ; regele Constantin, deși formal continuă să figureze ca șef al statului, se află instalat, după cum se știe, într-o vilă din Roma, de peste cinci ani. Presa a publicat o știre nedezmințită de autorități, potrivit căreia regele s-a întîlnit și a avut discuții cu șeful forțelor armate al Greciei, generalul Anghelis. În timp ce ziarele proguvernamentale insistau asupra ideii că regele Constantin și-ar fi exprimat dorința de a reveni în țară „fără condiții", acceptînd ordinea actuală, alte ziare, referindu-se la cercuri din apropierea monarhului, arătau, dimpotrivă, că regele persistă în poziția sa anterioară, în virtutea căreia a și părăsit țara în decembrie 1967. În aceste împrejurări, unele autorități ateniene, citate de presă, au repetat formula, folosită cu multe alte prilejuri în trecut, că nimic nou nu a intervenit în problema regelui". Reactualizarea acestei probleme stîrnise un oarecare interes, întîlnirea generalului Anghelis cu regele constituind, după părerea observatorilor, o încercare a autorităților de la Atena de a sonda opiniile și proiectele monarhului, supus unor puternice presiuni cu cîteva luni în urmă, cînd presa proguvernamentală declanșase o scurtă dar dinamică campanie pentru abolirea monarhiei și proclamarea republicii.

Clădirea Parlamentului din Atena

Dacă șeful guvernului, în cuvîntarea sa de bilanț, a făcut precizări în diferite domenii, problema monarhiei a rămas în continuare să fie tratată pe planul presei, căreia însă nu întotdeauna îi lipsesc elementele ce definesc, dacă nu poziții, cel puțin stări de spirit din cercuri competente, față de rege. Menționînd că „chestiunea regală e pusă la frigider", „Elefteros Cosmos" face aprecieri interesante despre raporturile dintre guvern și monarh. „Nici regele nu și-a manifestat dorința de a reveni în țară fără condiții, nici guvernul nu a desfășurat negocieri cu el pentru soluționarea problemei. Din cînd în cînd, gînduri ale regelui ajung la cunoștința guvernului, și gînduri ale guvernului sînt cunoscute de rege. Dar aceasta nu într-un mod care să fie interpretat ca începutul unor proceduri de reglementare a problemei. Problema regelui nu va fi pusă în discuție în mod concret decît în 1979—80, cînd va fi aplicată pe deplin Constituția". Între timp, descriind vizita făcută recent de Papadopoulos în Creta, agenția de presă ateniană menționa că acesta a fost primit în capitala insulei în calitate de șef al statului.

Din cuvîntarea de bilanț a primului ministru precum și din expuneri ale sale ulterioare, decurge impresia că „noua perioadă" în care intră regimul se va încheia tocmai spre sfîrșitul acestui deceniu. Care va fi conținutul acestei perioade ?

Evocînd acuzațiile ce se aduc guvernului că deține puterea „mai mult decît se impunea", primul ministru a spus că nici el, nici vreun coleg de-al său n-au intenționat inițial să exercite direct administrarea țării. Ca urmare — a spus el — „vom transfera puterea poporului grec". „Cei ce se grăbesc, să mai aștepte. Un an sau o parte dintr-un an nu este un interval prea mare". În legătură cu această declarație, un ziar proguvernamental observa că „cerințe obiective silesc actualul regim să întreprindă pași spre direcții noi". Transferul puterii nu va avea însă loc în cursul anului curent, pentru care nu se întrevăd schimbări politice. Acesta va fi anul în care — după cum reiese din expunerile premierului — vor fi anunțate un șir de măsuri politice ce vor fi aplicate în anul următor și ulterior. „În continuare, vom guverna prin popor, a spus Papadopoulos, formulă interpretată ca exprimînd intenția regimului de a crea un fel de parlament, cu drepturi consultative, dar care să rezulte dintr-un „sufragiu general". Coexistența și colaborarea regimului existent cu organismul ales ar constitui conținutul acestei „perioade de tranziție" spre aplicarea integrală a Constituției, adică crearea de partide politice și efectuarea de alegeri obișnuite.

Perspectiva politică astfel schițată de regim este însoțită de un program economic de cinci ani, avînd ca obiective sporirea venitului național, redistribuirea forțelor de producție în regiunile țării, în interesul atragerii mai active a zonelor mărginașe în circuitul economic. Se speră, de asemenea, că pe parcursul programului își vor putea găsi o soluție unele probleme sociale, pe prim plan impunîndu-se necesitatea reducerii emigrării forței de muncă, precum și pregătirea de cadre calificate a căror penurie e resimțită, uneori acut, de o serie de ramuri ale industriei.

Cercuri ale opoziției interpretează concentrarea autorităților asupra viitorului ca o tendință spre „minimalizarea problemelor prezentului". La rîndul lor, autoritățile afirmă că multe din aceste probleme nu-și pot găsi o soluție decît în viitor.

TRATATUL DE PRIETENIE ROMÂNO-BULGAR LA 25 DE ANI

În cronica relațiilor româno-bulgare, 16 ianuarie 1973 marchează un moment jubiliar : împlinirea unui sfert de veac de la semnarea primului Tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre cele două țări vecine și prietene. Eveniment de majoră importanță în adîncirea raporturilor bilaterale, tratatul încheiat în ianuarie 1948 a însemnat crearea cadrului juridic adecvat întăririi acestor raporturi în domenii variate ale vieții politice și social-economice, el marcînd, în același timp, deschiderea unei etape fără precedent, calitativ-superioară în evoluția prieteniei și colaborării reciproce româno-bulgare.

Istoria celor două popoare vecine consemnează, de-a lungul timpului, numeroase și emoționante pagini de întrajutorare și frăție, luptele comune pentru zdrobirea asupririi străine, pentru împlinirea idealurilor seculare de libertate, independență și progres social fiind mărturii vibrante în acest sens. Lupte care, mai tîrziu, în vremea bătăliilor împotriva reacțiunii, exploatării și fascismului, pentru apărarea intereselor vitale ale clasei muncitoare au reliefat pregnant forța solidarității dintre mișcările muncitorești și socialiste din cele două țări, dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist Bulgar. Socialismului — triumfător în ambele țări după cel de al doilea război mondial — i-a revenit misiunea de a ridica relațiile prietenești tradiționale dintre popoarele român și bulgar pe trepte mereu mai înalte, colaborarea fructuoasă dintre țările noastre avînd un neclintit temei în comunitatea de orînduire, ideologie și țeluri, în eforturile constante ale ambelor state pentru promovarea unei politici externe de pace și înțelegere în Europa și în lume.

Caracterizată printr-o dinamică ascendentă, în deplină concordanță cu succesele tot mai mari repurtate în dezvoltarea continuă a economiei și culturii celor două țări, colaborării multilaterale româno-bulgare i s-au deschis noi și largi perspective prin reînnoirea, la 19 noiembrie 1970, pentru o nouă perioadă de 20 de ani, a Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală.

Sînt relevante, în acest context, măsurile stabilite de cea de-a IX-a sesiune a Comisiei mixte guvernamentale româno-bulgare de colaborare economică și tehnico-științifică, privind cooperarea și colaborarea în sectoare de bază ale economiei. Dacă ne referim numai la anul 1972, între cele două țări au fost încheiate o serie de convenții, acorduri, protocoale vizînd — ca să enumerăm numai cîteva dintre acestea — desfășurarea activității de coordonare a planurilor de dezvoltare în perspectivă a economiilor naționale ale celor două țări (perioada 1976—1980), colaborarea și cooperarea în domeniul folosirii energiei atomice în scopuri pașnice, colaborarea tehnico-științifică în domeniile agriculturii și industriei alimentare. Au fost semnate, de asemenea, acorduri privind transporturile feroviar și aerian, s-a convenit asupra înființării centrelor de cultură român, la Sofia, și bulgar, la București.

Pe o curbă ascendentă se înscriu raporturile comerciale între țările noastre. Se cuvine remarcată creșterea înregistrată de la 106,8 milioane lei valută în 1960, la 401,7 milioane în 1971. Volumul schimburilor comerciale va înregistra, în actualul cincinal, o creștere cu peste 20 la sută față de cuantumul stabilit inițial în acordul de lungă durată. Creștere care vizează deopotrivă aspectele cantitativ și calitativ ale schimburilor de mărfuri.

Document de importanță esențială pentru întărirea și dezvoltarea continuă a alianței frățești româno-bulgare, noul tratat consemnează voința celor două țări de a întări și în viitor prietenia trainică dintre ele, de a dezvolta colaborarea în domeniile politic, economic, social, științific și cultural pe baza principiilor internaționalismului socialist, ale respectării suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești, neamestecului în treburile interne.

Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Bulgară este o reflectare, prin întregul său conținut, a politicii promovată cu consecvență de partidul și guvernul țării noastre în direcția dezvoltării relațiilor de colaborare și cooperare cu țările socialiste vecine, cu toate statele sistemului socialist — temelia consolidării deopotrivă a fiecărei națiuni socialiste în parte, ca și a sistemului mondial socialist în ansamblul său.

Adîncirea și diversificarea raporturilor frățești româno-bulgare au avut un rodnic și puternic stimulent în întîlnirile și convorbirile la cel mai înalt nivel — devenite tradiționale — dintre conducătorii de partid și de stat ai celor două țări. În acest context, anul 1972, an în care tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov s-au întîlnit succesiv — în mai puțin de două luni — la Neptun și Varna, înscrie rezultate deosebit de valoroase în cronica raporturilor de prietenie, bună vecinătate și cooperare între țările noastre. Evidențiind cu satisfacție cursul ascendent al relațiilor prietenești dintre P.C.R. și P.C.B., a colaborării pe multiple planuri dintre România și Bulgaria, convorbirile au reliefat, totodată, existența unor reale posibilități pentru realizarea unei mai largi cooperări și specializări într-o serie de ramuri de bază ale industriei, ca și a creșterii și diversificării comerțului exterior reciproc. O semnificație aparte are, în acest cadru, hotărîrea României și Bulgariei de a colabora în vederea utilizării complexe a potențialului hidroenergetic și de navigație al Dunării în zona „Cioara—Belene" prin construirea unui important obiectiv care să fie rodul unei largi cooperări industriale, în proiectarea și executarea căruia să fie folosite la maximum capacitățile de producție ale celor două țări. **„Noi apreciem** — spunea tovarășul Nicoale Ceaușescu referindu-se la această lucrare — **că realizarea acestui important obiectiv va avea mare importanță pentru dezvoltarea generală a colaborării dintre țările noastre, pentru întărirea colaborării dintre toate statele socialiste. Noi am dori ca și acest obiectiv să constituie un exemplu de colaborare între două țări socialiste, țări vecine, și să dea posibilitatea realizării și altor obiective prin cooperarea între țările noastre".**

În telegrama adresată de tovarășii Nicolae Ceaușescu și Ion Gheorghe Maurer tovarășilor Todor Jivkov și Stanko Todorov cu prilejul aniversării unui sfert de veac de la semnarea primului tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală între România și Bulgaria, relevîndu-se importanța esențială a cooperării pe planuri diverse între cele două țări socialiste vecine și prietene, este exprimată profunda convingere a partidului, guvernului și poporului român că relațiile frățești de prietenie, alianță și colaborare multilaterală dintre partidele și statele noastre vor cunoaște o fructuoasă dezvoltare în viitor, în spiritul acordurilor convenite cu ocazia întîlnirilor celor doi conducători de partid și de stat.

La 25 de ani de la semnarea primului tratat româno-bulgar de prietenie, colaborare și asistență mutuală și la peste doi ani de la reînnoirea sa, se poate constata cu legitimă satisfacție că relațiile reciproce cunosc o evoluție mereu ascendentă, existînd toate condițiile ca legăturile frățești dintre popoarele român și bulgar să înregistreze o continuă înflorire spre binele și interesul ambelor noastre țări, al cauzei socialismului, și unității tuturor țărilor socialiste, întăririi forțelor antiimperialiste, al triumfului păcii și colaborării internaționale.

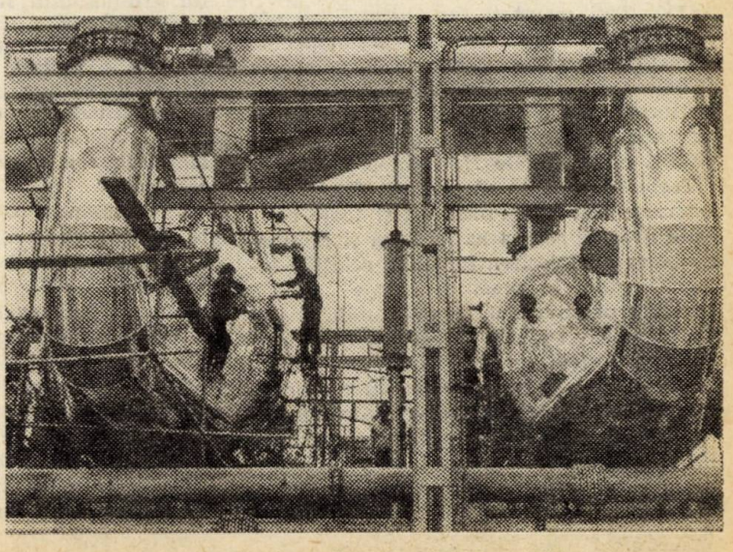

În apropiere de orașul dunărean Svishtov, din nordul R. P. Bulgaria, se află în construcție o mare și modernă uzină de celuloză și fibre sintetice

Securitatea europeană şi repudierea forţei din relaţiile internaţionale (4)

dr. Nicolae Ecobescu
dr. Edwin Glaser

În timpul şi ca urmare a celui de-al doilea război mondial s-a întărit mult, în cele mai largi cercuri ale opiniei publice mondiale, convingerea că este necesar ca să se scoată în afara legii războiul, orice act de recurgere la forţă şi la ameninţarea cu folosirea forţei în relaţiile interstatale, hotărîrea de a înfăptui această mutaţie esenţială pentru asigurarea păcii în lume. Din marea voinţă de pace a popoarelor s-a născut Carta Naţiunilor Unite, tratat internaţional multilateral, cu vocaţie de universalitate — în prezent 132 de state sînt membre ale O.N.U. —, documentul interstatal postbelic de mare însemnătate.

Adoptată la San Francisco, în ziua de 26 iunie 1945, şi intrată în vigoare la 24 octombrie 1945, Carta O.N.U. începe cu cuvintele:

„Noi, popoarele Naţiunilor Unite, hotărîte să izbăvim generaţiile viitoare de flagelul războiului, care în timpul vieţii noastre a pricinuit de două ori omenirii suferinţe de nespus,"...

„să ne unim forţele spre a menţine pacea şi securitatea internaţională",

„să acceptăm principii şi să instituim metode care să garanteze că nu se va face uz de forţă armată decît în interesul comun".

În Cartă este enunţat în mod solemn scopul de a menţine pacea şi securitatea internaţională şi, pentru atingerea acestui ţel, de a se lua *„măsuri colective eficace pentru prevenirea şi înlăturarea ameninţărilor împotriva păcii şi pentru reprimarea actelor de agresiune sau a altor încălcări ale păcii..."* (art. 1, punctul 1). La articolul 2 din Cartă, consacrat precizării principiilor de bază ale Organizaţiei se prevede:

„IV. *Toţi membrii Organizaţiei se vor abţine, în relaţiile lor internaţionale, de a recurge la ameninţarea cu forţa sau la folosirea forţei,* fie împotriva integrităţii teritoriale ori a independenţei politice a vreunui stat, fie în orice alt mod incompatibil cu Scopurile Naţiunilor Unite".

Trebuie subliniat că potrivit Cartei sînt interzise atît agresiunea cît şi toate celelalte acte de recurgere la forţă şi la ameninţarea cu folosirea forţei în relaţiile internaţionale. În acest sens este decisiv textul punctului 6 al articolului 2 din Cartă, potrivit căruia *„Organizaţia va asigura ca statele care nu sînt Membre ale Naţiunilor Unite să acţioneze în conformitate cu aceste Principii în măsura necesară pentru menţinerea păcii şi securităţii internaţionale".* În acelaşi sens militează de altfel şi întreg capitolul VII din Cartă, intitulat *„Acţiuni în caz de ameninţări împotriva păcii, de încălcări ale păcii şi de acte de agresiune".*

Aşadar, adoptarea şi intrarea în vigoare a Cartei O.N.U. marchează începutul unei etape noi în procesul de umanizare şi democratizare a relaţiilor şi legalităţii internaţionale: de aci înainte, statele sînt obligate să-şi reglementeze raporturile lor reciproce exclusiv prin mijloace paşnice, *„în aşa fel încît"* — după cum se prevede în articolul 2, punctul 3 din Cartă — *„pacea şi securitatea internaţională, precum şi justiţia, să nu fie puse în primejdie".*

Firește, repudierea recurgerii la forţă şi la ameninţarea cu forţa din relaţiile internaţionale nu exclude ci implică recunoaşterea dreptului fiecărui stat la autoapărare împotriva agresiunii armate, în cadrul dreptului inerent ce revine fiecărui stat de a-şi apăra existenţa sa liberă, independenţa şi, prin aceasta, dreptul fiecărui popor de a decide singur, fără amestec străin, asupra propriilor sale destine. Articolul 51 din Cartă proclamă acest corolar indispensabil al repudierii forţei din viaţa internaţională în următorii termeni:

„Nici o dispoziţie din prezenta Cartă nu va aduce atingere dreptului inerent de autoapărare, individuală sau colectivă, în cazul producerii unui atac armat împotriva unui Membru al Naţiunilor Unite, pînă cînd Consiliul de Securitate va fi luat măsurile necesare pentru menţinerea păcii şi securităţii internaţionale".

În concordanţă evidentă cu repudierea forţei din relaţiile internaţionale, cu incriminarea războiului de agresiune, statutul Tribunalului Internaţional Militar de la Nürenberg, adoptat la 8 august 1945, prevede: *„Următoarele acţiuni şi oricare din ele constituie crime supuse jurisdicţiei Tribunalului şi comportînd răspundere individuală: a) Crimele împotriva păcii şi anume: plănuirea, pregătirea, dezlănţuirea sau ducerea unui război de agresiune..."*

De asemenea, sentinţa Tribunalului de la Nürenberg (1 octombrie 1946) reţine, în sarcina acuzaţilor, în primul rînd *„participarea la plănuirea, pregătirea, dezlănţuirea şi ducerea de războaie agresive..."*

Adunarea Generală a Organizaţiei Naţiunilor Unite şi-a însuşit la 11 decembrie 1946, printr-o rezoluţie adoptată în unanimitate, bazele principiale ale Statutului Tribunalului de la Nürenberg şi ale sentinţei acestui Tribunal.

Multe alte documente internaţionale postbelice — printre ele numeroase rezoluţii ale Adunării Generale a O.N.U., precum şi zeci de tratate bi şi multilaterale prevăd în mod expres sau implică natura criminală a războiului de agresiune, interzic recurgerea la folosirea forţei şi la ameninţarea cu forţa în relaţiile dintre state.

Pentru forţa cu care nevoia asigurării unor relaţii paşnice între state îşi croieşte drum în ultimele decenii, semnificativ este şi marele număr de acte internaţionale guvernamentale consacrate, direct sau indirect, acestui scop. Din multitudinea acestor documente este însă util a se reţine unele care întăresc principiul nou, dezvoltă complexul de norme menit să elimine forţa din raporturile interstatale, contribuie la progresul relaţiilor şi legalităţii internaţionale. În special interesează acele rezoluţii ale Adunării Generale a O.N.U. care, dînd expresie cerinţelor conştiinţei morale şi juridice a popoarelor, adaugă stringenţei lor politice incontestabile valenţe juridice.

În această ordine de idei trebuie amintit rolul deosebit ce revine istoricei *„Declaraţii pentru acordarea independenţei ţărilor şi popoarelor coloniale",* adoptată la 14 decembrie 1960 de Adunarea Generală a O.N.U. şi care, desprinzînd consecinţe teoretice şi practice importante din repudierea forţei din instrumentarul relaţiilor dintre popoare, prevede: „1. *Supunerea popoarelor la o subjugare, o dominaţie şi o exploatare străină constituie o denegare a drepturilor fundamentale ale omului, este potrivnică Cartei Naţiunilor Unite şi compromite cauza păcii şi cooperării mondiale"; „2. Toate popoarele au dreptul la autodeterminare: în temeiul acestui drept, ele determină în mod liber statutul lor politic şi urmăresc în mod liber dezvoltarea lor economică, socială şi culturală".*

Se poate afirma cu deplin temei că în 1960, la 15 ani de la sfîrşitul celui de-al doilea război mondial şi de la geneza Organizaţiei Naţiunilor Unite, evoluţia relaţiilor internaţionale ajunsese la o etapă nouă, în care instituţiile dreptului internaţional recunosc fiecărui popor dreptul de a decide singur asupra soartei sale, fără nici un amestec din afară. Colonialismul nesocoteşte acest drept şi îşi menţine — acolo unde reuşeşte încă să reprime lupta de eliberare a poporului asuprit

— domnia prin folosirea forței și a amenințării cu forța, indiferent de caracterul fățiș sau camuflat al silniciilor practicate. Metropola se află în ipostaza de agresor, iar poporul care se ridică, — la nevoie, cu arma în mînă—, la luptă împotriva metropolei pentru a-și revendica dreptul la existență liberă, se găsește în exercițiul dreptului la autoapărare, contribuie la efortul omenirii progresiste de a elimina agresiunea, forța, amenințarea, din relațiile internaționale.

Dacă rînduielile colonialiste constituie un maximum de amestec în destinele unui popor, aplicare a forței ca instrument al relațiilor internaționale, este evident că orice amestec în treburile altui stat vădește folosirea forței, a amenințării cu forța. O rezoluție a Adunării Generale a O.N.U., adoptată cinci ani după condamnarea colonialismului prin rezoluția amintită în cele ce precedă, a completat și dus mai departe opera de eliminare din viața internațională a recurgerii la forță și la amenințarea cu forța. Rezoluția, datînd 21 decembrie 1965, se intitulează *„Declarație asupra inadmisibilității intervenției în treburile interne ale statelor și asupra protecției independenței și suveranității lor"* și prevede că *„...intervenția este sinonimă cu agresiunea și este, prin acest fapt, contrară principiilor fundamentale pe care trebuie să se bazeze cooperarea internațională pașnică între state"* (aliniat din preambul), proclamă *„necesitatea imperioasă de a crea condițiile necesare care să permită tuturor statelor, și în special celor în curs de dezvoltare, de a-și alege în mod liber și fără nici o constrîngere, instituții proprii politice, economice și sociale"* (alineatul 10 din preambul) și conchide:

„În lumina considerentelor precedente, declară solemn:

1. Nici un stat nu are dreptul de a interveni, direct sau indirect, și sub nici un motiv, în treburile interne sau externe ale unui alt stat. În consecință, sînt condamnate nu numai intervenția armată, ci și orice altă formă de amestec sau orice amenințare îndreptată împotriva personalității unui stat sau a elementelor sale politice, economice și culturale.

2. Nici un stat nu poate aplica sau încuraja folosirea măsurilor economice, politice sau de orice altă natură pentru a constrînge un alt stat să-și subordoneze exercitarea drepturilor sale suverane sau pentru a obține de la acesta avantaje de orice natură ar fi.

Toate statele trebuie, de asemenea, să se abțină de a organiza, ajuta, pregăti, finanța, încuraja sau tolera activități armate subversive sau teroriste destinate să schimbe prin violență regimul unui alt stat sau de a interveni în luptele interne ale altui stat.

3. Folosirea forței pentru a lipsi popoarele de identitatea lor națională constituie o violare a drepturilor lor inalienabile și a principiului neintervenției.

. . . . . .

5. Fiecare stat are dreptul inalienabil de a-și alege sistemul politic, economic, social și cultural fără nici un amestec din partea altui stat.

. . . . . .

La un an după adoptarea rezoluției consacrată condamnării intervenției în treburile unui alt stat, un alt document al Adunării Generale a O.N.U. „rezoluția din 30 noiembrie 1966 intitulată *„Respectarea strictă a interdicției recurgerii la amenințarea sau folosirea forței în relațiile internaționale și a dreptului popoarelor la autodeterminare"*, reafirmînd toate principiile noi ale dreptului internațional menite să apere și să consolideze dreptul statelor la independență, dreptul popoarelor de a-și hotărî singure soarta, precizează:

„Statele trebuie să respecte în mod strict în relațiile lor internaționale interdicția de a recurge la amenințarea sau folosirea forței, fie împotriva integrității teritoriale ori independenței politice a oricărui stat, fie la orice alt act incompatibil cu scopurile Națiunilor Unite. În consecință, un atac armat al unui stat împotriva altui stat, sau folosirea forței sub orice altă formă, contrară Cartei Națiunilor Unite, constituie o violare a dreptului internațional, care angajează responsabilitatea internațională"; (punctul 1, litera a).

„Orice acțiune care face apel la constrîngerea directă sau indirectă și care lipsește popoarele supuse dominației străine de dreptul lor la autodeterminare, la libertate, la independență și de dreptul lor de a-și alege în mod liber statutul lor politic și de a continua dezvoltarea lor economică, socială și culturală, constituie o violare a Cartei Națiunilor Unite. În consecință, folosirea forței în scopul lipsirii popoarelor de identitatea lor națională, interzisă prin Declarația asupra inadmisibilității intervenției în afacerile interne ale statelor și protecției independenței și suveranității lor,... constituie o violare a drepturilor lor inalienabile și a principiului neintervenției"; (punctul 1, litera b).

Documentele internaționale postbelice, din care s-au reprodus aici doar cîteva texte caracteristice, atestă implicit legătura dialectică dintre toate principiile relațiilor și legalității internaționale menite să apere libertatea popoarelor, independența și suveranitatea națională a statelor în mod egal, fără deosebire de mărime, potențial economic, militar, cultural, tehnico-științific, orînduire social-politică, stadiu de dezvoltare, apartenență sau neapartenență la vreo grupare sau alianță. În adevăr, rațiunea și experiența practică demonstrează zilnic că respectarea oricăruia dintre aceste principii postulează respectarea tuturora, inclusiv a normei care interzice recurgerea la forța și la amenințarea cu folosirea forței în raporturile dintre state, după cum nesocotirea acestui comandament al legalității internaționale contemporane, ca și a oricărui alt principiu fundamental, de către oricare stat în raporturile cu orice alt stat pune în pericol respectarea tuturor normelor, periclitează pacea și securitatea tuturor statelor.

Acest adevăr — întruchipat, între altele, în indivizibilitatea păcii și securității internaționale — a fost proclamat în mod solemn cu ocazia celei de a 25-a sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. cînd a fost adoptată, prin consens, la 24 octombrie 1970 *„Declarația referitoare la principiile dreptului internațional privind relațiile de prietenie și colaborarea între state, în conformitate cu Carta O.N.U."*. În preambulul acestui document se reafirmă principiul nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța în raporturile dintre state, iar dispozitivul rezoluției prevede, între altele, că asemenea acte *„constituie o violare a dreptului internațional și a Cartei Națiunilor Unite"* și nu trebuie să fie folosite niciodată *„ca mijloc de rezolvare a problemelor internaționale"*.

„Un război de agresiune constituie o crimă împotriva păcii care angajează răspunderea în temeiul dreptului internațional. Conform scopurilor și principiilor Națiunilor Unite, statele au obligația de a se abține de la orice propagandă în favoarea războaielor de agresiune".

„Orice stat are obligația de a se abține de a recurge la amenințarea cu forța sau la folosirea forței pentru a viola frontierele internaționale existente ale unui alt stat sau ca mijloc de rezolvare a diferendelor internaționale, inclusiv a diferendelor teritoriale și problemelor referitoare la frontierele statelor" (aliniatele 1—4).

„Statele au obligația de a se abține de la acte de represalii care implică folosirea forței" (aliniatul 5).

„Orice stat are obligația de a se abține de a recurge la orice măsură de constrîngere care ar lipsi popoarele menționate în cuprinsul principiului egalității în drepturi și a dreptului popoarelor de a dispune de ele însele, de dreptul lor la autodeterminare, la libertate și la independență" (aliniatul 6).

„Teritoriul unui stat nu poate face obiectul unei ocupații militare rezultînd din folosirea forței contrar dispozițiilor Cartei. Teritoriul unui stat nu poate face obiectul unei achiziții de către un alt stat, ca urmare a recurgerii la amenințarea cu forța sau la folosirea forței. Nici o achiziție teritorială obținută prin amenințarea cu forța sau prin folosirea forței nu va fi recunoscută ca legală" (aliniatul 8).

Declarația precizează : *„În interpretarea și aplicarea lor, principiile care preced sînt legate între ele și fiecare principiu trebuie interpretat în contextul celorlalte principii"*.

Documentul se termină cu următoarele cuvinte :

„Principiile Cartei care sînt înscrise în prezenta Declarație constituie principii fundamentale ale dreptului internațional și («Adunarea» — n.n.) *cheamă, prin urmare, toate statele să se inspire din aceste principii în conduita lor internațională și să dezvolte relațiile lor mutuale pe baza respectării riguroase a sus-menționatelor principii"*.

În aceeași sesiune jubiliară, Adunarea Generală a O.N.U., în rezoluția sa din 12 octombrie 1970, intitulată *„Program de acțiune pentru înfăptuirea plenară a Declarației cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale"*, a specificat că *„Declară continuarea colonialismului în toate formele și manifestările sale o crimă care constituie o violare a Cartei Națiunilor Unite, a Declarației cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale și a principiilor dreptului internațional"* (punctul 1) ; *„Reafirmă dreptul inerent al popoarelor coloniale de a lupta cu toate mijloacele de care dispun împotriva Puterilor coloniale care suprimă aspirația lor spre libertate și independență"* (punctul 2).

Numeroase documente internaționale subliniază legătura organică dintre securitate, eliminarea forței din relațiile internaționale și dezarmare : dacă statele nu mai recurg la forță în relațiile lor reciproce, la ce bun cursa înarmărilor ?

Fără a aminti aici actele internaționale care încep să statornicească unele măsuri menite să promoveze ideea dezarmării și fără a da uitării că și în prezent continuă cursa înarmărilor cu toate primejdiile ce le implică pentru pacea și securitatea popoarelor, este totuși indispensabil de a insista asupra progreselor marcate în ceea ce privește recunoașterea universală a rolului esențial ce revine eliminării forței din relațiile interstatale în lupta pentru instaurarea securității internaționale.

Caracteristică în această ordine de idei poate fi socotită rezoluția adoptată de Adunarea Generală a O.N.U. la 16 decembrie 1970. *„Declarația asupra întăririi securității internaționale"* în care forul mondial : 1. *Reafirmă în mod solemn validitatea universală și necondiționată a scopurilor și principiilor Cartei O.N.U., ca bază a relațiilor dintre state, indiferent de mărimea lor, de situația lor geografică, de nivelul lor de dezvoltare sau de sistemul lor politic, economic și social, și declară că încălcarea acestor principii nu poate fi justificată de nici o imprejurare, în nici un fel"* (punctul 1).

„Cheamă toate statele să respecte cu strictețe, în relațiile lor internaționale, scopurile și principiile Cartei O. N. U.-.." (din punctul 2).

„Recunoaște necesitatea pentru luarea unor măsuri eficace, dinamice și flexibile, în conformitate cu Carta, pentru prevenirea și îndepărtarea amenințărilor la adresa păcii, pentru suprimarea actelor de agresiune și a altor încălcări ale păcii și, în special, pentru luarea unor măsuri în vederea edificării, menținerii și restabilirii păcii și securității internaționale" (punctul 8).

„Cheamă toate statele să se abțină de la acțiuni de forță sau de la alte acțiuni care lipsesc popoarele, îndeosebi cele aflate încă sub dominație colonială sau sub orice altă formă de dominație externă, de dreptul lor inalienabil la autodeterminare, la libertate și la independență și să se abțină de la măsuri militare sau represive vizînd împiedicarea dobîndirii independenței de către toate popoarele dependente, ...și să acorde ajutor Națiunilor Unite și popoarelor oprimate, în conformitate cu Carta, în lupta lor legitimă pentru a se ajunge la eliminarea rapidă a colonialismului sau a oricărei forme de dominație externă". (punctul 18).

În anul următor, la 21 decembrie 1971, Adunarea Generală a O.N.U. adopta rezoluția intitulată *„Aplicarea Declarației asupra întăririi securității internaționale"*, prin care, reafirmîndu-se solemn toate principiile și dispozițiile cuprinse în documentele evocate în cele ce preced, se cere *„tuturor statelor să respecte unitatea națională, independența politică și integritatea teritorială a oricărui stat, să se abțină de la recurgerea la amenințarea sau folosirea forței și să respecte pe deplin principiul potrivit căruia teritoriul unui stat nu poate face obiectul unei ocupații militare ca rezultat al folosirii forței sau prin violarea dispozițiilor Cartei și a principiului inadmisibilității achiziționării de teritorii prin forță"*. (punctul 3).

„Declară că încetarea actelor de constrîngere avînd drept scop lipsirea popoarelor de drepturile lor inalienabile la autodeterminare, la libertate și la independență... sînt elemente indispensabile întăririi păcii și securității internaționale". (punctul 4).

„Declară că orice măsură sau presiune îndreptată împotriva unui stat care își exercită dreptul său suveran de a dispune în mod liber de resursele sale naturale constituie o violare flagrantă a dreptului popoarelor de a dispune de ele însele și a principiului neintervenției proclamate în Cartă, violare care, dacă va fi continuată, riscă să amenințe pacea și securitatea internațională". (punctul 9).

Dintre rezoluțiile adoptate cu prilejul ultimei sesiuni (a 27-a) a Adunării Generale a O.N.U., menționăm inițiativa României, adoptată în unanimitate la 27 noiembrie 1972 *„Cu privire la creșterea rolului O.N.U."* în care la punctul 1 se spune că Adunarea *„Recunoaște că este imperios necesar ca Organizația să devină un instrument mai eficace în apărarea și întărirea independenței și suveranității tuturor statelor, a dreptului inalienabil al fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta fără nici un amestec din afară și, potrivit Cartei, să acționeze cu toată fermitatea pentru prevenirea și curmarea actelor de agresiune sau a oricăror altor acțiuni care ar primejdui pacea și securitatea internațională"*.

Trebuie subliniată, de asemenea, inițiativa U.R.S.S., însușită de Adunarea Generală a O.N.U. prin rezoluția din 17 decembrie 1972, care pune un accent puternic pe raportul dialectic dintre securitatea internațională și renunțarea la forță în relațiile dintre state. Rezoluția este intitulată *„Transpunerea în viață a Declarației asupra întăririi securității internaționale"* și prevede că *„Adunarea"* își exprimă *„profunda îngrijorare față de persistența conflictelor armate și altor situații existente în diferite părți ale lumii, care necesită atenția urgentă a comunității internaționale în vederea întăririi securității internaționale"*. În rezoluție se *„Cheamă insistent toate statele să ia măsuri în vederea eliminării conflictelor armate care amenință pacea și securitatea internațională, a colonialismului, rasismului, dominației străine și a altor situații existente în diferite zone ale lumii care împiedică popoarele să-și exercite dreptul la autodeterminare și independență..."*

Fără îndoială, multe alte instrumente internaționale, hotărîri, tratate, declarații ar mai putea fi citate în legătură cu evoluția relațiilor și legalității internaționale, de la domnia forței la instaurarea dreptului statelor la pace și securitate. Prezentarea, necesarmente rezumativă, a istoricului conceptului caracteristic pentru progresul relațiilor și legalității internaționale contemporane — repudierea forței din raporturile între state — a omis o multitudine de fapte și documente grăitoare — de la Declarația de la Bandung (1955) la actele adoptate de reuniunile statelor nealiniate (Belgrad, 1961 ; Cairo, 1964 ; Lusaka, 1970), de la Statutul Ligii Statelor Arabe (1945) și pînă la Carta de la Bogota (1948), Carta Unității Africane (1963) și atîtea altele.

Trecerea în revistă a documentelor adoptate în decursul vremii ar putea să sugereze ideea — profund greșită și periculoasă — că procesul marcat prin aceste instrumente guvernamentale ar fi fost unilinear și rectilinear. Aceasta ar fi de natură să invite la contemplativitate, urmînd ca progresele ulterioare să se producă „de la sine". În realitate, au trebuit să fie învinse și trebuiesc combătute în continuare forțe sociale retrograde ale căror potențe nu trebuie subestimate. Cît timp există imperialismul, vor trebui înfrînte încercări menite să întîrzie și — dacă ar fi posibil — să împiedice înfăptuirea plenară, trainică, pentru totdeauna, a cerinței eliminării forței din viața internațională.

Este știut că are loc, în continuare, recurgerea la forță în relațiile dintre state, cursa înarmărilor se desfășoară mai departe, există încă pericolul ca focarele de război existente să dea naștere la conflicte armate de mari proporții, la conflagrații nucleare. Nu este însă mai puțin adevărat că principiul nerecurgerii la forță în raporturile dintre state a devenit „lege" internațională în relațiile dintre popoare și că sarcina actuală constă în a asigura ca această normă de bază a vieții internaționale să fie respectată, înfăptuită necondiționat, de către toate statele, față de fiecare stat.

A devenit evident că de esența securității internaționale este eliminarea forței din relațiile între state, că numai dacă toate statele vor fi puse la adăpost de agresiuni, de orice alt act de folosire a forței sau de amenințare cu forța, securitatea internațională va deveni realitate.

Legătura organică dintre securitatea internațională și înlăturarea forței din relațiile între state se manifestă și în faptul că toate celelalte principii și instituții create de transformările înnoitoare ale relațiilor internaționale contemporane converg în a curma domnia forței în viața internațională, în a instaura buna vecinătate, colaborarea reciproc avantajoasă, securitatea internațională. Aceasta este funcția principală a tuturor corolarelor și implicațiilor repudierii forței în raporturile dintre state, cum sînt : dreptul fiecărui popor de a decide singur asupra destinelor sale ; dreptul statelor la existență liberă ; dreptul popoarelor din colonii la lupta împotriva metropolei, pentru libertate și independență ; dreptul statelor la pace și securitate în relațiile internaționale ; principiile neintervenției, al egalității în drepturi a statelor, fără deosebiri, condiții, discriminări ; dreptul statelor la autoapărare, individuală sau colectivă ; principiul unității și integrității teritoriale ; incriminarea agresiunii, a propagandei de război ; nulitatea tratatelor inegale, nevaliditatea acordurilor încheiate sub semnul silniciei, a anexiunilor, a achizițiilor teritoriale dobîndite prin folosirea forței. Promovează deopotrivă securitatea internațională și eliminarea forței din raporturile între state, curentul de instaurare în lume a unor relații noi, de destindere, încredere și cooperare ; cerința de a se lichida bazele militare străine, de a se retrage trupele străine înăuntrul granițelor lor naționale, de a se renunța la manevre militare pe teritoriul sau în apropierea frontierelor altui stat, la orice fel de demonstrații de forță.

> **Nu pot fi despărțite** — acesta este învățămîntul ce se desprinde din studiul experienței postbelice — **securitatea internațională și întemeierea relațiilor interstatale pe respectul principiilor generale, imperative, în special pe nerecurgerea la forță și la amenințarea cu folosirea forței în raporturile dintre state.**

Pornind de la legătura indisolubilă dintre securitatea internațională și repudierea forței din raporturile dintre state, România, pentru care pacea și securitatea internațională sînt de nedespărțit de perspectivele luminoase de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate, militează cu consecvență pentru ca în Europa, în lumea întreagă să fie instaurate pacea și securitatea pe baza respectării independenței și suveranității naționale, a deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile altui stat, avantajului reciproc, nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța.

Dînd glas hotărîrii întregului popor de a face totul pentru înfăptuirea acestei misiuni nobile tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia : **„Desfășurarea evenimentelor confirmă în mod incontestabil că politica imperialistă de forță, amenințare, dictat și ingerințe în treburile altor state, suferă eșecuri după eșecuri, este respinsă cu hotărîre de către toate popoarele dornice să trăiască libere, să decidă singure asupra prezentului și viitorului lor. Tocmai de aceea, România acționează consecvent pentru respectarea dreptului sacru al fiecărui popor de a-și hotărî destinele fără nici un amestec din afară, de a fi stăpîn în propria țară, de a-și putea alege calea dezvoltării sociale, regimul politic corespunzător intereselor și aspirațiilor sale fundamentale. Totodată, militățm ca problemele litigioase dintre state să fie soluționate nu prin înfruntări militare, nu pe calea armată, ci prin metode politice, prin tratative purtate în spiritul răspunderii, al respectului reciproc, înțelegerii și păcii."**

ITALIA

În patru ore, 20 milioane...

Apelului la grevă generală de 4 ore lansat de cele trei mari centrale sindicale italiene — Confederația Generală a Muncii (C.G.I.L.), Confederația Sindicatelor celor ce Muncesc (C.I.S.L.) și Uniunea Muncii (U.I.L.) — i-au răspuns, la 12 ianuarie, aproape 20 milioane de muncitori din transporturi, personal medical, salariați ai municipalităților din diferite orașe ale Italiei, muncitori din metalurgie și construcții, tipografi, agricultori. În capitală greva a durat 24 de ore, „pentru a oferi o sinteză generală a inițiativelor de luptă exprimate la Roma de categoriile de oameni ai muncii care au solicitat o asemenea acțiune".

Vinerea trecută, în porturi, navele și-au întîrziat plecarea, trenurile s-au oprit pe întreaga rețea națională, timp de două ore autobuzele și toate mijloacele de transport în comun din orașele Italiei s-au oprit, școlile și-au închis porțile, medicii — în afara cazurilor urgente — și-au întrerupt activitatea.

Redusă la cîteva ore, organizată astfel încît să se evite dezorganizarea vieții publice, greva generală de la 12 ianuarie, prima mișcare revendicativă de amploare a anului 1973, a exprimat voința fermă a mișcării sindicale italiene pentru reforme, împotriva șomajului, pentru relansarea economică a Mezzogiorno-ului. Proclamată în urmă cu o lună, la Napoli, greva a fost pregătită, în întreaga țară, printr-o puternică mobilizare de masă de miile de adunări sindicale, în fabrici și în diversele sectoare de activitate, care au aprobat unanim acțiunea hotărîtă de confederațiile sindicale în urma convorbirilor pe care acestea le-au avut cu guvernul în problemele reformelor. Scopul unui asemenea dialog (ideea convorbirilor guvern-sindicate îi aparține fostului premier al ultimului guvern de centru-stînga, democrat-creștinul Emilio Colombo) fusese acela al găsirii unor soluții care să ducă la relansarea economică, la creșterea numărului locurilor de muncă, în special în Mezzogiorno, la apărarea puterii de cumpărare a lirei italiene.

„În momentul în care guvernul refuză să se angajeze în rezolvarea problemelor de interes național, organizațiile muncitorești — explica «L'Unità» — înțeleg să acționeze cu propriile lor mijloace pentru Italia și viitorul ei". Greva de vineri comuniștii italieni o consideră „o grevă excepțională" și explică de ce : pentru că „ea n-a fost declanșată de sindicate pentru revendicări specifice, ca unele mișcări din anii precedenți, ci pentru o nouă politică în interesul întregii națiuni".

Dar lupta generală pentru reforme sociale este strîns împletită, și nu poate fi altfel, cu cea pentru reînnoirea contractelor de muncă, în care sînt implicați în această primă parte a anului circa 3 milioane de muncitori metalurgiști, mecanici și din construcții, cărora li se adaugă alte 2 milioane de electricieni, textiliști, ceramiști, ale căror contracte urmează să expire spre sfîrșitul lui 1973. Se prevăd, așadar, pentru întreaga lună ianuarie, ca și pentru mai tîrziu, întreruperi în muncă ale muncitorilor metalurgiști și mecanici, ale lucrătorilor din telecomunicații, ale textiliștilor sau vînzătorilor de ziare. Continua agravare a situației celor 1 500 de de spitale italiene a decis Asociația celor 30 de mii de asistenți medicali (Anaao) să proclame o grevă de 72 de ore, între 31 ianuarie și 2 februarie. Se va declanșa, astfel, primul val grevist din 1973 al „gu-

Manifestație muncitorească la Torino

lerelor albe", cum numește presa italiană sectoarele serviciilor publice. Aceasta, după ce 1972 s-a încheiat cu acțiunile revendicative ale lucrătorilor bancari și funcționarilor din finanțe.

Privită retrospectiv, toamna sindicală precedentă a fost poate mai „caldă" în serviciile publice — în așa-numitul sector „terțiar" — și aceasta nu atît datorită frecvenței mișcărilor greviste, cît mai ales asprimii conflictelor. Ceea ce denotă că acest sector a înțeles necesitatea luptei pentru o reală politică de reforme (economice, dar mai ales sociale) de care se vorbește de atîta vreme în Italia, dar care n-au fost încă realizate. Reformele, aceste „noduri foarte grave" ce urmează a fi dezlegate — sublinia zilele trecute, într-un interviu acordat publicației „Famiglia cristiana", o personalitate marcantă a democrației-creștine, Aldo Moro, al cărui nume este foarte legat de formula centrului-stînga — privesc : un plan de dezvoltare echilibrată a regiunilor ; „funcționarea justiției care constituie azi obiect de perplexitate și jenă ; reforma învățămîntului superior care se inspiră din modele inacceptabile" ; sistemul prevederilor sociale și al asistenței medicale ; o coerentă politică urbanistică. Practic — opinează Moro — trebuie să refacem aproape totul".

Rodica Dumitrescu

REFLECTOR

Relații R. D. Germană — Spania

Agenția A.D.N. anunță că guvernele R.D.G. și Spaniei au hotărît să stabilească relații diplomatice la rang de ambasadă, începînd de la 11 ianuarie. În legătură cu aceasta, s-a convenit asupra următoarei comunicări comune :

„Pe baza țelurilor și principiilor Cartei Națiunilor Unite, guvernele Republicii Democrate Germane și Spaniei au hotărît să stabilească relații diplomatice la rang de ambasadă.

Pentru relațiile diplomatice între R.D.G. și Spania sînt valabile prevederile convenției de la Viena asupra relațiilor diplomatice din 18 aprilie 1961.

La 11 ianuarie 1973, a avut loc la Varșovia un schimb corespunzător de note între ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Democrate Germane în Republica Populară Polonă, Rudolf Rossmeisl, și conducătorul misiunii consulare și comerciale a Spaniei în R.P. Polonă, Emilio Beladiez".

Anulare

Australia nu va mai acorda ajutor militar autorităților saigoneze, a anunțat, la Canberra, ministrul apărării din noul guvern australian, Lance Barnard. Această hotărîre, care practic anulează angajamentul luat de guvernul precedent de a furniza regimului saigonez, în următorii trei ani, un ajutor în valoare totală de 30 milioane dolari americani, intervine la cîteva zile după repatrierea ultimelor unități militare australiene detașate în Vietnamul de sud.

Dizidenți

Un nou partid peronist, „Mișcarea justițialistă dizidentă", a fost creat în Argentina. Printre conducătorii noului partid se numără Jorge Paladino, fost delegat personal al generalului Peron în Argentina, și Carlos Cichiello, fost conducător peronist, ambii excluși din Partidul justițialist. Peroniștii dizidenți se opun îndeosebi politicii lui Hector Campora, candidat la președinția republicii și delegat al generalului Peron în Argentina. Noul partid nu va putea prezenta un candidat în alegerile din martie, deoarece termenul pentru înscrierea candidaților a expirat. „Mișcarea justițialistă dizidentă" a hotărît să se alăture Alianței republicane federale, condusă de generalul Ezequiel Martinez.

RASPUNDEM CITITORILOR

Răspunzînd, în continuare, solicitărilor cititorilor noştri, ne-am oprit, în acest număr, la două dintre întrebările frecvent întîlnite în scrisorile primite la redacţie: prezenţa militarilor în guvernul chilian şi implicaţiile sale; societăţile mixte şi rolul lor în cooperarea internaţională.

Prezenţa militarilor în guvernul chilian

Eugen Pop

Existenţa în Chile a unui guvern în care sînt reprezentate şi forţele armate a fost şi continuă să fie obiectul unor ample dezbateri şi comentarii politice, strîns legate de înseşi perspectivele procesului revoluţionar. S-au ridicat în special probleme ideologice privind conţinutul puterii. Problema este următoarea: se va putea merge oare, cu militarii în guvern, pe aceeaşi cale a programului Unităţii Populare, proclamată iniţial, care prevede schimbări structurale avînd ca scop final construirea unei societăţi socialiste?

Firește, la asemenea întrebări nu se putea răspunde înainte de a se cunoaşte cu claritate poziţiile liderilor militari din guvern. Este ştiut că, în Chile, forţele armate reprezintă o instituţie al cărei rol, stipulat în Constituţie, este acela de a fi „profesională, ierarhizată, disciplinată, subordonată şi nu deliberativă". Respectînd aceste îndatoriri, cu prilejul escaladei reacţionare din octombrie 1972, forţele armate au îndeplinit, fără şovăire, dispoziţiile guvernamentale. Prin intermediul lock-out-ului, patronatul din transporturi şi reţeaua comercială — dreapta chiliană — declanşase, cu sprijinul unei veritabile coaliţii a întregii opoziţii, o mişcare antiguvernamentală care ameninţa cu pericolul unui război civil. În aceste condiţii de extindere a tentativelor de violenţă contrarevoluţionară s-a recurs — arată preşedintele Allende — la formula unui guvern în care să intre şi militari, alături de reprezentanţi ai clasei muncitoare — chemaţi în aceste posturi direct de la conducerea Centralei sindicale chiliene (C.U.T.) — şi de reprezentanţii partidelor Unităţii Populare. (De fapt, cei doi conducători sindicali, Luis Figueroa, în prezent ministrul muncii, şi Rolando Calderon, ministru al agriculturii, aparţin acestor partide, primul fiind comunist, iar al doilea socialist). Încă înainte de constituirea noului guvern, în cercurile politice de stînga era cunoscută admiraţia trezită în rîndurile comandanţilor armatelor faţă de poziţia profund patriotică a clasei muncitoare, care, în pofida unor dificultăţi economice provocate de cauze interne, dar şi externe, şi-a făcut datoria în mod exemplar, asigurînd funcţionarea normală a întreprinderilor.

Noua formaţie guvernamentală este o soluţie tranzitorie sau de durată? Şi dacă ar fi de durată, răspunde ea necesităţilor înaintării consecvente pe traiectoria programatică a Unităţii Populare? Întrebarea s-a pus şi se pune, chiar în afara discuţiei cu privire la prezenţa militarilor în guvern. Postul de televiziune al Universităţii Catolice, exprimînd poziţia opoziţiei, i-a pus această întrebare direct generalului Prats, în cadrul unui interviu: „Forţele armate chezăşuiesc oare programul Unităţii Populare? Sînt ele de acord cu implantarea socialismului?" Răspunsul generalului Prats a fost foarte clar: „Ţara a fost aceea care a acceptat acest program şi, ca militar, trebuie să sper că ţara va realiza acest program". Pe aceeaşi linie, într-un interviu dat revistei „Ercilla", publicaţie moderat opoziţionistă, generalul Prats combate punctul de vedere potrivit căruia o serie de lipsuri şi dificultăţi în economie s-ar datora programului guvernamental şi gestiunii actualei administraţii. „Nu se poate califica, de exemplu, drept o greşeală a unui program de politică internă încercuirea economică externă care apasă asupra statului Chile. Şi nici situaţia provocată de scăderea preţului cuprului. Este fundamental să precizăm acest lucru. De aceea, respingem în totalitate ideea că acest guvern (cu prezenţa militarilor — n.r.) înseamnă o rectificare în sensul renunţării sau îndepărtării de la program".

La 29 noiembrie 1972, înainte de plecarea preşedintelui Allende în turneu, guvernul a elaborat o declaraţie oficială, în care unitatea de vederi programatică a cabinetului este formulată prin reafirmarea platformei Unităţii Populare: „Programul de guvernămînt al Unităţii Populare îşi propune să aşeze bazele unei transformări socialiste în Chile, printr-un ansamblu de schimbări fundamentale atît în ce priveşte proprietatea asupra mijloacelor de producţie, cît şi în cadrul instituţiilor şi organismelor statului". Faptul că atît comandantul şef al forţelor armate, Prats, cît şi liderii celor trei ramuri ale armatei au semnat împreună o declaraţie în care reafirmă linia programatică a Unităţii Populare a avut şi are o însemnătate deosebită pentru acumularea unor importante noi forţe de către puterea populară.

Afirmarea clară a poziţiilor adoptate de vîrfurile armatei în legătură cu programul guvernamental a determinat, desigur, aprecieri corespunzătoare acestei evoluţii din partea diferitelor partide ale Unităţii Populare.

Încă în ziua ultimei consfătuiri a conducătorilor Unităţii Populare cu preşedintele Allende, în legătură cu formarea noului cabinet, Comisia Politică a Partidului comunist a dat o declaraţie în care exprimă sprijinul pentru noul cabinet, apreciindu-se că muncitorii şi forţele armate au avut rolul principal în efortul pentru înfrîngerea sediţiunii din octombrie. „Sîntem convinşi, se arată în această declaraţie, că acţiunea poporului şi a guvernului va asigura continuitatea procesului revoluţionar, în termenii programului care l-a adus la preşedinţia republicii pe Salvador Allende. Procesul chilian continuă să demonstreze că este o mişcare vie, care adesea iese din texte, capabilă să găsească soluţii noi la problemele ridicate de viaţa politică şi socială". Într-o declaraţie făcută în cadrul unei conferinţe de presă la Havana, Luis Corvalan, secretar general al P.C.C., arăta că participarea militarilor în guvernul popular implică o schimbare a raportului de forţe în favoarea guvernului şi lovește în dreapta politică, în grupările sediţioase care caută răsturnarea acestuia.

Generalul Carlos Prats, ministrul de interne al Republicii Chile

Partidul socialist şi-a făcut cunoscută poziţia la 10 zile după constituirea noului guvern. Între 10—12 noiembrie, a avut loc plenara C.C. al partidului, care, printre altele, s-a pronunţat în sprijinul „preşedintelui Allende şi al miniştrilor săi, care, în prezenţa Unităţii Populare, Centralei Unice a oamenilor muncii şi a Forţelor Armate, reprezintă un consens al majorităţii ţării, pentru a înainta în direcţia sarcinii patriotice de a cuceri pentru Chile suveranitatea şi demnitatea sa şi pentru a ajunge la socialism".

S-ar putea pune întrebarea — şi i-a fost pusă generalului Prats — dacă nu cumva militarii chilieni ar nutri gîndul unei guvernări pe cont propriu în viitor. În răspunsul său, Prats a respins ideea unei soluţii de forţă şi a făcut elogiul forţelor sociale organizate. „Oamenii muncii reprezintă o putere socială. Sînt organizaţi. În această ţară, oamenii politici pun efectiv în mişcare masele. Noi, militarii, nu nutrim ideea de a înlocui puterea civilă şi nici nu este misiunea noastră".

Prin noua formulă guvernamentală, Unitatea Populară a cîştigat o forţă foarte importantă, de care opoziţia nu poate să nu ţină seama. S-a asigurat, totodată, calmul necesar perioadei dinaintea alegerilor parlamentare din martie 1973 şi noi instrumente ale autorităţii prezidenţiale pentru contracararea unei eventuale reeditări a tentativei reacţiunii de a provoca o criză instituţională.

Societățile mixte și cooperarea internațională

Nicolae Mănescu
director adjunct în Ministerul Comerțului Exterior

În condițiile societății moderne, una din cerințele fundamentale ale dezvoltării economico-sociale a fiecărei țări este participarea intensă la schimbul mondial de valori, la diviziunea internațională a muncii. Pornind de la această premisă, țara noastră promovează cu consecvență o politică de largă colaborare internațională, intensificînd comerțul exterior și cooperarea economică și tehnico-științifică cu alte țări.

Printre formele de cooperare practicate de țara noastră, un loc important îl ocupă societățile mixte cu sediul în străinătate și în România.

Referindu-se la cooperarea economică și tehnico-științifică a Republicii Socialiste România cu străinătatea, în Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din 19—21 iulie 1972, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : „Legea comerțului exterior, adoptată anul trecut, creează cadrul juridic propice pentru realizarea unor forme variate de cooperare, inclusiv pentru crearea de societăți mixte de producție și comerț, atît în țară cît și în străinătate. Un număr de astfel de societăți au și fost înființate, iar altele sînt în curs de constituire ; experiența de pînă acum arată că există importante posibilități de a promova mai larg această formă de cooperare, că măsurile adoptate în acest domeniu s-au dovedit juste și necesare".

Societățile mixte cu sediul în străinătate și în România, prin modul lor de activitate și forma lor juridică, intră în categoria societăților comerciale, deși obiectul lor se poate referi și la activități productive sau de prestări de servicii. Cuvîntul „mixte" vizează forma de participare la capital, conducere, administrare și rezultate financiare a unor organizații economice sau întreprinderi române alături de firme străine (în cazul societăților mixte din România), sau a unor firme străine alături de organizații economice române (în cazul societăților din străinătate).

Societățile mixte cu sediul în străinătate sînt persoane juridice străine care se conduc după legislația țării în care funcționează, în timp ce societățile mixte cu sediul în țara noastră sînt persoane juridice române care își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația Republicii Socialiste România, în condițiile Decretului nr. 424/1972.

Dintre formele juridice sub care pot fi constituite **societăți mixte în străinătate**, pentru partea română prezintă interes :

— **societatea anonimă pe acțiuni**, care se constituie de obicei pentru realizarea de obiective industriale, bancare, asigurări etc., ce reclamă fonduri însemnate subscrise de un număr mare de acționari. Răspunderea acționarilor se limitează la suma subscrisă la capitalul societății. Numărul minim al asociaților și nivelul capitalului diferă de la o țară la alta. Administrarea societății anonime este mai complicată decît în cazul altor forme juridice ; adunarea generală a acționarilor alege din sînul său un consiliu de administrație, care deleagă conducerea curentă a operațiunilor unor directori generali, salariați ai societății;

— **societatea cu răspundere limitată**, care se constituie de obicei pentru realizarea de obiective comerciale, industriale etc., cu un capital mai redus decît în cazul societății anonime, răspunderea asociaților limitîndu-se — în cazul în care nu sînt ei înșiși administratori ai societății — la capitalul subscris;

— **societatea (asociația) simplă (în participație)**, care se constituie în scopul realizării uneia sau mai multor operațiuni comerciale, financiare, industriale etc., nelimitate în timp. Funcționează în cadrul uneia din firmele asociate, în numele căreia își desfășoară întreaga activitate. Administrarea operațiunilor participației se face, însă, complet separat, iar rezultatele financiare se împart în proporția convenită inițial prin contract sau în raport cu contribuția fiecărui asociat la operațiunile asociației.

Societățile mixte din România se pot constitui sub formă de societăți pe acțiuni sau cu răspundere limitată cu participarea : din partea română a uneia sau mai multor unități economice române cu personalitate juridică, cum sînt centralele industriale sau unitățile asimilate acestora — combinate, trusturi, grupuri de întreprinderi, de fabrici sau de uzine — și unități economice cu atribuții de comerț exterior și de cooperare economică cu străinătatea ; din partea partenerilor externi, a uneia sau mai multor organizații economice, societăți sau întreprinderi, precum și a unor persoane fizice străine *).

Participarea organizațiilor economice și întreprinderilor române la societăți mixte comerciale și de producție cu sediul în străinătate are drept scop :

— facilitarea dezvoltării exportului de mărfuri românești, lărgirea nomenclatorului de export și pătrunderea pe noi piețe ;

— îmbunătățirea prețurilor și a condițiilor de plată la export și import ;

— asigurarea unor noi surse de materii prime ;

— asigurarea prezenței nemijlocite pe piețele externe și folosirea judicioasă a factorilor conjuncturali ;

— adaptarea continuă a produselor românești la cerințele pieței externe ;

— eliminarea intermediarilor și apropierea de consumatorii direcți ;

— obținerea de facilități vamale și fiscale ;

— formarea de cadre calificate în activitatea comercială.

Avantajele pe care le prezintă participarea la societăți mixte în străinătate a făcut ca numeroase țări socialiste să înființeze în ultimii ani societăți mixte în țări vest-europene ca : Anglia, Belgia, Elveția, Franța, R. F. a Germaniei ș. a.

În prezent, sînt în funcțiune 30 societăți mixte comerciale și de producție cu sediul în străinătate, înființate cu participarea unor întreprinderi române **). O mare parte dintre aceste societăți au ca obiect comercializarea, pe piața externă, a produselor românești ale industriei chimice, mașini și utilaje, produse ale industriei ușoare, materiale de construcții, produse ale industriei alimentare, articole de artizanat. De remarcat că volumul exportului în devize libere prin societăți mixte a crescut an de an. Alte societăți mixte au ca obiect explorarea și exploatarea unor zăcăminte de minereuri, executarea de lucrări de engineering, consulting, construirea unui complex de industrializarea lemnului, efectuarea de operațiuni bancare sau intermedierea de transporturi internaționale.

Prin constituirea de societăți mixte în România se are în vedere :

— realizarea unor obiective care să contribuie la dezvoltarea economiei naționale, extinderea, modernizarea și reutilarea unor obiective existente, accelerarea introducerii unor tehnologii moderne, ridicarea nivelului tehnic calitativ al producției și serviciilor, precum și asigurarea unei înalte productivități a muncii ;

— promovarea exporturilor, lărgirea piețelor, diversificarea produselor pentru export și dezvoltarea activității de cooperare pe terțe piețe ;

— promovarea și dezvoltarea activității de cercetare științifică ;

— introducerea metodelor moderne de organizare a producției și de conducere a întreprinderilor ;

— formarea cadrelor de specialiști pentru producție, organizarea și conducerea întreprinderilor, inclusiv pentru activitatea comercială.

Dintre țările socialiste, în R.S.F. Iugoslavia au fost constituite, începînd din anul 1968, întreprinderi cu participare străină, iar în R. P. Ungară, prin decretul nr. 28 din 3 octombrie 1972 al ministrului finanțelor, s-a prevăzut posibilitatea constituirii de societăți mixte.

Prin legea nr. 1/1971 cu privire la activitatea de comerț exterior, de cooperare economică și tehnico-științifică a Republicii Socialiste România s-a prevăzut posibilitatea ca organizațiile economice române să poată constitui, cu aprobarea organelor în drept, societăți mixte în străinătate și în România, în domeniul producției industriale și agricole, al activității de construcții, transport, comerț, cercetare tehnico-științifică și servicii.

La 4 noiembrie 1972 s-a publicat, în Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România, Decretul nr. 424 privind constituirea, organizarea și funcționarea societăților mixte în România și Decretul nr. 425 privind impozitul pe beneficiile societăților mixte din România. Aceste două acte normative importante, dezvoltînd principiile prevăzute în Legea nr. 1/1971, reglementează principalele probleme care se pun în legătură cu constituirea, organizarea și funcționarea pe teritoriul țării noastre a societăților mixte, precum și cele referitoare la impozite și facilități fiscale acordate societăților mixte.

*) Deocamdată, nu s-au constituit încă societăți mixte cu participarea unor firme străine în țara noastră.

) Dintre acestea menționăm : **societățile mixte de producție K.M.I.L. (în Kenya) și COEMIN (în Chile) avînd ca obiect de activitate explorări și exploatări miniere ; NIROWI (în Nigeria), constituind un complex de industrializare a lemnului ; **societățile mixte pentru comercializarea produselor chimice** DECOFRA (în Franța), ARCODE (în Anglia), ROMITAL (în Italia), CONTICHEMIE (în R.F.G.) ; **societățile mixte pentru comercializarea produselor petroliere** ELPEX (în Grecia), MEROL (în Liban), DALPEX (în Italia) ; **societățile mixte pentru comercializarea mașinilor și utilajelor** SOTECOM (în Franța), VITAMA (în Italia), SOCOMEX (în Liban) etc.

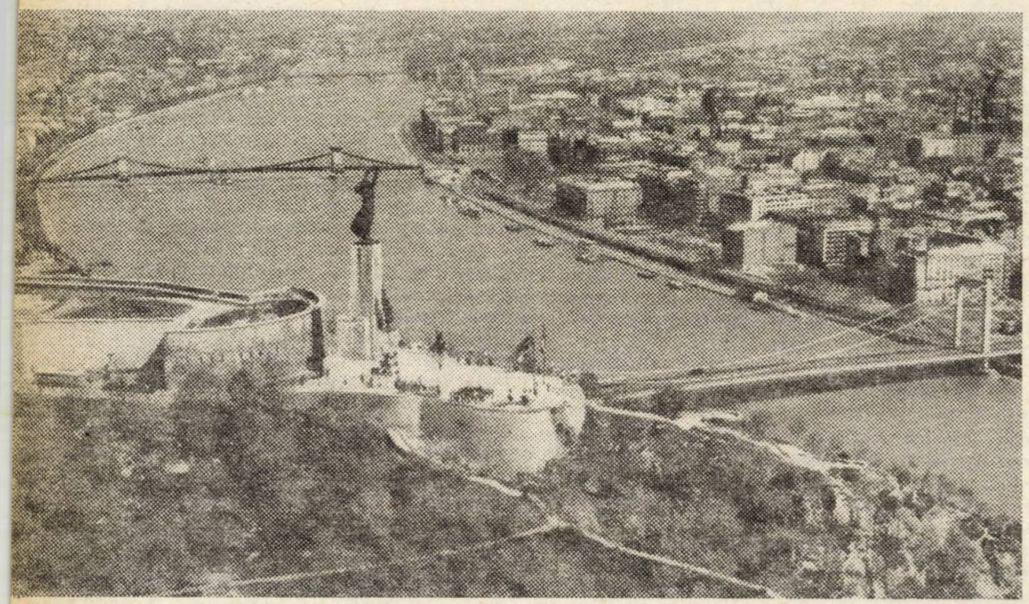

Vedere aeriană a Budapestei. În prim plan, dealul Gellert cu citadela și monumentul eliberării

REPORTAJ PE GLOB

BUDAPESTA

Noiembrie '72. Reîntîlneam, după doi ani, o Budapestă în plină sărbătoare : capitala țării vecine și prietene își aniversa centenarul. Cu 100 de ani în urmă, Buda, Óbuda și Pesta se uneau într-o singură entitate administrativă, luînd, astfel, naștere capitala Ungariei care, începînd de atunci, avea să se numească Budapesta. Se comemora, așadar, un veac de la unificarea unora dintre cele mai vechi așezări urbane europene, cu o istorie multiseculară ajungînd, retrospectiv, pînă către începuturile erei noastre.

În primul secol al acestei ere, romanii ridicau Aquincum — situat pe vatra orașului de astăzi — la rangul de capitală a Panoniei Inferioare, pentru ca la începutul secolului al V-lea, după încetarea ocupației romane, Panonia să fie supusă războinicului hun Uldin. Ceva mai tîrziu, după moartea lui Attila (453) pînă spre ultimul pătrar al secolului al IX-lea, s-au perindat, pe aceste locuri, mai multe valuri de populații migratoare. La sfîrșitul secolului al IX-lea și începutul celui următor, Kursan, șeful unui trib de maghiari, își fixa tabăra pe teritoriul Óbudei, una din „părțile" componente ale Budapestei contemporane. Reședință regală în vremea primilor arpadieni, Óbuda putea fi considerată „capitală", statut atribuit, la jumătatea secolului al XIII-lea, de către Bela al IV-lea, de astă dată Budei. Buda care, în aceeași măsură în care Óbuda își pierdea din importanța de odinioară, căpăta treptat, dar evident, alura celui mai important centru economic al țării. Pe locul imediat următor se plasa, de acum, Pesta, grație tîrgurilor de vite care-i făcuseră renumele. A urmat, începînd de la jumătatea veacului al XVI-lea, o perioadă de 150 de ani de stăpînire otomană după care, ambele orașe — Buda și Pesta — aspirau, cu legitime pretenții, la condiția de capitală. O diplomă regală conferea Budei, către 1703, denumirea de „metropolă", Pesta mulțumindu-se cu recunoașterea, îndreptățită de altminteri, de cel mai important centru economic și cultural din Ungaria.

Punct de plecare și, în același timp, condiție a dezvoltării ulterioare a capitalei maghiare, actul unificării, împlinit în 1872, prilejuia, peste 100 de ani, dezvelirea unui original monument, plasat — semnificativ — „între orașe", pe cunoscuta insulă Margareta. Moment inaugural — 23 septembrie 1972, cu trei zile înaintea deschiderii Congresului primarilor capitalelor europene, altă manifestare de anvergură organizată în cinstea centenarului. Creația laureatului premiului Kossuth, sculptorul István Kiss, se dovedește a fi, de aproape, o „cavitate ovoidală" lucrată în aramă. Partea interioară a monumentului este și purtătoarea simbolurilor imaginate de autor, sub puterea inspirației unei muze de expresie modernă. Pe o suprafață „drapată" cu riduri, avînd pe alocuri bucle metalice — laolaltă semnificînd scurgerea timpului — se întîlnesc, prinse, un număr de obiecte — zăbrele, arme, lampadare cu gaz, un vechi aparat de fotografiat, angrenaje — toate utilizate în forma lor naturală. Arta sculptorului face posibil ca, privită cu ochii fanteziei, această aparentă neorînduială a obiectelor înșiruite pe pereții interiori ai ovoidului, să-și lase descifrată întreaga încărcătură simbolică, imaginația fiecăruia dintre privitori refăcînd etape istorice bine definite ale dezvoltării orașului în ultima sută de ani. Spre vîrf, suprema dorință a omenirii — cuvîntul PACE — scris în cinci limbi, întregește mănunchiul de generoase mesaje ale acestei foarte inspirate lucrări.

Unificarea administrativă s-a dovedit foarte favorabilă unei dezvoltări în ritm alert a industriei, comerțului, transporturilor, a extinderii rețelei de servicii publice. Aceste mutații în economia orașului — evidente mai ales începînd cu primii ani ai secolului nostru — au antrenat, cum era și firesc, o creștere demografică pe măsură : în 1870, cele trei așezări preexistente Budapestei numărau 280 000 de locuitori. După 40 de ani, în

Aspect de la „Ikarus", cunoscuta întreprindere budapestană de autobuze și caroserii

Fabrica de cabluri din Budapesta. O ilustrare a promovării progresului tehnic

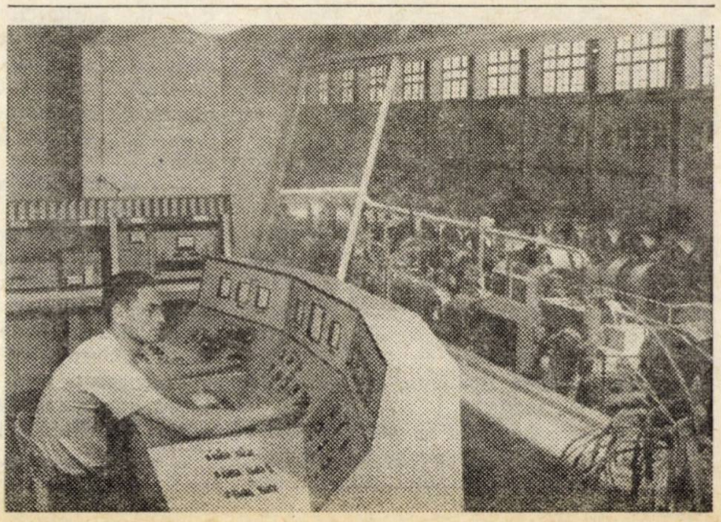

1910, capitala Ungariei atingea rotunda cifră de un milion

■

Astăzi, Buaapesta i se dezvăluie vizitatorului străin ca unul dintre marile și modernele orașe ale bătrînului continent. Mare, prin întindere și populație, modern, prin capacitatea și rapiditatea cu care se acomodează la imperativele noului. Limbajul strict statistic, de cele mai multe ori arid, se dovedește sugestiv de astă dată. Pe o suprafață de 525,2 kmp, (puțin mai mult de o jumătate de procent din teritoriul țării), locuiesc două milioane de oameni (peste 19 la sută din populația Ungariei), densitatea atingînd cifra de 3 700 locuitori pe kmp. Budapesta înseamnă 124 de km în contur, 25 de km de la nord la sud, 29 de km de la est la vest. Dar Budapesta poate că înseamnă, înainte de toate, generozitatea unui cadru natural — mai păstrez încă imaginea dealurilor Budei și a undelor Dunării — conferindu-i orașului o notă de pitoresc aparte. Văzut de pe înălțimea „muntelui" Gellert, de la Citadelă — cel mai potrivit loc pentru amatorul unei priveliști panoramice a orașului —, bătrînul fluviu străbate metropola de la nord spre sud, îmbrățișînd mai întîi, într-un gest nereținut de paternitate, insula Margareta și tîrîndu-și apoi molcom apele pe sub podurile de oțel și beton, punți de legătură între istorica, în semeția ei, Buda, și mereu proaspătă, în modernitatea ei, Pesta.

Spuneam, cîteva rînduri mai sus, că inima Ungariei — această Budapestă care definește o țară — are o mare capacitate de a se adapta la cerințele noului, atîta vreme cît elementul novator înseamnă un plus în favoarea unei mai confortabile vieți a locuitorilor săi. Nu mă gîndesc neapărat la noul metrou, mijloc modern de transport în același timp comod, ieftin, rapid. (În treacăt zicînd, sfîrșitul anului '72 a marcat o nouă realizare a edililor orașului, în acest sector : intrarea în funcțiune a tronsonului est-vest, linie modernă care degajează considerabil traficul „pămîntean", la orele de vîrf foarte aglomerat, între Pesta și Buda).

Exemple ale acestei capacități se pot întîlni în Budapesta la tot pasul. Ne vom opri doar asupra unuia : aș vrea să notez cîteva din impresiile pe care mi le-a lăsat vizita făcută la uzina „Ikarus" — cunoscută întreprindere budapestană de autobuze și caroserii. „Ikarus" este una — nu cea mai reprezentativă dar făcînd parte dintre acestea — din numeroasele întreprinderi industriale ale capitalei maghiare (peste 1 500, din care 220 cu un efectiv de salariați superior cifrei 1 000), care conferă Budapestei o copleșitoare întîietate între centrele industriale ale țării (40 la sută din potențialul național), cuprinzînd industrii textile, constructoare de mijloace de transport, de construcții mecanice, telecomunicații, chimice, alimentare etc. „Uzina noastră — îmi spunea tovarășul Toth Zoltan, șef al grupului de orientare tehnică al uzinei «Ikarus» — este una din întreprinderile cu renume pe plan european și nu numai european. Am în vedere atît tradiția — în țara noastră fabricarea de mașini are o vechime de 75 de ani — cît și mărimea și calitatea producției sale". Aveam să aflu, din relatările interlocutorului meu, că moderna unitate socialistă de astăzi și-a avut originea, cu trei sferturi de veac în urmă, într-un modest atelier de fierărie și caroserii, care, cu timpul, în anii celui de-al doilea război mondial, ajunsese să fabrice avioane. Pînă în 1946, an de debut al fabricării de autobuze. Începutul a fost, ca orice început, anevoios, producția cifrîndu-se la cîteva bucăți pe an. Naționalizarea fabricii (1948) a însemnat, de fapt, renașterea ei. O dată intrată în proprietate socialistă, „Ikarus" (denumire luată în ianuarie 1949), a trecut la o imperios necesară reorganizare a producției, a metodelor de muncă. Înlocuindu-se metodele de lucru meșteșugărești, uzina a trecut la producția de serie, fiecare nou an însemnînd în viața unității diversificarea tipurilor produse, mărirea volumului producției. Specificul uzine a făcut necesară o largă cooperare cu numeroase întreprinderi din ramură. Caroseriile, simple sau cu structuri complexe, fac propriu-zis obiectul activității uzinei „Ikarus". Dar de aici, pînă la ieșirea pe poarta uzinei a elegantelor mașini este un drum lung. Drumul cooperării despre care vorbeam, pe care se întîlnesc circa 200 de fabrici din țară, între care aș numi uzinele „Raba" din Győr, „Csepel" din Budapesta. „Uzina dispune actualmente de patru sectoare, două în Budapesta, alte două în Pusztavár și, respectiv, Székesfehérvár. Laolaltă — continua tovarășul Tóth —, însumează o suprafață de 1 milion mp și un efectiv de 10 000 de muncitori. Autobuze se produc, propriu-zis, doar la sediul central și la secția din Székesfehérvár". Nomenclatura activității uzinei este variată. Se produc autobuze „clasice", autobuze articulate (au atașată o remorcă legată „elastic", printr-un burduf, de autobuzul propriu-zis), autobuze de oraș, de turism, cu motorul în față sau în spate. Tipul 200, de exemplu, fabricat în 13 variante, a fost rodul preocupării inginerilor, tehnicienilor, a întregului colectiv al întreprinderii în direcția reducerii cheltuielilor de fabricație. Multe din părțile componente ale autobuzelor din familia „200" sînt standardizate deși există deosebiri între ele atît sub raportul lungimii (de la 8 metri și jumătate, pînă la 16 metri), cît și, firesc, al capacității (cele mai mari pot transporta peste 200 de pasageri).

„Acordăm o deosebită atenție — îmi spunea interlocutorul meu — problemei promovării pe scară largă a progresului tehnic, a introducerii tehnologiilor avansate, a mecanizării, a proceselor tehnologice moderne. Numai așa putem realiza sarcina decurgînd din cel de-al patrulea plan cincinal. Dacă în perioada 1965—1970, am produs 23 000 bucăți, volumul de producție pe care îl vom realiza în următorii cinci ani (1971—1975) va atinge cota de 40 000 de autobuze". M-am interesat și de legăturile de cooperare internațională ale uzinei, cît și de relațiile de export. Acestea nu sînt neglijate de colectivul de la „Ikarus". Dimpotrivă. Uzina cooperează strîns cu firme din Uniunea Sovietică, ca și din Austria, Suedia. În ceea ce privește exportul, acesta deține o pondere majoră în desfacerea producției, în jurul a 90 la sută. Autobuze purtînd marca „Ikarus" se exportă în țări socialiste, între care U.R.S.S., R.D.G., România, Cuba, în alte țări ale lumii — Indonezia, Egipt, Birmania, Grecia, Kuweit, în total vreo 40 la număr. Cerințele pieței externe sînt prospectate de întreprinderea „Mogürt", aceeași care, în baza informațiilor de care dispune, orientează întreprinderea și în ceea ce privește nivelul sarcinilor de producție.

Plecam de la „Ikarus" rememorînd istoria sa, o istorie de trei sferturi de veac ai căror ultimi ani, ani ai construcției socialiste, au transformat o modestă fabrică, în moderna uzină de astăzi ; și, ceea ce mi s-a părut esențial, ani ai socialismului care — îmi reaminteam dialogul cu cîțiva muncitori din secțiile fabricii — au transformat conștiințe. Păräseam o verigă a centurii industriale budapestane, redevenind anonimul pieton al marelui oraș, al metropolei care, participînd din plin la ritmurile vieții noi socialiste, își are totuși propriile sale ritmuri.

Dar, despre Budapesta, cu complexa ei viață politică, economică, științifică sau culturală, despre Budapesta turistică sau despre aceea a cvartalurilor noi de locuințe integrate inteligent în profilul său urbanistic clasic, despre freamătul largilor bulevarde, ca și despre angajarea responsabilă la construcția socialistă a fiecăruia dintre locuitorii săi se pot scrie, fără îndoială, multe pagini, ca despre un mare oraș copleșit de istorie, întinerit de contemporaneitate, mereu același, totdeauna altul.

Ilie Olteanu

FAZE ANTIINFLAȚIONISTE ȘI PROBLEME CRONICE

Discursurile, serbările, întîlnirile festive comunitare, cursele de automobile vechi, fanfarele „europene" și toate celelalte manifestări răspîndite în lungul și latul arhipelagului britanic pentru sărbătorirea, timp de zece zile, a aderării Angliei la Piața comună, nu au reușit, oricît de numeroase au fost, să acapareze în întregime atenția locuitorilor Regatului Unit. De altfel, chiar și aceste serbări au avut un destul de ciudat iz „de suprafață", Marea Britanie „strecurîndu-se — așa cum scria «The Guardian» — în Piața comună". („The Guardian" nu e de fapt nici singurul nici cel mai dur comentator ; conservatorul „The Times" insera o și mai drastică observație : Marea Britanie a intrat în organismul economic vest-european „ca un hoț în noapte"). Începutul de an în Marea Britanie a însemnat, însă, mai ales, confruntări și aprinse discuții privind politica economică a guvernului condus de Edward Heath. Confruntări legate în primul rînd de controversatele măsuri de înghețare a prețurilor și salariilor, introduse la începutul lunii noiembrie a anului trecut, după — adeseori s-a spus — „modelul american al lui Nixon".

În două săptămîni, Heath s-a întîlnit deja de două ori cu reprezentanții sindicatelor și patronatului în legătură cu cooperarea privind politica antiinflaționistă. În cadrul acestei politici, măsurile din noiembrie de înghețare a prețurilor și salariilor au constituit o primă fază. O a doua fază, hotărîtă într-o reuniune a cabinetului, ale cărei amănunte, publicate în această săptămînă, vor fi expuse Parlamentului spre aprobare după reluarea lucrărilor acestuia la 22 ianuarie, fază în care se va intra imediat în urma votului parlamentar, constă în crearea a două comisii însărcinate cu supravegherea evoluției salariilor și prețurilor în condițiile menținerii acestora în limite destul de stricte. O asemenea fază ar continua pînă către sfîrșitul anului, urmată, eventual — anunța ministrul finanțelor Anthony Barber — de o a treia fază, ale cărei amănunte nu se cunosc, ș.a.m.d.

Pe de altă parte, s-a anunțat că cele 90 prime zile de înghețare a prețurilor și salariilor, care ar urma să se sfîrșească la 28 februarie, vor fi continuate cu alte 60 zile de restricții, pînă la sfîrșitul lunii aprilie. Împotriva restricțiilor impuse, însă, unele prețuri la mărfuri de primă necesitate (alimente) au continuat să crească lent. În aceste condiții, nu e de mirare că nemulțumirile sporesc, că sindicatele refuză să coopereze cu guvernul, că mai multe greve au sfîșiat spectacolul serbărilor de la început de an. Pentru a nu mai aminti de revendicările anunțate de aproape toate păturile de salarioți : 280 000 de mineri cerînd sporiri de pînă la 7 lire săptămînal, 250 000 de lucrători în spitale solicitînd o sporire de 5 lire săptămînal, 380 000 de profesori pronunțîndu-se pentru o creștere de 20 la sută a salariilor lor, 400 000 de funcționari de stat și 300 000 lucrători poștali cerînd „creșteri substanțiale" etc. Ceea ce determină pe mulți să creadă că ar fi mai nimerit să se ia și alte măsuri de moment, cel puțin la fel de importante ca viitoarele faze 3, 4 etc. ale politicii antiinflaționiste.

Stelian Țurlea

TESTELE ELECTORALE OCCIDENTALE:

Sensibile deplasări de opinie

S-au făcut variate caracterizări, justificate, ale anului care s-a încheiat. Sub raportul progreselor înregistrate în viața internațională de ideea și practica întîlnirilor bi sau multilaterale în vederea consolidării destinderii, a întemeierii relațiilor între toate statele pe normele juridice unanim recunoscute — progrese incontestabile, deși 1972 a lăsat moștenire urmașului său o lume purtînd încă rănile deschise din Indochina și Orientul Apropiat. Sub raportul îngrijorărilor pe care le inspiră Occidentului persistența crizei sistemului său monetar și, pe acest teren instabil, virulența fenomenului inflaționist. Sub raportul amplificării mișcării revendicative, cu obiective economice și sociale, în țările capitaliste dezvoltate — și totodată al tendințelor acestor mișcări de a se coordona. Sub raportul evoluției, pe diferite planuri, al opiniei publice. Din acest punct de vedere, 1972 nu este lipsit de interes considerat în optică electorală. A fost într-adevăr un an electoral. Mai cu seamă în ultimele luni calendarul a înregistrat o avalanșă de alegeri legislative sau prezidențiale, anticipate sau în termen : Canada la 30 octombrie, Statele Unite, R.F. a Germaniei, Olanda și Noua Zeelandă în noiembrie, Australia și Japonia în decembrie. Fără a mai vorbi de faptul că în alte țări viața politică a fost marcată de frămîntări post-electorale (Belgia) sau pre-electorale, consultările urmînd să aibă loc în 1973 (Franța, Suedia, Argentina, Venezuela).

DEPLASARE SPRE STÎNGA

Dintre alegerile care au jalonat sfîrșitul anului încheiat, cîteva atrag atenția prin simultaneitatea și convergența deplasărilor de vot — deci de opinie — pe care scrutinul le exprimă : spre stînga. Dacă în **Olanda**, de pildă, partidele progresiste din opoziție sînt încă departe de a se putea defini ca o majoritate, nu este mai puțin adevărat că și-au lărgit reprezentarea parlamentară în timp ce partidele confesionale, principalele componente ale vechiului cabinet, au suferit pierderi de mandate. În **R. F. a Germaniei** însă, zece zile mai tîrziu, o participare la vot, superioară tuturor celor pe care viața politică a Republicii federale le-a cunoscut pînă acum — 91,2 la sută din alegătorii înscriși — aducea coaliției social-democraților și liberalilor o victorie depășind cele mai optimiste așteptări. Departe de fruntariile continentului european, scrutinele din **Noua Zeelandă**, **Australia** și **Japonia** au ilustrat tendințe asemănătoare. Primele două au adus la putere pe laburiștii neo-zeelandezi pentru prima dată de la sfîrșitul celui de-al doilea război mondial (cu excepția perioadei 1957—1960), pe cei australieni pentru prima dată după douăzeci și trei de ani. Cît despre Japonia, încă din iunie demisia lui Eisaku Sato din funcția de președinte al partidului liberal-democrat — și în consecință, din aceea de prim-ministru — era consecința conștiinței tot mai energic manifestată în rîndurile P.L.D. că, pentru a-și păstra influența, vechiul partid de guvernămînt (este la putere de la sfîrșitul războiului) trebuie în mod necesar să-și reconsidere orientările, adaptîndu-le unor realități interne și externe în schimbare. Efectiv, alegerile din 10 decembrie au adus noului premier Kakuei Tanaka, deși cu cîteva mandate în minus, majoritatea absolută în Cameră. În același timp, însă, observatorii notează, ca o trăsătură caracteristică recentei consultări, succesele înregistrate de partidele socialist și comunist (al doilea și al treilea din punct de vedere al actualei reprezentări parlamentare).

E de la sine înțeles că în abundența mai sus-menționată a atîtor scrutine de acest fel, realele și semnificativele convergențe pe care le prezintă nu trebuie luate drept similitudini. Componența lor include și particularități profunde, de tradiție istorică, de condiție economică, de climat politic, ale fiecărei țări în parte. Chiar coordonatele generale ale vieții internaționale, mutațiile contemporane care definesc aceste coordonate, se reflectă în proporții și au incidențe diferite în fizionomia vieții politice a fiecăreia. De pildă, ponderea sporită în viața internațională a țărilor socialiste. De pildă, afirmarea din ce în ce mai energică a voinței tinerelor state de a valorifica în interesul progresului lor resursele naturale de care dispun. De pildă, revoluția tehnico-industrială, care afectează atît structurile economiilor naționale cît și schimburile comerciale. De pildă, criza sistemului monetar occidental — ne repetăm, dar repercusiunile și ramificațiile ei exercită de asemenea o dublă acțiune, asupra vieții interne și a unor opțiuni externe ale statelor. Asemenea factori se conjugă în proporții variabile, în raport cu particularitățile despre care vorbeam, atunci cînd este vorba despre o țară sau alta. Astfel, în R.F.G. satisfacția electoratului față de „deschiderea spre răsărit" și politica de normalizare a relațiilor dintre cele două state germane a cîntărit mai greu decît teama legitimă de dezvoltare inflaționistă, speculată intens de opoziție (dar împotriva căreia e clar că o echipă U.C.D.—U.C.S. nu ar avea alt „leac-minune" decît... blocarea salariilor). În Japonia, relatează un fost ambasador vest-european la Tokio, „două interese esențiale domină opinia publică : continuarea progresului economic, generator de mîndrie națională și de satisfacții individuale, și refuzul reînarmării" (aceasta, dealtminteri, subliniază diplomatul, în afara faptului că întîmpină rezistența „traumatismului durabil" lăsat de al doilea război mondial, ar constitui în plus „o frînă pentru dezvoltarea economică"). „Interese esențiale" însă care aduc automat în discuție raporturile Japoniei cu Statele Unite : Washingtonul, care impune măsuri de restrîngere a importurilor japoneze pentru a lichida dezechilibrul cronic al balanței sale comerciale cu această țară ; care preconizează reînarmarea Japoniei invocînd „tratatul de securitate" dintre cele două țări, dar — cu toată atît de lunga fidelitate a aliatului său — omite să-l consulte atunci cînd stabilește primele contacte cu R.P. Chineză. Atunci cînd premierul Tanaka pleacă și el la Pekin, călătoria sa traduce deopotrivă aspirația opiniei publice nipone către realizarea în Pacific a unor relații în spiritul destinderii și normalizării, preocupările ei cu privire la asigurarea schimburilor comerciale și, poate, psihologic, o nevoie de a-și afirma independența. În victoriile electorale laburiste din Noua Zeelandă și Australia, problema climatului în această zonă (în ambele sensuri : politic și ecologic) a avut de asemenea un rol determinant : imediat după succesul său, liderul neo-zeelandez Norman Kirk condamna energic experiențele nucleare franceze din Pacific, iar omologul său australian Gough Whitlam anunța că, dacă și partidul său va ieși victorios, cele două cabinete vor forma „un front unit și puternic împotriva experiențelor nucleare". („Autoritățile franceze, nota «Le Monde», ar greși minimalizînd asemenea reacții ; ele oglindesc un energic curent de opinie, mult mai larg decît masa electoratului laburist"). Cum era de așteptat deci, pe plan diplomatic, orientările programatice sînt asemănătoare la Wellington și la Canberra : încă din opoziție ambele partide laburiste au dezaprobat trimiterea de către țările lor a unor mici contingente expediționare în Vietnam alături de trupele S.U.A., ambele guverne își exprimă acum intenția de a stabili în cît mai scurtă

Una dintre reuniunile noului cabinet vest-german

Necesitatea ieşirii din imobilism a adus în fruntea treburilor publice din Japonia cabinetul noului premier Kakuei Tanaka

vreme relaţii diplomatice cu R.P. Chineză, ambele anunţă o apropiată retragere din S.E.A.T.O. şi în general din aliaţele militare existente în regiune. Dezechilibrul sistemului monetar occidental se repercutează şi asupra relaţiilor comerciale externe, şi asupra vieţii interne — economice, sociale — a neo-zeelandezilor, a australienilor.

REALITĂŢI UNEORI DEOSEBITE ÎN GENEZA UNOR OPŢIUNI SIMILARE

Aci însă problemele concrete se diferenţiază de la una din ţări la cealaltă, iar căutările în vederea găsirii unor soluţii încetează şi ele să fie gemene. Şi dacă în ansamblul lor consultările electorale la care ne-am referit reprezintă deplasări pozitive din punct de vedere al vieţii internaţionale, dacă în unele cazuri motivările de ordin internaţional au fost precumpănitoare pentru omul din cabina de vot, dacă în alte cazuri aceste motivări s-au îmbinat şi s-au intercondiţionat cu opţiuni interne (economice, sociale, politice) deseori rolul determinant l-a jucat nădejdea că stînga chiar dacă nu va putea găsi prompte şi radicale rezolvări unor probleme interne uneori cronice, alteori acute, cîteodată în curs de cronicizare, va găsi totuşi căi de „deschidere" acolo unde partidele tradiţionale şi-au uzat creditul prin imobilism şi blocaj. Cu intensităţi variabile de la ţară la ţară, este vorba despre repartiţia inegală a centrelor industriale (sau a industriilor „de vîrf", de avangardă) pe teritoriul unei ţări, de şomaj cu accente dramatice pentru anume zone geografice, pentru anume categorii profesionale sau de vîrstă, despre criza agriculturii, despre agonia economică a micilor meseriaşi şi comercianţi condamnaţi de extinderea magazinelor universale de mare suprafaţă, despre discrepanţa dintre preţuri şi salariile sau resursele categoriilor cu venituri modeste, despre inflaţie în fine care le agravează pe toate — inclusiv problemele cu caracter mai limitat pe care sumara enumerare de mai sus le-a omis.

În **Olanda**, de pildă, miza alegerilor (anticipate) de la sfîrşitul lui noiembrie a fost în primul rînd internă. Mai mult, divergenţele dintre adversari în timpul campaniei electorale, dintre parteneri înainte de izbucnirea crizei, dintre eventualii viitori parteneri după scrutin, privesc nu atît obiectivele generale de urmărit — prioritar, stăvilirea procesului inflaţionist — cît opţiunile în ceea ce priveşte ierarhizarea urgenţelor. Cu toate acestea — şi deşi două trăsături se descifrează clar în

GOUGH WHITLAM
Laburiştii australieni la putere pentru prima dată după douăzeci şi trei de ani

rezultatul votului : tendinţa de a elibera viaţa politică de dominaţia rigidă a partidelor confesionale şi progresul net al socialiştilor şi comuniştilor, cărora li s-au alăturat (renunţînd deliberat în acest scop la aripa de centru-dreapta a electoratului lor) „Democraţii '66" — noul cabinet nu a putut fi format pînă în momentul de faţă. Ca urmare a fărîmiţării nomenclatorului politic şi a dispersării voturilor, acordate uneori unor grupări efemere sau cu desăvîrşire lipsite de eficienţă. O situaţie asemănătoare există şi în **Belgia**, unde alegerile ar fi trebuit să aibă loc în primăvara 1972, dar unde au fost anticipate cu o jumătate de an din dorinţa fostului premier de a lichida persistentul „contencios lingvistic" : moştenirea consultării din noiembrie 1971 s-a exprimat însă în criza din noiembrie, care a pus capăt existenţei cabinetului Eyskens şi a deschis o serie de negocieri pentru constituirea unui nou cabinet. Negocieri cu atît mai dificile cu cît, într-un peisaj politic şi el fragmentat, linia de demarcaţie în ceea ce priveşte raporturile între comunităţile lingvistice şi controversata problemă a viitorului „aglomeraţiei bruxelleze" trece nu numai între partide dar şi prin interiorul partidelor. Oricum, va fi un guvern de coaliţie, însărcinat să pregătească noi alegeri. Va reuşi în această mişcare socialistul Leburton ? Fapt este că în contactele şi convorbirile pe care le are cu reprezentanţii posibililor parteneri el a lăsat pe un al doilea plan „contenciosul lingvistic", încredinţîndu-l unor comisii şi dînd caracter de urgenţă realizării unui acord asupra structurilor bugetare. In spiritul de altfel al preocupărilor presante ale opiniei publice belgiene, alarmată în primul rînd în momentul de faţă de repercusiunile fenomenului inflaţionist asupra condiţiei materiale cea de toate zilele.

Probleme de natură lingvistică au avut o anumită pondere şi în **alegerile canadiene.** Diferenţa de două voturi care a făcut un „învins" temporar din Pierre Elliott Trudeau — om de „o dublă cultură atît de perfectă încît părea că face din el canadianul ideal", nota un observator — oglindea terenul pierdut de partidul liberal în provinciile anglofone, iar acest teren pierdut oglindea indispoziţia canadienilor de limbă engleză faţă de bilingvismul federal impus de premier. Trudeau îşi poate însă continua acţiunea de înmulţire a contactelor şi de lărgire a cooperării cu alte state, inclusiv cele socialiste, pe plan extern, de întărire a federalismului pe plan intern : pentru a bara calea conservatorilor, fostul şi actualul premier se bucură de sprijinul parlamentar al Noului Partid Democratic.

Pulsul politic nu-şi reglează ritmul după filele calendarului. Aminteam mai sus că starea de criză din Belgia face parte din moştenirea lui 1971. Anul care a început preia moştenirea celor care l-au precedat. Şi care se va reflecta în alte consultări electorale. Cele dintîi vor avea loc în Franţa, în 4 şi 11 martie. Şi climatul în care se desfăşoară pregătirea lor este el însuşi semnificativ. În discursul său de la Provins, acum zece zile, în faţa activului partidului gaullist şi a liderilor celorlalte formaţii politice reprezentate în guvern, primul ministru Pierre Messmer declara — şi discursul său era menit să indice auditoriului temele propagandei electorale a majorităţii — că aceasta revendică meritul de a întruchipa „mişcarea" şi „schimbarea". Formula era gîndită — împreună cu cele peste treizeci de puncte programatice enunţate tot atunci de premier — ca o replică Programului comun de guvernămînt adoptat de partidul comunist, partidul socialist şi mişcarea radicalilor de stînga, document al cărui răsunet în opinia publică a căpătat, după mărturia repetată a sondajelor din ultimele luni, nu numai o amploare dar şi o profunzime crescînde. Cele mai recente dintre aceste investigaţii asupra intenţiilor de vot acordă un nivel de 45—47 la sută candidaţilor stîngii unite.

Dacă evoluţia în linii mari şi uneori chiar episoadele, acestor pregătiri electorale sînt observate atent şi comentate pe larg atît în Franţa cît şi în presa internaţională, aceasta se datorează unui ansamblu de date destul de complexe. Pe plan naţional, pentru că alegerile legislative din martie se situează cam la jumătatea drumului între alegerile prezidenţiale din 1969 şi cele din 1976, aproape un an după referendumul din aprilie, cîteva luni după instalarea unui nou premier — iar toate acestea aduc în discuţie raportul de atribuţii dintre şeful statului, guvern şi parlament, pe scurt probleme privitoare la structura instituţională a statului. Pe plan internaţional, pentru că alegerile franceze din martie se înscriu calendaristic după cele care în cursul anului trecut, în alte ţări, au marcat semnificativele deplasări de opinie, pe care observatorii din toată lumea le-au consemnat şi pe care continuă să le studieze, să le compare — şi preced cel puţin cîteva alte consultări electorale de pe acum prevăzute pentru 1973. Şi pentru că toate acestea se petrec sub semnul mutaţiilor multiple care alcătuiesc ţesătura profundă a lumii epocii noastre.

Florica Şelmaru

MONOPOLURILE MULTINAȚIONALE

Incidențe economice și politice (I)

Evaziunea fiscală modernă

●

Politica „prețurilor de transfer"

●

Cine sînt speculatorii?

●

Domeniul preferat: piața eurodevizelor

„Paradisul fiscal nu s-ar putea lăuda cu o evoluție progresivă «à la Darwin». Originea și dezvoltarea și le datorează în special unor schimbări bruște, asemenea erupțiilor vulcanice în urma cărora, din totdeauna, noi insule au ieșit la suprafață, porturi au dispărut în adîncuri, contururi bine stabilite au fost remodelate. 1971 s-a dovedit a fi un an deosebit de frămîntat și există toate indiciile că și 1972 este la fel. În acest peisaj agitat, imuabil rămîne doar criteriul în baza căruia un anumit teritoriu devine paradis fiscal, există și prosperă în această calitate : este necesar, înainte de toate, ca în acest loc să fie oferite importante scutiri de impozite (în vederea evaziunii fiscale), dar și existența unei rețele dezvoltate de comunicații și a unei infrastructuri evoluate de servicii financiare și bancare este esențială."

Tony Doggart — autor al unei cărți privind istoria mai veche sau mai recentă a „locurilor-paradis fiscal" — care face această remarcă în „The Banker", are și nu are dreptate, cel puțin în ce privește „istoria foarte recentă".

Într-adevăr, în 1971, mai multe schimbări bruște, „asemenea unor erupții vulcanice", au adus în lumea „paradisului fiscal" cîteva „insule noi", în timp ce au făcut să fie coborîte, dacă nu în adîncuri, cel puțin „pe pămînt" alte cîteva. Iată, de pildă, cazul insulelor Bahamas, din Marea Caraibilor, pînă nu de mult „raiul" preferat al amatorilor de evaziuni fiscale. Apogeul prosperității — ca paradis fiscal — fusese atins prin anii 1968—1969. 14 000 de societăți își aveau stabilit sediul aici, fațadele aproape tuturor imobilelor din Nassau purtînd cîte o placă sau mai multe, ce indicau sediile diferitelor firme. Ceea ce conta era placa (adică înscrierea oficială), de birouri nu era neapărat nevoie pentru că reprezentanții a cel puțin unei treimi din societățile înscrise în Bahamas nu puseseră niciodată piciorul pe vreuna din insule și nici nu aveau intenția s-o facă vreodată. Numai pentru a lega arhipelagul Bahamas de orașele americane fuseseră înființate 41 de zboruri zilnice. Iar specialiști bancari și financiari erau aduși din străinătate. A fost, însă, de-ajuns ca autoritățile să dorească să coboare din paradis mai „pe pămînt" — instituind, în beneficiul propriu, unele reguli și impunînd îngrădiri — pentru ca steaua insulelor Bahamas, ca paradis fiscal, să fie pe cale de a apune. Cei ce urmăreau evaziunea fiscală — văzînd că deasupra insulelor poate surîde o altă stea, cu care ei n-au nici o legătură — au început să-și caute noi sedii. Unii, în insulele Cayman, situate în apropiere, alții în insulele din mijlocul Pacificului, unde se întîlnesc cu cei serios afectați de măsurile similare de îngrădire luate de autoritățile australiene în „raiul fiscal" de pe insulele Norfolk.

PARADIS... SUBACVATIC

Tot adevărat este și că, în cursul aceleiași perioade, noi locuri au intrat, relativ brusc și spectaculos, în lumea paradisului fiscal. În insulele Noile Hebride și-au stabilit, într-un singur an, sediile peste 500 de firme ale marii finanțe occidentale. Puțini, probabil, dădeau pînă acum atenție celor 80 de insule ale acestui arhipelag — condominium franco-britanic — uitat de geografie în mijlocul Pacificului de sud (la 400 kilometri nord-est de Noua Caledonie și la 800 kilometri vest de insulele Fiji). Comunicațiile sale cu exteriorul erau departe de a fi corespunzătoare, iar despre nivelul infrastructurii de servicii bancare și financiare este de-ajuns a aminti că locuitorii acestor insule, în număr de 84 000, n-au ajuns niciodată să se ocupe de altceva decît de o agricultură rudimentară și de pescuit. Dar, în Noile Hebride nu există impozit pe venit sau pe capital, nici măcar impozit funciar sau pe dreptul de succesiune. Or, pentru societățile în căutarea posibilităților de evaziune fiscală aceasta contează în primul rînd. Restul — de pildă, un sistem de comunicații — chiar dacă nu există, poate fi creat. Steaua paradisului fiscal Noile Hebride pare, de aceea, că se înalță. Ca, de altfel, și cea a recifului coralier Minerva, situat între Tonga și Fiji. Inundat sistematic de maree, reciful este în prezent scos — în modul cel mai propriu spus — la suprafață de „erupția vulcanică" a interesului pentru existența unui nou paradis fiscal. O companie americană de cercetări oceanografice, dispunînd de un echipament special de dragare, are sarcina de a diminua, prin diferite amenajări, efectele mareelor, astfel încît o suprafață de peste 160 ha să nu mai fie acoperită de ape ; un institut de cercetări oceanografice urmează să ia ființă aici, dar fondurile în baza cărora se fac amenajările amintite sînt puse la dispoziție de un „pool" financiar american în ideea transformării într-un „rai fiscal" a insulei care, „scoasă din adîncuri", nu ar putea cunoaște impunerea fiscală.

Istoria recentă a paradisului fiscal nu este, însă, numai aceea prezentată de Doggart — a unor permanente apariții și dispariții, mai mult sau mai puțin bruște. Ea marchează o evoluție progresivă, o creștere continuă a numărului „oazelor" de paradis fiscal, paralel cu menținerea, într-o măsură sau alta, a acelora mai vechi. O adevărată rețea de astfel de „oaze" împînzește lumea occidentală : Lichtenstein, Monaco, Elveția, Malta, Luxemburg, Gibraltar, Hong-Kong, Singapore, Liberia, Curaçao, Panama, Bahamas, Bermude, Jamaica, Barbados, Trinidad-Tobago, insulele Cayman, insulele Turks și Caicos, insulele Seychelles, insulele Fiji, statul Delaware în S.U.A. Niciodată, ca în prezent, numărul lor nu a fost atît de mare și niciodată activitatea financiară pe care o înlesnesc și în centrul cărora se află nu a cunoscut o asemenea amploare.

Evaziunea fiscală este o practică veche, de o vîrstă cu capitalismul însuși, și chiar mult mai veche. Întotdeauna s-au găsit societăți industriale, comerciale, bancare, financiare, de asigurări, particulari gata — în vederea sporirii profiturilor — să eludeze impunerea fiscală. Iar paradisul fiscal le dădea cea mai bună posibilitate. Întotdeauna speculanți, bande de gangsteri, organizații ale crimei, „mafii" de tot felul au folosit adăpostul paradisului fiscal pentru a-și ascunde proveniența ilicită a veniturilor și a-și angaja de aici afacerile veroase. Desigur, numărul practicanților „clasici" ai evaziunii fiscale a crescut. Dar, alt considerent explică, în primul rînd, actuala amploare a afacerilor ce tranzitează oazele fiscale : expansiunea internațională a marilor monopoluri, îndeosebi a așa-numitelor „societăți multinaționale", practicanții moderni ai evaziunii fiscale.

DE CE ÎN DELAWARE ?

Ce sînt, însă, aceste „societăți multinaționale" ? „Firma multinațională — spune economistul francez Maurice Duverger — nu ar trebui confundată cu formele anterioare de întreprinderi funcționînd simultan în mai multe state. Domeniul ei de acțiune îl constituie o zonă destul de vastă în cadrul căreia, din punctul de vedere al firmei, frontierele naționale nu există ; ea se dezvoltă în această zonă, tinzînd chiar s-o depășească și să considere întreaga planetă drept „ansamblul economic" pe care îl vizează. Societatea centrală și filialele sale din străinătate alcătuiesc o singură entitate de exploatare, puternic integrată, care acționează potrivit unei strategii globale". La rîndu-i, un alt economist occidental, Peter Warren, precizează că o asemenea companie este „o întreprindere care, indiferent de țara ei de origine, consideră că are drept cîmp de activitate lumea întreagă". Cu alte cuvinte, „societățile multinaționale" nu constituie altceva decît expresia noului stadiu în care a ajuns expansiunea internațională a monopolurilor, reprezen-

tînd în fapt corporații monopoliste care, în urma creșterii deosebite a concentrării și centralizării capitalului și producției, au devenit atît de mari și de puternice încît, în mod obiectiv, vizează piața capitalistă în ansamblul ei.

Una din componentele de bază ale „strategiei globale" potrivit căreia acționează societățile multinaționale — care tind să nu mai țină cont, în vederea asigurării profitului maxim, nu numai de interesele țărilor pe teritoriul cărora își extind raza de acțiune dar nici chiar de interesele țărilor de origine, de unde au provenit inițial — o constituie practicarea așa-numitei „politici a prețurilor de transfer" ale mărfurilor ce fac obiectul schimburilor între diferitele sucursale și filiale ale aceleiași societăți multinaționale. O asemenea politică urmărește maximizarea beneficiului, prin realizarea celei mai mari părți a acestuia în țările unde impunerea fiscală este mai redusă. „Existența oazelor fiscale — spune canadianul Charles Levinson — este un element indispensabil al funcționării acestui sistem. Giganții multinaționali au, în afara cartierului lor general, unul sau mai multe holdings-uri care controlează filialele repartizate în lume ; aceste holdings-uri își au sediul în oazele fiscale. Către acestea sînt dirijate beneficiile rețelei de producție, pentru că astfel se eludează plata impozitelor. Există, de pildă, 10 000 de societăți înscrise în Liechtenstein, peste 8 000 în Elveția și aproape 70 000 în statul Delaware din S.U.A., unde pot fi întîlniți, de altfel, giganții Du Pont de Nemours, General Motors, Ford etc. În ce privește monopolurile franceze, pot fi citate Michelin (mare companie din domeniul prelucrării cauciucului — n.n.) care are un holding la Basel sau Saint Gobain (monopol din domeniul prelucrării sticlei — n.n.), al cărui holding se găsește la Fribourg (tot în Elveția). În general, dispersarea filialelor permite, în mod constant, societăților multinaționale să utilizeze, în interesul lor, situațiile favorabile din indiferent ce regiune a lumii capitaliste : producția este realizată într-o țară, vînzările în alta, iar impozitele sînt plătite într-o a treia". Iar dacă aceasta din urmă este o „oază" fiscală impozitele nu prea sînt plătite.

O adevărată rețea de societăți financiare, bancare, de asigurări, fonduri de investiții etc. a căror activitate depinde sau este doar legată de giganții multinaționali sau care, adesea, pur și simplu aparțin în mod direct acestora, a fost plasată, în scopurile arătate, în diversele „oaze" fiscale. „Un grup multinațional avînd sediul, de pildă, în S.U.A. — notează Doggart — își instalează, într-un paradis fiscal, de exemplu, o companie de asigurări, care-i aparține în proporție de sută la sută. O asemenea companie de asigurări are două rațiuni de a exista. În primul rînd, ea servește la asigurarea contra riscurilor a societății-mamă și a societăților-surori ale acesteia din S.U.A. : primele de asigurare, calculate potrivit baremurilor comerciale și prevăzute în contractele negociate și semnate în afara Statelor Unite, iau calea paradisului fiscal. Aceste sume pot fi considerate resurse provenind din străinătate, societatea-mamă avînd în acest mod posibilitatea să plătească mai puține impozite. În al doilea rînd, ea servește la asigurarea contra riscurilor a filialelor societății multinaționale, care sînt situate în afara S.U.A. : primele de asigurare se scurg către compania de asigurări, aici ele se pot acumula fără plata impozitelor, compania de asigurări devenind astfel un adevărat refugiu pentru beneficiile nerepatriate și nedistribuite".

Un alt exemplu : o societate multinațională, cu sediu în Marea Britanie sau Statele Unite, are o sucursală, de pildă, în Belgia, unde impunerea asupra profitului brut este de 40 la sută. Pentru a eluda plata unui impozit de un asemenea nivel, considerat ridicat, societatea multinațională, transferă — în cele mai multe cazuri numai fictiv — produsele fabricate în Belgia unei companii de desfacere, ce-i aparține, dar care este situată într-un canton elvețian, unde impozitul similar nu este decît de 5 la sută. În fond, compania din Elveția are doar sarcina de a revinde mărfurile pe terțe piețe. Prețurile la care sînt transferate mărfurile de la sucursala belgiană la cea elvețiană sînt astfel stabilite, încît profiturile realizate de fapt în Belgia să fie repartizate în mod egal între cele două sucursale. Concret, transferul de produse către filiala din Elveția se face la prețuri extrem de reduse, în timp ce aceasta vinde la prețuri, comparativ, mult mai ridicate. Impozitul total plătit nu mai reprezintă, în aceste condiții, decît 22,5 la sută din profitul brut, în loc de 40 la sută cît ar fi trebuit să constituie în cazul în care ar fi fost integral plătit în locul unde a fost obținut, adică în Belgia. În funcție de interesele companiilor multinaționale, diferențele dintre „prețurile de transfer" pot atinge amplitudini deosebit de mari ; de pildă, „prețurile de transfer" ale tractoarelor realizate în Anglia și vîndute în străinătate au oscilat,

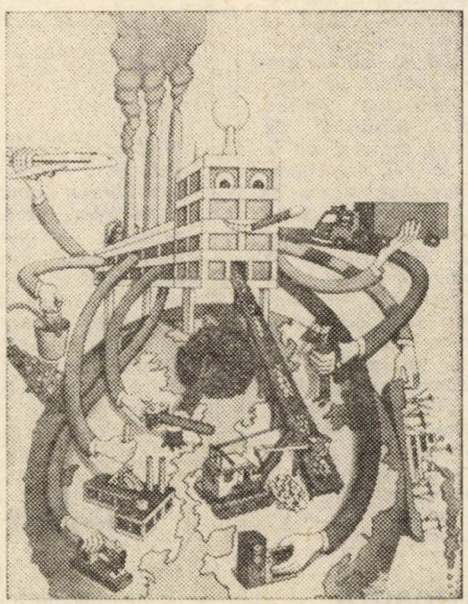

Un desen semnificativ publicat de revista americană „Newsweek" : „caracatița" unui gigant multinațional își întinde tentaculele asupra ansamblului pieței capitaliste, acționînd, totodată, în numeroase sectoare economice

în anii '60, între 88 la sută și 166 la sută față de prețul acestora pe piața britanică.

ARTA SPECULEI

Evident, însă, evaziunea fiscală este numai **unul** din mijloacele pe care societățile multinaționale le folosesc în vederea maximizării profiturilor lor. Revista „Newsweek" relatează că Donald G. Robbins, directorul financiar al filialei americane a companiei multinaționale „Singer" (al cărui sediu central se găsește în R.F.G.) a primit impasibil hotărîrea, din august 1971, a președintelui Nixon de a suspenda convertibilitatea dolarului, măsură în urma căreia dolarul avea să fluctueze pe piețele externe și, în condițiile din acel moment, să înregistreze — așa cum, de altfel, s-a și întîmplat — o devalorizare „de facto". În mod normal, el ar fi trebuit să fie îngrijorat, întrucît masivele deținere în dolari ale sectorului american al firmei, de a cărui gestiune financiară răspunde, ar fi „valorat" mai puțin, traducînd pierderi ce s-ar fi cifrat la milioane. Robbins avusese, însă, grijă, din timp, să-și transfere fonduri în valoare de peste 20 milioane dolari din moneda americană în franci elvețieni și în lire sterline.

În septembrie 1969, cu puțin timp înainte de introducerea cursului fluctuant al mărcii vest-germane, care a dus la cotarea acesteia la un nivel cu 10 la sută peste paritatea sa oficială, Paul Wallendorf, vicepreședinte și director financiar al unei alte societăți multinaționale, „Central Electric Company" a schimbat fondurile firmei, deținute în diferite valute, prin mărci vest-germane pentru a rambursa în avans un împrumut de 25 milioane mărci contractat în R.F.G.

Alături de diverse speculații monetare, corporațiile multinaționale folosesc în interesul lor diferențele ce există, de la țară la țară, în nivelul dobînzilor, făcînd în mod curent împrumuturi în țările unde acest nivel este mai redus, pentru a le utiliza în cadrul filialelor lor din alte țări.

Pentru a-și finanța sucursala sa finlandeză, „United Shoe Machinery Corporation" a făcut, acum doi ani, un împrumut în Danemarca cu o dobîndă de 6 la sută și a transferat apoi, prin intermediul filialelor ei suedeze, sumele în Finlanda, unde concurenții erau nevoiți, în acea perioadă, să plătească o dobîndă de 15 la sută.

În toate aceste cazuri, monopolurile multinaționale subminează, folosind asemenea practici, politica economică, monetară, din domeniul creditului, angajată în diverse scopuri de către autoritățile țărilor pe teritoriul cărora acționează. Consecințe dintre cele mai negative în această direcție produce masiva intervenție a monopolurilor multinaționale pe așa-numita piață a „eurodevizelor". Constituită, în principal în Europa occidentală, această piață este formată, în cea mai mare parte, din masivele cantități de dolari pe care i-a „lăsat" în străinătate, de-a lungul anilor, deficitul balanței de plăți americane și care aparțin unor societăți industriale, bancare și financiare din afara Statelor Unite sau pur și simplu unor particulari nerezidenți americani. Deținătorii acestor sume și le plasează în diverse bănci din afara țării de unde provin fondurile, în special în bănci vest-europene care, la rîndul lor, le dau cu împrumut. A luat naștere, astfel, o piață care proliferează continuu prin sistemul de „emitere de împrumuturi pe baza luării de împrumuturi" și care a ajuns deja la fabuloasa cifră de aproape 70 miliarde dolari. Important este că ea constituie o piață paralelă celor din diferite țări, necontrolată de autoritățile monetare ale acestora. Nu este de mirare că tocmai această piață este domeniul preferat de acțiune și contractare de împrumuturi al societăților multinaționale, piață care oferă acestora posibilitățile de a-și procura fonduri eludînd controlul autorităților monetare tocmai în vederea ocolirii măsurilor angajate de acestea (de pildă, în domeniul restrîngerii creditului). Nu întîmplător, deși energice, acțiunile întreprinse în ultimul timp de autoritățile monetare occidentale în scopul combaterii tendințelor inflaționiste — incluzînd restricții în domeniul creditului — nu au dat rezultatele scontate, societățile multinaționale găsind în piața eurodevizelor resortul în măsură să le permită să nu se conformeze politicii adoptate în diverse țări, compromițînd-o în mare parte.

Ilie Șerbănescu

(Va urma)

1000 +1

Presă

Prezentînd urările tradiționale ale Națiunilor Unite și ale secretarului general corespondenților acreditați la Palatul Națiunilor din Geneva, Winspeare Guicciardi, secretarul general adjunct al O.N.U., a subliniat că 1973 va fi pentru presă un an cu o intensă activitate. La 20 februarie se reiau lucrările Comitetului de dezarmare. Geneva va fi, de asemenea, anul acesta sediul unor convorbiri „foarte importante" din cadrul G.A.T.T., privind comerțul mondial, respectiv reducerea barierelor și obstacolelor care împiedică dezvoltarea nestingherită a acestuia, al negocierilor dintre comunitatea europeană a „celor nouă" și Statele Unite, denumite „a doua rundă Nixon".

Guvern

Într-un interviu acordat revistei ateniene „Epikaira", arhiepiscopul Makarios afirmă că nu va rămîne în fruntea statului cipriot dacă nu va obține, la alegerile prezidențiale din 18 februarie, 80 la sută din voturi. Explicînd motivul pentru care refuză să numească un guvern de serviciu, care să organizeze aceste alegeri, arhiepiscopul Makarios a declarat că s-ar putea crea situația ca un asemenea guvern să nu poată face față unor probleme naționale urgente.

Docheri

Guvernul american și-a exprimat preocuparea față de consecințele pe care riscă să le aibă asupra relațiilor dintre cele două țări boicotarea navelor americane, hotărîtă de sindicatele docherilor australieni. Neliniștea guvernului american este accentuată de faptul că hotărîrea sindicatelor a fost aprobată de Claude Cameron, ministrul muncii în noul guvern laburist.

Regiune

Bough Whitlam, primul ministru australian, a declarat corespondentului Agenției „France Presse" la Canberra că viitorul regiunii Pacificului depinde de relațiile între Australia, China și Japonia. El a subliniat că relațiile economice ale Australiei cu Japonia și, în curînd, cu China devin un element fundamental al dezvoltării Australiei. Astfel, peste 25 la sută din exporturile australiene se îndreaptă actualmente spre Japonia. Premierul australian a declarat că nu acceptă ca Australia să fie un satelit al Statelor Unite și că relațiile speciale ale Australiei cu Marea Britanie vor slăbi foarte rapid. Observatorii subliniază că, în mod semnificativ, Whitlam este primul conducător australian care nu face prima sa vizită în străinătate la Washington și Londra. În schimb, după o vizită în Noua Zeelandă, luna viitoare sînt prevăzute vizite la Djakarta, Tokio și Pekin.

Fantome

Una din căpeteniile regimului lonnolist, Keam Reth, a fost nevoit să recunoască faptul că s-a plătit soldă unei armate-fantomă de 100 de mii de soldați. Ofițeri superiori ai regimului marionetă au ridicat, printr-o simplă trăsătură de condei, efectivul armatei de la 200 la 300 de mii, în condițiile unei solde lunare de 20 de dolari, și diferența astfel constituită intra, sub forma unor generoase rente lunare de două milioane de dolari, în propriile lor buzunare. Insistențele generalului american Haig pe lîngă autoritățile de la Pnom Penh de a se face lumină în afacerea armatei fantomă nu se datorează, potrivit relatării revistei „Der Spiegel", dorinței Pentagonului de a pune capăt corupției, ci faptului că sumele proveneau din bugetul de 300 milioane dolari de ajutorare a lonnoliștilor.

Astronaută

La o ceremonie a Pentagonului în cinstea alegerii a opt tinere pentru efectuarea stagiului de pilot pe avioanele de transport și helicoptere, Iudith Anne Neuffer, 24 de ani, și-a depus candidatura pentru postul de astronaut. N.A.S.A. nu a avut nici un fel de obiecții.

Emisiune

În programul „A armes égales" („Cu arme egale"), difuzat de televiziunea franceză, s-au înfruntat, la 11 ianuarie, primul secretar al P. S. Francez, François Mitterrand, și deputatul gaullist de origine corsicană, Alexandre Sanguinetti, pentru a dezbate tema principală a emisiunii: „Avantajele și riscurile, pe plan intern, ale confruntării electorale, din luna martie, între majoritatea gaullistă și opoziția social-comunistă". F. Mitterrand, referindu-se la unele comentarii ale cercurilor politice franceze, a afirmat că actuala coaliție dintre socialiști și comuniști va rămîne la fel de solidă și după alegeri.

Prima reuniune a Comisiei Pieței comune. Președinte: François-Xavier Ortoli

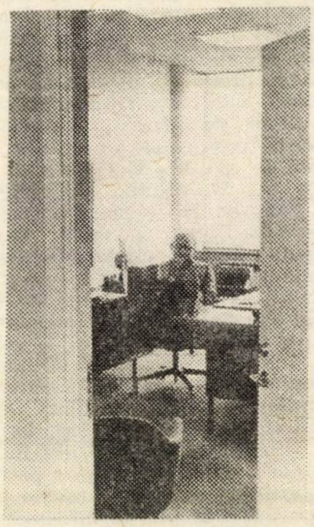

Arthur J. Olsen, unul din cei șase șefi de secție ai ambasadei americane la Stockholm, reprezintă, în prezent, singura legătură diplomatică dintre guvernele suedez și american. Criticile aduse de premierul Olof Palme politicii americane în Vietnam au determinat reținerea la Washington a însărcinatului cu afaceri în Suedia, John Guthrie

Robot

La cinematograful „Octombrie" din Leningrad, mecanicul este un robot electronic. Noul dispozitiv AHP-1, pentru proiecția automată a filmelor, folosește programarea pe baza impulsurilor electrice. Fără asistența omului, roboți similari funcționează la Moscova și Minsk.

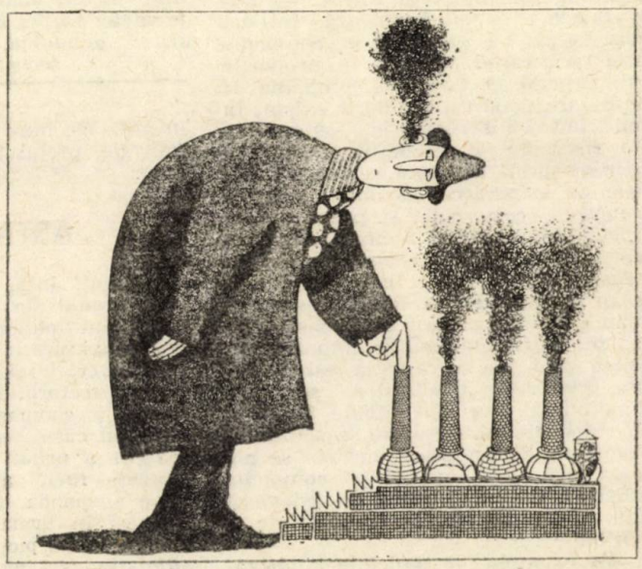

Stop poluării!

(Din **New York Times Magazine**)

Autobiografie

Cea mai mare editură din Etiopia, fondată de însuși împăratul Haile Selassie cu o jumătate de secol în urmă, a publicat recent autobiografia acestuia. Scrisă în timpul exilului la Bath (Anglia), pe vremea ocupației italiene în Etiopia, autobiografia, care se oprește la anul 1937, a fost concepută după un plan cronologic, ce relatează cariera politică a împăratului (astăzi în vîrstă de 80 de ani) de pe vremea cînd a primit un post de răspundere în provincia Harrar, la numai 13 ani.

Cotidian

Jean-Paul Sartre va edita, începînd de la 5 februarie, un cotidian care va purta același nume ca agenția de știri condusă de el și de Maurice Clavel : „Libération".

Diplomatice

● *Prima ambasadă a Japoniei în R. P. Chineză a fost deschisă la 11 ianuarie la Pekin, a anunțat Ministerul de Externe japonez. În așteptarea desemnării unui ambasador, în luna martie sau aprilie, Japonia este reprezentată de către un însărcinat cu afaceri, avînd rangul de ministru consilier. La Tokio se așteaptă ca R. P. Chineză să-și deschidă misiunea diplomatică spre sfîrșitul acestei luni.*

● *Anglia și Siria au încheiat un acord preliminar care trebuie să constituie un prim pas spre reluarea relațiilor diplomatice dintre cele două țări, rupte de Damasc în 1967. Acest acord, încheiat prin intermediul diplomației libaneze, privește numirea de către fiecare dintre cele două țări a doi diplomați de rang mediu, care vor fi atașați pe lîngă ambasada Elveției la Damasc și cea a Libanului la Londra. Se amintește că acest acord preliminar a fost precedat de contacte directe între guvernele britanic și sirian.*

Arsenal

În cursul procesului intentat avocatului extremist vest-berlinez, Horst Mahler, între 9 octombrie, data începerii acțiunii judecătorești la tribunalul Moabit din Berlinul occidental, și pînă la finele anului trecut, organele de resort au reținut, în cursul percheziționilor corporale ale spectatorilor, 60 de pistoale, 90 de stilete, 40 de grenade cu gaze lacrimogene și multe alte arme albe.

Culori

Autoritățile saigoneze au anunțat interzicerea importurilor tuturor țesăturilor de culoare roșie, albastră și verde, indiferent de calitate și origine. Dacă asemenea țesături nu au fost încă îmbarcate, importatorii sînt obligați să anuleze cererile sau să comande stofe de altă culoare. Orice balot în culpă va fi oprit la vamă. Autoritățile au explicat că țesăturile în culorile incriminate sînt considerate de... importanță militară. Steagul F.L.N. este colorat în roșu și albastru, cu o stea galbenă, iar uniformele sînt confecționate din pînză... verde.

Țigări

Fundația pentru protecția consumatorilor din Elveția – țară în care s-au produs anul trecut peste 31 miliarde țigări – apreciază că „numai țigara nefumată este nedăunătoare". Pentru cei care nu pot totuși renunța la acest obicei, se recomandă „folosirea de tutunuri ușoare, renunțarea la... fiecare a doua țigară dorită, stingerea... celei de-a șasea țigări și a următoarelor, imediat după aprindere..."

Linii

Japonia și Uniunea Sovietică au convenit să deschidă trei rute transsiberiene suplimentare între Tokio și Europa pentru avioanele liniilor lor. Cele trei rute stabilite prin acordul încheiat la 13 ianuarie sînt : Tokio – Moscova – Roma, Tokio – Moscova – Frankfurt și Tokio – Moscova – Amsterdam, deservite de zboruri săptămînale.

Scrutin

Cu prilejul alegerilor legislative din martie, în Franța vor fi folosite, pentru prima dată, mașinile de vot. Prevăzute cu un sistem ce permite înregistrarea voturilor albe, ele elimină automat buletinele nule și indică rezultatele scrutinului la cîteva minute de la închidere. Alegerile legislative sînt, deocamdată, un test. În caz de reușită, practica se va extinde și cu prilejul altor scrutinuri.

Misiune

S-au întors la Pekin L. F. Iliciov, șeful delegației sovietice la convorbirile sovieto-chineze privind reglementarea problemelor de graniță, și V. S. Tolstikov, ambasadorul U.R.S.S. în R. P. Chineză. Ambii plecaseră la Moscova pentru a participa la festivitățile consacrate celei de-a 50-a aniversări a formării U.R.S.S.

Astrolog

Publicarea în presă a previziunilor astrologice cu caracter politic a fost interzisă în Indonezia de șeful securității statului, generalul Sumitro. Motivul : tulburarea opiniei publice. Profesorul Teuku Syahriar Mahyudin, unul dintre astrologi, prezisese, pentru anul în curs, moartea mai multor generali indonezieni.

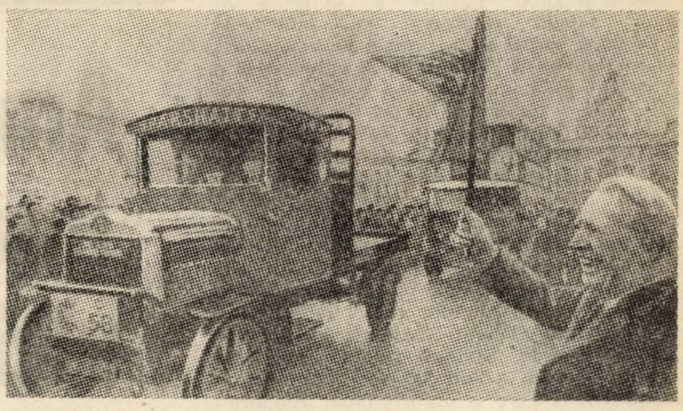

Start în cursa automobilelor vechi, desfășurată pe ruta Londra — Bruxelles. Edward Heath anunță plecarea

Statut

După fuzionarea celor patru partide musulmane, care a avut loc săptămîna trecută, alte cinci partide politice din Indonezia au hotărît să se contopească și să formeze un partid politic laic, care să poarte numele „Partai Demokrasi Indonesia" (Partidul democrat din Indonezia). Purtătorul de cuvînt al celor cinci partide a anunțat într-o conferință de presă că ele au format o comisie pentru redactarea statutului noului partid. Cele cinci partide sînt: Partidul naționalist, care îl sprijinea pe Sukarno, Partidul Creștin din Indonezia, Partidul Catolic din Indonezia, Partidul Socialist Murba și Partidul asociației pentru independența Indoneziei. Această fuziune a avut loc în urma unei sugestii a președintelui Suharto.

Idee de timbru : „iubire" pe adresa dv. În Statele Unite, prima ediție a avut căutare... pe măsura sentimentelor

Convocare

O Conferință mondială pentru Vietnam a fost convocată la Roma, între 2 și 4 februarie, se anunță într-un comunicat publicat de Comitetul Italia – Vietnam. Convocarea conferinței a fost hotărîtă la Stockholm, la 28 decembrie 1972.

Fermieri

Tractoare pe Champs-Elysées, la 12 ianuarie. Țăranii din Larzac și-au părăsit duminică fermele pentru a demonstra din nou în centrul Parisului. În octombrie, o turmă de oi putea fi văzută sub turnul Eiffel. Motivul este același : ignorarea intereselor fermierilor.

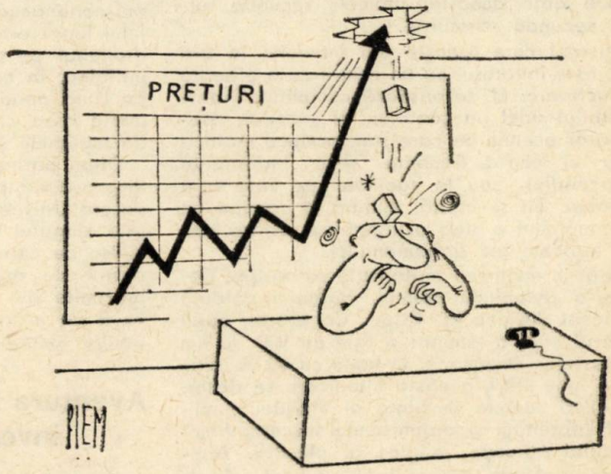

(Din **Le Figaro**)

Am trăit noaptea ultimului Apollo

Raymond Cartier

Numărătoarea inversă a intrat în ultimul minut. Ajungem la momentele în care corpul se contractă în așteptarea înspăimîntătoarei deflagrații, în care inima ți se strînge gîndindu-te că trei oameni se vor înălța pe o jerbă de flăcări de o căldură și de o strălucire depășite numai de bomba atomică. Racheta inundată de lumină pare a fi din cristal de rocă. Apa neagră este o oglindă sumbră zebrată din cînd în cînd de aripioara unui animal marin. Orizontalitatea este atît de perfectă, atît de nemăsurată încît minimalizează dimensiunile, inclusiv ale celui mai mare edificiu din lume, „Vehicle Assembly", unde „Apollo 17" și purtătoarea lui gigantică, racheta „Saturn", au fost adaptate unul la celălalt pentru fantastica pornire. Marele ecran luminos care marca sacadat secundele se oprește brusc. Acum indică 00 00 30. Cu treizeci de secunde înainte de plecare, numărătoarea inversă se oprește.

Cu o jumătate de minut mai devreme, la baza rachetei a apărut o licărire foarte slabă și s-a auzit o ușoară detonație. Mai tîrziu, se va ști că ordinatoarele vigilente au întrerupt aprinderea. De două minute și zece secunde, operațiunile trecuseră la stadiul automatismului. Ca și oamenii, mașinile au deficiențe, dar, în general, ele sînt mai vigilente decît constructorii lor.

Pentru a-și lua zborul în noaptea aceasta, „Apollo 17" are timp pînă la ora 3,40.

Numărătoarea inversă a încetat ; sute de milioane de spectatori sînt neliniștiți

În acel moment va exista o altă fereastră de patru ore. După care, plecarea va trebui să fie amînată pentru ianuarie.

Oprirea numărătoarei inverse a fost determinată de o defecțiune în presiunea de oxigen lichid din a treia treaptă a rachetei. Pentru echipaj ca și pentru cadrele de la centrul din Houston, acesta este un incident tehnic care nu justifică nici un pesimism și cu atît mai puțin un acces de panică. Dar sute de mii de spectatori se simt profund dezamăgiți. Dintr-o dată, interesul pentru călătoria în Lună s-a reînsuflețit. Încinta vizitatorilor importanți este mai înțesată decît pentru marea premieră a lui „Apollo 11". Ecranele luminoase blocate la cifra 00 00 30 par o sfidare ironică, o piatră pusă în angrenaj de mîna unui copil.

În depărtare, racheta pare să strălucească mai puțin intens. Brusc, la 22,45, ecranele luminoase revin la 00 22 00. Peste cîteva clipe se aud aplauze răsunătoare. Numărătoarea inversă a fost reluată la minus 22 minute. Ea se desfășoară pînă la minus 8 minute, apoi se întrerupe din nou. La difuzoare se anunță că această oprire nu trebuie să determine nici o concluzie pesimistă. Nimeni nu crede această explicație. „Apollo 17" nu va pleca astă seară!

Și totuși, numărătoarea inversă este reluată. De data aceasta, ultimele secunde, ultima secundă se scurge.

Peisajul care țîșnește din întuneric la ora 0,34, este infraroșu, cu un centru de o albeață strălucitoare. El devansează cumplitul, indescriptibilul urlet nu continuu, ci sacadat, asemănător aceluia pe care l-ar produce motocicleta lui Iehova. Racheta pare indiferentă la incendiul sau la zgomotul pe care le-a provocat. Ea se înalță, mîndră, și rămîne un lung moment o stea uzurpatoare printre stelele legitime ale firmamentului.

Treptat, mulțimea motorizată se scurge. Cerul și-a redobîndit calmul. Noaptea căldută s-a lăsat din nou la Cape Canaveral, după fulgerul care a luminat o fișie de 500 de km a coastelor americane. În urmă cu 40 de luni, la 16 iulie 1969, această întoarcere se desfășura sub soarele fierbinte al Floridei, în mijlocul febrilității și optimismului succedînd momentului aproape religios al plecării. Armstrong și Aldrin zburau la bordul lui „Apollo 11" pentru a imprima pe fața Lunii prima amprentă a unui pas omenesc. Alte nouă misiuni aveau să urmeze și nimeni nu se îndoia că programul Apollo va fi urmat el însuși de o adevărată explorare și de o implantare permanentă, făcînd din Lună un observator sublim și poate un releu pentru cucerirea întregului sistem solar. Aceste speranțe s-au spulberat. Justificată sau nu, înțelepciunea bugetară le-a ucis.

Wernher von Braun, tînăr sexagenar, a părăsit N.A.S.A. A acceptat funcția de vicepreședinte al firmei „Fairchild Industries", al cărei sediu se află, parcă anume voit, la Germantown (Maryland). Von Braun a fost un vizionar. El a pregătit călătoria spațială într-o epocă în care ea părea o anticipație improbabilă. Devenit american, a luptat pentru a strînge uriașele credite necesare bugetului spațial. Zborurile navelor Apollo au fost triumful lui. Mutilarea programului și refuzul de a-l prelungi sînt probabil doliul lui.

Wernher von Braun despre fața ascunsă a Lunii

Totuși, Wernher von Braun declară senin : „Americanii se vor întoarce pe Lună în următorii 20 de ani. O vor face în condiții mult mai puțin costisitoare, cu materialul reutilizabil pe care îl vor realiza în cursul zborurilor orbitale în jurul Pămîntului. Nu se vor mai aventura în necunoscut, deoarece au învățat că este nevoie încă de îndelungate lucrări științifice pentru a extrage eșantioane aduse de expedițiile Apollo. Probabil că 60 la sută din greutatea Lunii este alcătuită din oxigenul conținut în roci, iar stratul superior al solului lunar este îmbibat ca o sugativă de hidrogenul pe care vîntul solar îl aduce și îl întreține. În consecință, omul poate produce pe Lună aerul și apa de care are nevoie. El poate crea chiar sere presurizate care îi vor da legumele și fructele necesare".

După părerea lui von Braun, Luna este indispensabilă progresului cunoștințelor umane despre Univers : „Fața ascunsă – spune el – este singurul loc complet izolat de undele emise de către Pămînt, ceea ce face din ea postul de ascultare ideal pentru radiațiile provenite din aștri. O instalație permanentă va fi un instrument fantastic de cercetare pentru astrofizicieni..."

Aventura lunară a dus la 3 465 invenții de tot felul

Vizînd Luna încă de la începutul erei spațiale, America nu a făcut o greșeală. Ea a arătat uriașele posibilități deschise omului, chiar cu un echipament rudimentar în gigantismul și complexitatea lui. Ea a acumulat un capital tehnologic care, pe termen lung, va avea mai multă valoare decît cei 25 miliarde dolari cheltuiți pentru Apollo. Într-o depoziție în fața unei comisii senatoriale, dr. Thomas Paine, pe atunci administrator al N.A.S.A., a prezentat o listă de 3 465 invenții determinate de aventura lunară. Majoritatea lor sînt în curs de aplicare în telecomunicații, informatică, meteorologie, navigație, medicină și chirurgie, chimie și biochimie, metalurgie, management – în mod practic în toate ramurile economiei.

Păstrînd proporțiile, ne gîndim la Antarctica. Amundsen și Scott au ajuns la Polul Sud în 1912, la un interval de cîteva zile unul de celălalt, dar abia în 1956 – după 44 de ani ! – omul s-a întors în acele locuri. Apoi numai cîțiva ani au fost de-ajuns pentru a face din continentul pustiu un laborator de unde ne vin, an de an, atîtea informații prețioase asupra lumii în care trăim.

Încă de mîine, munca va fi reluată în colosala clădire „Vehicle Assembly Building" (V.A.B.) destul de mare pentru a cuprinde șapte piramide egiptene. Racheta care se înalță deja în acest edificiu este identică cu aceea care transportă spre Lună pe Cernan, Evans și Schmitt. Lansarea va reproduce în mod exact spectacolul la care am asistat eu adineauri. Dar nu va exista nici un om în vîrful care se înalță vertiginos la peste 100 de metri deasupra terenului de la Cape Canaveral. Partea superioară a vehicolului se va situa pe o orbită terestră, dar desprinderea finală proiectînd spre Lună nacela exploratorilor nu va avea loc. A treia treaptă a rachetei Saturn își va continua rotația în jurul Pămîntului la modesta altitudine de 400 km – în loc de 400 000 km ca în călătoria spre Lună. Casa spațială își va aștepta locuitorii.

Această casă se numește „Orbital Workshop" (O.W.S. – „Atelier orbital"). Construită de „Douglas Corporation", ea a pornit de la Seal Beach (California) la 8 septembrie, la bordul unei nave special amenajate și, trecînd prin Canalul Panama, a sosit la Port Canaveral la 22 septembrie. Edificiul măsoară 35,97 metri lungime și oferă, pe două etaje, un spațiu locuibil de 364 mc. Clădirea va fi minunat aprovizionată. Cinci frigidere vor conține 913 kg de alimente foarte variate, și capacitatea de 2 721 litri a celor zece rezervoare de apă va permite (datorită unui dispozitiv de recuperare) luxul unui duș pe săptămînă. În dulapuri vor fi stocate 60 schimburi de haine, 210 indispensabili, 15 perechi de mănuși și pantofi, 96 kg prosoape, o trusă medicală și farmaceutică, 55 bucăți de săpun, 156 topuri de hîrtie, 106 stilouri și creioane, un aspirator. Pasagerii laboratorului spațial („Skylab") nu vor polua eterul ; ei vor readuce pe Pămînt, în vederea unui studiu științific, tot ceea ce au luat cu ei.

O.W.S. va fi lansat de o rachetă „Saturn" la 30 aprilie 1973. Primii locatari vor porni a doua zi la bordul unui vehicul asemănător cu capsula Apollo. Ei se vor uni cu O.W.S., își vor muta materialul la bordul lui, vor desfășura o moară de vînt care va fi un telescop și, de fiecare parte a lăcașului lor, două celule solare care vor furniza electricitatea. Șeful de echipă este căpitanul de vas Charles Conrad, în vîrstă de 41 de ani, care, participînd la două misiuni „Gemini" și la a doua misiune selenară, va totaliza 509 ore de zbor spațial. Cei doi echipieri ai săi, medicul naval Joseph F. Kervin și căpitanul de fregată Paul J. Weitz, sînt cosmonauți de dată mai recentă.

În „Skylab" cei trei oameni vor avea la dispoziție o cameră de zi de 10 m.p., o debara de 3 m.p., un dormitor cu alveole individuale de 7 m.p. și o cameră de lucru de

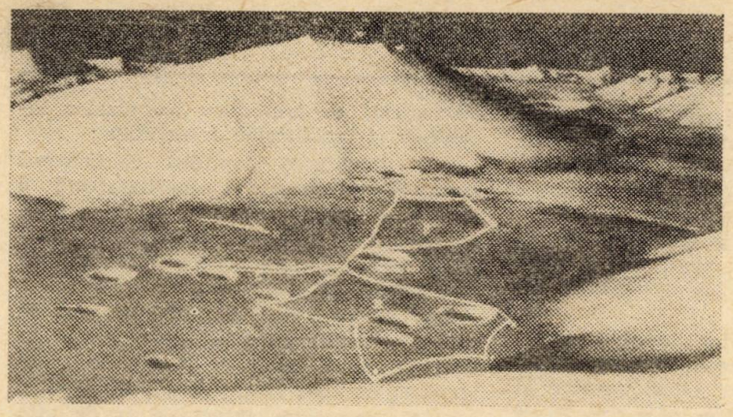

Cea mai lungă excursie lunară : 33 de km parcurşi în trei reprize

Cei doi pietoni lunari : Eugene Cernan şi Harrison Schmitt

17 m.p. Ei îşi vor pregăti mese calde, vor reglementa temperatura locuinţei lor între 16–32 grade Celsius şi vor dormi în hamacuri înclinate, poziţia cea mai bine adaptată la starea de imponderabilitate. Călătoria lor periferică va dura 26 de zile, în cursul cărora ei vor înconjura Pămîntul de aproximativ 300 de ori şi vor parcurge aproximativ 14 milioane km. Cobai umani, ei vor fi supuşi la 19 experienţe, avînd drept scop să stabilească comportarea organismului în cursul unei şederi de lungă durată în spaţiul cosmic.

Grupuri de cosmonauţi vor trăi timp de 56 de zile pe orbită în jurul Pămîntului

Misiunile lor ştiinţifice îi vor sili să privească cu un ochi spre firmament şi cu un ochi spre Pămînt. Ele sînt însă limitate şi relativ accesorii. Primul zbor la bordul lui „Skylab" este în special experimental. Se urmăreşte în primul rînd ca omul să fie pus la încercare.

La două luni după reintoarcerea primului grup de trei persoane, un al doilea, alcătuit din cosmonauţii Alan Bean, Owen Garriott şi Jack Louma, se va instala la rîndul lui în O.W.S. De data aceasta, misiunea va dura 56 de zile şi sfera investigaţiilor lui ştiinţifice va fi considerabil extinsă. Ea va fi şi mai largă încă la a treia misiune, durînd de asemenea 56 de zile, care va fi efectuată de cosmonauţii Gerald Carr, Edward Gibson şi William Pogue. O.W.S. nu va mai fi apoi decît un cămin pustiu. El va gravita timp de mai mulţi ani în jurul Pămîntului, apoi, reintrînd în atmosferă, va lua foc. Prima casă spaţială va sfîrşi — ca şi atîtea case de pe Pămînt — într-un incendiu.

Acest program este cît se poate de mediocru. El este o expresie a artei de a folosi resturile — în speţă una din rachetele „Saturn", devenită supranumerară ca urmare a amputării programului Apolio. „Skylab" fusese conceput ca o experimentare în vederea unui laborator orbital real, ocupat în permanenţă, studiind în acelaşi timp structura universului şi condiţiile terestre, primind radiaţiile spaţiului şi depistînd bolile recoltelor, observînd galaxiile şi supraveghind formarea furtunilor. Acest proiect a fost abandonat. Aşa cum a fost abandonat „marele tur" al sistemului solar, pînă la Uranus, pînă la Pluton, al unei nave cosmice automate, sau construirea motorului „Nerva" care, permiţînd viteze de cîteva sute de mii de kilometri pe oră, urma să fie instrumentul adevăratei călătorii spaţiale.

Ce rămîne oare ? Unirea unei nave „Soiuz" cu o navă Apollo, proiectată pentru 1975, este fără îndoială un eveniment marcant în relaţiile sovieto-americane. Urmează „Space Shuttle", al cărei contract a fost acordat în urmă cu cinci luni firmei „North American Rockwell". Însuşi numele care i-a fost păstrat indică falimentul ideii din care provine. „Shuttle" înseamnă navetă. Rachetă la plecare, avion la înapoiere, ea urma să fie un bac spaţial reutilizabil, deci relativ economic, între Pămînt şi laboratorul orbital permanent, eventual între Pămînt şi Lună. Acest proiect a fost lichidat. Urzeala a dispărut şi nu rămîne decît naveta. Ea va permite zboruri spaţiale prelungite, dar intrarea ei în serviciu nu este prevăzută înainte de 1980.

Un oarecare crepuscul se va lăsa asupra Capului Kennedy. Însuşi numele lui va dispare. El l-a primit din partea preşedintelui Johnson, la cererea văduvei preşedintelui asasinat, în mijlocul emoţiei care a urmat tragediei de la Dallas. Ulterior, d-na Kennedy şi-a schimbat numele şi majoritatea notabilităţilor din Florida, inclusiv cei doi senatori ai statului, cer să se redea Capului vechea lui denumire istorică de Cape Canaveral. Un proiect de lege care le dă satisfacţie se află în faţa Senatului.

Programul „Omul în spaţiu" a făcut din neînsemnatul sat Cocoa Beach un oraş de vile, moteluri, baruri, restaurante. El a făcut din liniştitul oraşel Orlando, presărat de lacuri, tapisat cu muşchi spanioli, festonat de portocali, un focar ştiinţific şi industrial. Acum, Cocoa Beach este în suferinţă, pe vile au apărut bilete anunţînd că ele au fost puse în vînzare, speculaţia imobiliară a dat faliment. Ziua de azi este un cîntec de lebădă după care alţi tehnicieni concediaţi îşi vor face bagajele şi vor pleca plini de amărăciune. Orlando scapă de această dizgraţie. Dar nu datorită programul spaţial.

Locuitorii din Orlando s-au întrebat multă vreme ce însemnau cumpărările de terenuri care continuau în mod discret la cîţiva kilometri de oraşel. În cele din urmă, au aflat că societatea „Walt Disney Inc." urma să-i doteze cu un parc de distracţii mai mare decît „Disneyland" din Los Angeles. Acest lucru a fost realizat. Acum, „Disney World" prezintă pe 1 000 de ha un regat al fanteziei, dominat de castelul Cenuşăresei. Mickey Mouse conduce acolo sarabanda tuturor creaţiilor ieşite din imaginaţia lui Disney : Donald răţoiul, Bambi căprioara, Dumbo elefantul, Pinocchio, Albă ca Zăpada şi cei şapte pitici... Lumea disneyiană foloseşte 6 200 de persoane, dă de lucru în jurul ei altor 10 000, atrage zilnic zeci de mii de vizitatori, inundă Orlando cu automobile purtînd numerele de înmatriculare ale tuturor statelor americane, va compensa şi chiar mai mult scăderea inevitabilă a interesului publicului pentru Cape Kennedy sau Canaveral. Mikey Mouse este mai puternic decît Cosmosul.

(După **Paris Match**)

A găsi întrebările care să se potrivească răspunsurilor

Puţin după ce Raymond Cartier făcea bilanţul pe care îl reproducem al programului „Apolio", tot „Paris-Match" publica un anonim dar foarte interesant inventar al întrebărilor pe care programul încheiat — în ciuda celor 270 kg. de roci lunare transportate pe Pămînt, adică la 350 000 km. — le-a lăsat fără răspuns. Sînt întrebările esenţiale : Cînd şi cum a apărut Luna în sistemul nostru solar ? Este un astru semi-stins sau a fost totdeauna un rece astru mort ? Ce sînt faimoasele cratere de pe suprafaţa ei, vestigii ale unor explozii vulcanice sau cicatrice lăsate de căderea unor meteoriţi ? Are Luna un cîmp magnetic, comparabil cu al Pămîntului ? A existat pe Lună vreo formă de viaţă ?

Recolta fiecăreia dintre misiunile Apollo a făcut să vină cînd în sprijinul susţinătorilor unei teze, cînd în favoarea partizanilor alteia. La capătul ciclului, cei doisprezece pietoni ai Lunii au adus mii de documente, au îmbogăţit evantaiul ipotezelor, au prilejuit cîteva surprize invocate ca argumente (în sensuri contradictorii). Astfel, analizarea eşantioanelor de prat aduse de „Apollo 11" a explicat de ce astronauţii găsiseră atît de alunecos solul lunar : aceste eşantioane conţineau nenumărate mici sfere sticloase, „ca nişte rulmenţi cu bile puşi sub picioarele oamenilor". Astfel, „Apollo 14" a prilejuit o „lovitură de teatru" : printre trofeele sale s-a găsit şi o rocă radioactivă, compusă din elemente cunoscute, dar necunoscută ca atare pe pămînt. Acum se aşteaptă revelaţiile lui „Apollo 17" (examinarea eşantioanelor nu s-a încheiat). Oricît ar fi de largă partea ineditului, nu sînt de aşteptat revelaţii definitive. „Ştiinţa este duşmanul ereditar al senzaţionalului", aminteşte săptămînalul parizian.

Care, în chip de concluzie relatează un episod semnificativ : „La ultimul congres al selenologilor, întrunit la Houston înainte de lansarea lui „Apollo 17", dr. Gérard Wasserburg a rezumat dezbaterile povestind această anecdotă : «La un concurs radiofonic, una dintre întrebări a ajuns să valoreze 16 900 000 de dolari, pentru că de ani de zile nici un candidat nu găsise răspuns. Cineva a avut ideea să folosească un ordinator. Acesta, în cîteva secunde, s-a pronunţat : Dakota de Nord, în anul 1822. Toţi cei de faţă erau plini de admiraţie. Numai şeful ordinatorului, perplex, a mărturisit în cele din urmă : Da, e grozav, dar din nefericire nu există nici o întrebare căreia să i se potrivească acest răspuns». Misiunile Apollo au adus răspunsuri. Mai rămîne oamenilor de pe Pămînt să găsească întrebările cărora aceste răspunsuri să li se potrivească".

БОРБА
BELGRAD

TRĂSĂTURI ALE MOMENTULUI EUROPEAN ACTUAL

ESTE ÎNDEOBȘTE cunoscut că Europa reprezintă o regiune în care se manifestă tendințe pozitive în direcția reglementării și promovării relațiilor între state și popoare. Acesta este, am putea spune, un proces complex de scoatere a Europei din perioada războiului rece și a înfruntării grupărilor militar-politice. Tendințele care stau la baza acestui proces au anumite obiective generale: dezvoltarea colaborării între statele și popoarele europene, asigurarea păcii și securității.

Europa este o parte extrem de importantă a complexului de relații internaționale. În trecut, Europa antrena în disputele și războaiele sale întreaga lume și era exponentul puterii economice, politice și militare, iar astăzi, după atîtea vremuri, poate fi caracterizată ca o regiune unde năzuințele spre pace își găsesc o expresie puternică. Desigur că Europa este o parte a lumii, cuprinse în ansamblu de profunde frămîntări și transformări. Imaginea despre lumea pe care am avut-o imediat după terminarea celui de-al doilea război mondial este depășită de mult. Lumea actuală este lumea în care dezvoltarea științei și tehnologiei, îndeosebi a celei nucleare, ne face conștienți de primejdiile unei înfruntări nucleare, lumea în care este prezentă forța crescîndă a socialismului, lumea în care s-a înfăptuit revoluția anticolonială și se înfăptuiește procesul emancipării unor întregi continente.

Cererile de schimbare și adaptare sînt tot mai insistente, urmărind crearea condițiilor pentru emanciparea economică și politică, pentru respectarea independenței statelor, pentru soluționarea problemelor deschise, rezultate din decalajul existent între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, pentru democratizarea relațiilor internaționale. Multe accente noi în cadrul relațiilor internaționale nu sînt rezultatul unor acte subiective, ci produsul cunoașterii dobîndite și al revendicărilor tot mai puternice de a se proceda la schimbări.

O trăsătură importantă a momentului actual european este interesul tot mai mare manifestat de europeni pentru viitorul continentului lor. În acest sens, prezintă o însemnătate deosebită inițiativa pentru convocarea conferinței statelor europene în problema colaborării și securității, ca o încercare de conjugare a eforturilor depuse în vederea reglementării viitoarelor relații interstatale.

Faptul că s-a ajuns la un acord asupra ținerii conferinței de securitate și colaborare a statelor europene este foarte încurajator.

În cursul consultărilor de pînă acum, atrag atenția trei domenii importante care ar putea constitui cadrul adecvat al conferinței: principiile pe care trebuie să se întemeieze relațiile între state; dezvoltarea colaborării între țările europene; măsurile pentru reducerea armamentelor sau limitarea activităților militare în această regiune.

Sîntem de părere că sistemul european de pace, colaborare și securitate spre care tindem și pentru care luptăm ar trebui să se întemeieze pe următoarele:

— recunoașterea deplină a egalității suverane a statelor, participarea lor cu drepturi egale la treburile europene indiferent de poziția geografică, orientarea internațională, sistemul social, puterea economică, adică indiferent de deosebirile obiective sau subiective care ar putea exista între unele state și popoare;

— respectarea cu strictețe a integrității teritoriale a tuturor statelor europene, inviolabilitatea frontierelor europene existente. Desigur că trebuie sprijinite toate străduințele în vederea păstrării statu-quo-ului, subînțelegîndu-l numai în sens teritorial și pronunțîndu-se împotriva folosirii forței pentru modificarea frontierelor. Dar statu-quo-ul nu trebuie să constituie argumentul pentru păstrarea scindării Europei sau a sferelor de interese, pentru oprirea dezvoltării relațiilor sociale sau pentru împiedicarea dezvoltării colaborării între statele și popoarele europene;

— nerecurgerea la forță și presiuni sub orice formă și pretext, neamestecul în treburile interne ale oricăreia dintre țări din orice motive: politice, ideologice, economice, militare sau altele;

— principiul soluționării tuturor problemelor litigioase și deschise pe calea tratativelor și prin alte metode de rezolvare pașnică a problemelor internaționale și interstatale, aceasta fiind cea mai eficientă cale de înlăturare a cauzelor încordării și conflictelor între state;

— recunoașterea faptului că sistemul european de pace și securitate este o parte componentă a cadrului internațional mai larg și că există o interdependență deplină între procesele lor atît în sens pozitiv cît și negativ.

Este necesară nu numai aderarea în vorbe la aceste principii — care sînt în cea mai mare parte codificate de acum un sfert de veac în Carta O.N.U. — ci și crearea premiselor materiale și de altă natură pentru aplicarea lor efectivă în practică.

În mod obiectiv, este de așteptat ca apropiata conferință să aducă o importantă contribuție la extinderea posibilităților de dezvoltare a colaborării țărilor europene, firește, dezvoltarea, în primul rînd, a colaborării economice. Este vorba de înlăturarea piedicilor existente în calea comunicărilor economice multilaterale. Nu este vorba numai de lărgirea relațiilor comerciale, ci și de dezvoltarea relațiilor economice, inclusiv colaborarea tehnico-științifică și cooperarea industrială.

În ceea ce privește problema armamentelor, conferința europeană n-ar trebui să o ocolească și să nu examineze direcțiile principale în care trebuie depuse noi eforturi pentru reducerea armamentelor. Credem că prezintă interes propunerea iugoslavă privind limitarea unor activități militare în Europa și, în primul rînd, a demonstrațiilor de forță armată, cum sînt manevrele militare multinaționale.

Iugoslavia — atît prin diplomația ei, cît și prin organizațiile ei social-politice — va continua să militeze cu toată hotărîrea pentru viitorul Europei și pentru dezvoltarea pozitivă a relațiilor internaționale în ansamblu. Europa de ieri nu este cea de astăzi și aceasta oferă temeiul real că Europa de azi nu va fi cea de mîine. Debarasarea mai rapidă și mai radicală de schemele și criteriile depășite va elibera spiritul și mîinile pentru acționarea mai eficientă în direcția dezvoltării colaborării și făuririi unui asemenea sistem de pace și securitate pe continent, care să fie în interesul tuturor statelor și popoarelor europene.

Dimce Belovski

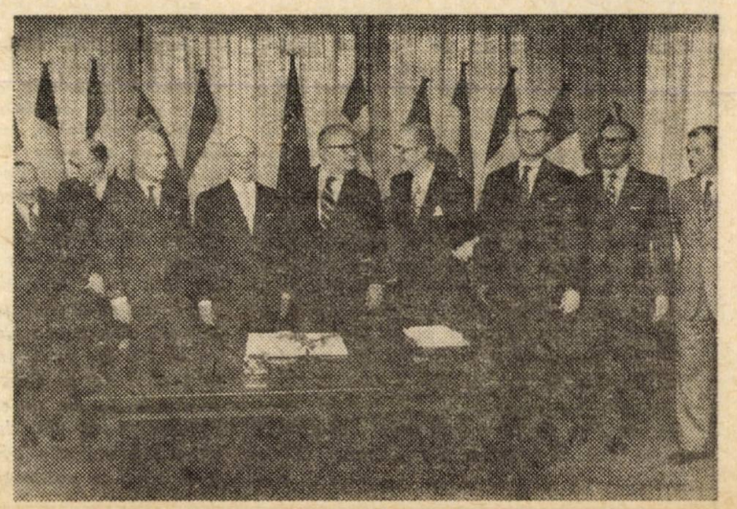

Semnarea unui acord de liber schimb între țările membre ale Pieței comune lărgite și Austria, Elveția, Suedia, Portugalia și Lichtenstein

Le Monde diplomatique
PARIS

LATINO-AMERICANII ȘI CONTROLUL INVESTIȚIILOR STRĂINE

DUPA întrevederea Allende-Alvarado, care a avut loc la Lima, la 30 noiembrie, după aclamațiile care au subliniat cuvîntarea rostită la O.N.U. de președintele Republicii Chile și, în special, după mărturia strălucită de solidaritate cu Chile a președintelui Echeverria și a poporului mexican, opinia publică începe să înțeleagă că numeroși oameni, lideri, guverne din America Latină se străduiesc să atingă, prin propriile lor mijloace, cel puțin o parte din obiectivele pe care și le stabilise revoluția cubaneză.

Sprijinul mexican pentru Chile nu are de ce să provoace surprindere. În cuvîntarea sa rostită la 4 decembrie la Guadalajara, președintele Allende a reamintit că Mexicul a fost prima țară latino-americană care a naționalizat, în 1938, o materie primă (petrolul) esențială pentru dezvoltarea economiei naționale. Dificultățile pe care Chile le înfruntă astăzi reamintesc de greutățile pe care Mexicul le-a cunoscut în urmă cu 30 de ani. Iar Mexicul, pe atunci și în alte epoci, a suferit atît de mult de pe urma intervențiilor străine în viața sa politică și economică, încît principiul neamestecului în treburile interne ale altor țări a devenit legea nr. 1 a politicii sale internaționale, care l-a determinat odinioară să refuze să rupă relațiile cu Cuba și care-l face azi să sprijine Republica Chile.

Dar acest principiu permanent dobîndește un conținut nou : conducătorii mexicani sînt convinși că respectarea particularităților altuia este cel mai bun mijloc de a constitui un front comun latino-american pentru a îngrădi încălcările săvîrșite de Statele Unite. Cu prilejul vizitei sale oficiale în Chile, în aprilie 1972, președintele Echeverria a declarat în mod clar în fața Congresului de la Santiago : „Dacă respectăm în mod scrupulos sistemul pe care fiecare țară și l-a făurit, vom putea prezenta un front comun în vederea soluționării problemelor noastre". Această convingere este împărtășită de chilieni : „Pot exista concepții filozofice și forme de guvernămînt diferite — spune Salvador Allende — dar există un imperativ, născut din propria noastră realitate, care ne obligă să ne unim (Cuvîntare rostită la Universitatea din Guadalajara.)

Faza luptelor ideologice — care a corespuns deceniului 1960—1970 — este urmată de o fază de realism politic. Divergențele ideologice sînt lăsate deoparte pentru a permite unirea țărilor din America Latină, pe baza unui program minimal. Ideea-forță a acestui program comun pare a fi dreptul fiecărui popor de a dispune liber de resursele lui naturale.

Această revendicare, formulată azi în America Latină de către regimurile și oamenii politici cei mai diverși, figurează în fruntea Cartei drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor, prezentată de președintele Mexicului la cea de-a treia reuniune a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, care a avut loc în aprilie anul trecut la Santiago de Chile. Această cartă, la care guvernul chilian a aderat încă de pe atunci, enunță alte trei principii complementare. În primul rînd, dreptul fiecărui popor de a „adopta structurile economice care îi convin și de a imprima proprietății private modalitățile dictate de interesul public", adică de a naționaliza bunurile marilor societăți naționale sau străine. Apoi, obligația guvernelor de a „renunța la folosirea instrumentelor și presiunilor economice" pentru a modifica politica altor țări. În sfîrșit, interdicția pentru societățile „transnaționale" de a se „amesteca în treburile interne ale statelor".

Dificultățile pe care Chile le înfruntă de cîteva luni au scos în evidență legătura organică dintre aceste patru prevederi. De îndată ce dorința de a dispune în mod liber de resursele naturale ale solului, ale subsolului și ale spațiului maritim a determinat guvernul de la Santiago să ia față de societățile americane un anumit număr de măsuri de naționalizare, marja de credite de care Chile dispunea pînă atunci s-a redus.

La această formă de „blocadă economică" s-au adăugat presiunile marilor societăți „transnaționale" : intrigile tenebroase ale societății „International Telephone and Telegraph" pentru a provoca tulburări în Chile și procesul intentat de „Kennecott Corporation" în fața unor tribunale din Franța, Olanda și Suedia pentru a cere confiscarea exporturilor de cupru chilian.

Tribunalele străine erau invitate astfel să pronunțe nulitatea naționalizărilor decretate de guvernul chilian. Această cerere viola cu impertinență toate principiile esențiale ale dreptului internațional și, în primul rînd, principiul neintervenției în treburile altor popoare.

Creanța firmei „Kennecott" a fost redusă la zero după ce din suma ei au fost scăzute beneficiile excesive încasate de firmă. Această noțiune de beneficiu excesiv, de îmbogățire ilicită, care nu este încă admisă în celelalte părți ale lumii, începe să-și facă apariția în America Latină și ar putea fi de o mare importanță pentru ansamblul lumii a treia.

Expunînd în fața O.N.U. situația țării sale, Allende nu a trebuit să meargă departe pentru a găsi exemple de beneficiu excesiv : el le-a găsit în contabilitatea firmei „Kennecott" : profituri de 106 la sută în 1967, de 113 la sută în 1968, de 205 la sută în 1969. În total, un profit mediu anual de 52 la sută în cursul celor 15 ani premergători naționalizării (1955—1970). Pe lîngă „Kennecott", firma „Anaconda" pare moderată de vreme ce, la urma urmelor, a încasat în cursul aceleiași perioade un profit mediu anual de numai 21 la sută. În ansamblul lor, firmele străine concesionare de zăcăminte de cupru din Chile ar fi realizat, în 42 de ani, beneficii de 4 miliarde dolari, la o investiție de 30 milioane dolari.

Aceste cifre permit ca problema să fie situată pe terenul ei real. O firmă poate oare obține în continuare beneficii nelimitate la un capital care a fost deja amortizat de peste 30 de ori ? În felul acesta este pus sub semnul întrebării în America Latină nu principiul investițiilor străine, nu dreptul furnizorului de fonduri de a încasa o dobîndă și de a obține rambursarea creanței lui, ci abuzul de acest drept, dobînda cămătărească.

Unele măsuri, încă controversate, au început să fie puse în aplicare în țările membre ale Grupului andin. Cele cinci țări semnatare ale acordului de la Cartagena (Columbia, Ecuador, Peru, Bolivia, Chile) au adoptat la 23 decembrie 1970 o legislație comună cu privire la investițiile străine. Acest statut impune un „plafon" de 14 la sută beneficiilor pe care firmele străine au dreptul să le reexporte.

Dar guvernele Grupului andin nu se limitează la atît. Cele 55 de articole ale statutului investițiilor cuprind și alte măsuri de precauție pentru a împiedica firmele străine să-și însușească o parte excesivă din venitul național, să exercite presiuni asupra vieții politice și să schimbe cursul economiei în sensul care convine intereselor lor speciale. Încă o dată, nu se pune problema de a interzice investițiile străine, ci de a obține ca activitățile firmelor să se încadreze în planurile de dezvoltare ale țărilor interesate și să se subordoneze interesului general. Pe viitor, nu vor fi autorizate investiții străine în anumite sectoare-cheie : radio, televiziune, publicitate, transporturi interne, servicii publice... Numai societățile naționale se vor bucura de toate drepturile. Pentru a dobîndi acest statut, societățile străine vor trebui să dobîndească poziția de societăți naționale sau de societăți mixte, cedînd o parte principală din acțiunile lor unor cetățeni din țările Grupului andin. Firmele care nu se vor supune acestei exigențe vor fi pasibile de anumite limitări și de un control strict. Ele nu vor putea să-și plaseze acțiunile pe piața internă a valorilor, iar investițiile lor provenind din afară vor trebui să fie autorizate de guvernul țării interesate.

Faptul că acest statut, destul de riguros, a fost acceptat de guvernul mai degrabă conservator al Columbiei, de militarii naționaliști din Peru și Bolivia și de Unitatea Populară Chiliană subliniază amploarea mișcării de protest, de refuz, care a cuprins America Latină.

Toate țările latino-americane au suferit, în grade diverse, de abuzurile capitalului american. De aceea, pe baza acestei nemulțumiri comune, s-ar putea efectua regruparea care va permite națiunilor din America Latină să-și facă auzite revendicările la Washington.

Elena de la Souchère

l'Unità
ROMA

„GUVERNUL CHILIAN ÎȘI VA DUCE PÎNĂ LA CAPĂT SARCINA CONSTITUȚIONALĂ"

Interviu cu Luis Corvalan
secretar general al P.C. din Chile

La Santiago a apărut o carte de largă circulație intitulată „Corvalan 27 de ore". Conținutul său îl constituie o amplă discuție, sub formă de interviu, care a avut loc între Luis Corvalan, secretar general al Partidului Comunist din Chile, și ziaristul chilian Guido Vicario. L'Unità reproduce o parte din convorbire.

— Ce fel de guvern este guvernul nostru și ce fel de țară este Chile astăzi ?

— Este un guvern care a luat o serie de măsuri antiimperialiste, antioligarhice, realizînd sarcinile revoluției populare, un guvern care deschide calea spre socialism. Ținînd seama de componența sa de clasă, el este un guvern popular. Este o formă de conducere legală a poporului chilian, a forțelor populare care au cucerit puterea.

— Sîntem un regim mai mult capitalist sau mai mult socialist ?

— În Chile coexistă diferite moduri de producție. Desigur, capitalismul subzistă, dar economia noastră este o economie de tranziție și sfera socială a economiei, care este de pe acum predominantă, trebuie să fie baza materială — în măsura în care este înfăptuit programul Unității Populare, iar clasa muncitoare își asumă pozițiile de conducere care îi corespund — a unui stat de tip socialist, cu predominarea formelor socialiste de proprietate.

— O dată înfăptuită etatizarea, opțiunea între capitalismul de stat și socialism devine hotărîtoare ?

— Evident, devine hotărîtoare. Și soluția, ceea ce asigură calea spre socialism, depinde de întărirea pozițiilor poporului, îndeosebi ale proletariatului, în guvern și în conducerea statului.

— Chiar dacă Unitatea Populară nu va obține în apropiatele alegeri din martie decît ceva mai mult de o treime din voturi, guvernul Allende își va duce la capăt mandatul ?

— Faptul că nu deține majoritatea în parlament nu este un motiv, în această țară, pentru ca un guvern să nu-și poată încheia perioada sa constituțională. Cred că și-o poate încheia nu numai pentru că a obținut cel puțin numărul de voturi necesare pentru a-i permite să legifereze diferite proiecte — adică votul unei treimi dintre parlamentari — ci și pentru că majoritatea chilienilor consideră că acest guvern, constituit în mod legal, trebuie să-și ducă pînă la capăt mandatul.

— Revoluția chiliană este ireversibilă ?

— Cred că există în această revoluție fapte ireversibile. De exemplu, naționalizarea cuprului, reforma agrară, etatizarea sistemului bancar și a unei serii de întreprinderi care au intrat în sfera socială. Pentru ca mersul general spre socialism să devină ireversibil, trebuie să consolidăm și să lărgim și mai mult pozițiile guvernului președintelui Allende, să asigurăm condițiile ca el să-și ducă pînă la capăt perioada constituțională, iar după el să urmeze alte guverne care să acționeze în aceeași direcție și mai trebuie să asigurăm îndeosebi participarea crescîndă a proletariatului, a oamenilor muncii.

— În Chile există posibilitatea unui război civil ?

— Vorbind despre o situație de forță, despre o situație extraconstituțională, despre ieșirea reacționarilor sau a unei părți a lor din cadrul constituțional și despre recurgerea la arme a adversarului pentru a recuceri conducerea țării, în caz extrem s-ar putea ajunge la un război civil. Dar chiar și într-o situație de acest gen, astăzi, ar fi un fapt mai mult sau mai puțin trecător. Nu cred că țara noastră ar admite o luptă îndelungată de această natură. 90 la sută din populație respinge războiul civil. De aceea, cred că nu sînt condiții pentru o luptă prelungită care să cuprindă țara în totalitatea sa.

INTERNATIONAL Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

STAREA DE SPIRIT A CONGRESULUI S. U. A.

DIN UNELE puncte de vedere, noul Congres — al 93-lea — este diferit. Conducătorii săi sînt în mod practic aceiași, numai că sînt mai vîrstnici, dar, în ansamblu, membrii săi sînt mai tineri, mai deschiși și mai hotărîți să redobîndească o parte din autoritatea cedată președintelui de către Congres după cel de al doilea război mondial.

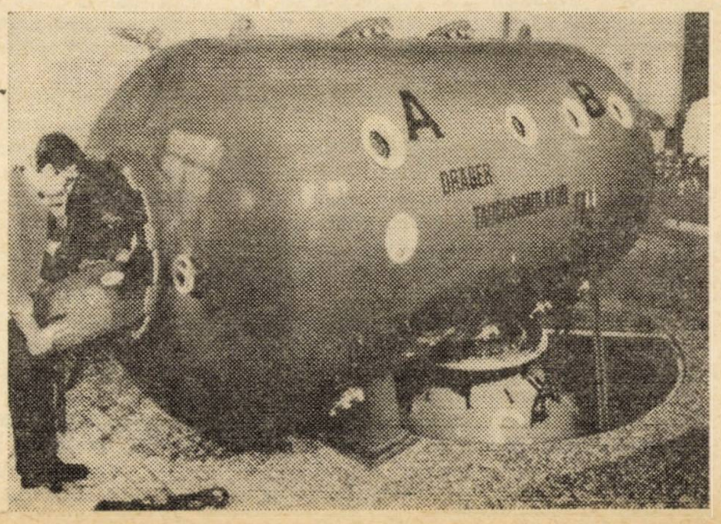

În R.F.G. a fost construită o cameră subacvatică, de formă sferică, din oțel gros de 42 mm, pentru scufundări pînă la 1 000 m. Deocamdată probele se fac pe uscat, simulîndu-se presiunea interioară, pentru teste medicale și tehnice de laborator

Exact jumătate din membrii Camerei Reprezentanților și 45 la sută din senatorii actualului Congres și-au început activitatea pe Colina Capitoliului în ultimii șase ani, dar controlul ambelor Camere continuă să aparțină liderilor și președinților de comitete care au fost aleși pentru prima oară în anii '30 și '40.

În această situație, deși crește sprijinul în favoarea unui mare atac împotriva sistemului de selecționare a președinților de comitete pe baza vechimii și împotriva desfășurării activităților de interes public, de cele mai multe ori în secret, perspectivele unei schimbări fundamentale în cursul actualei sesiuni a Congresului nu sînt bune.

Totuși, în ciuda acestei dezbinări în cadrul Congresului însuși, cu privire la reorganizarea lui, starea de spirit din rîndul membrilor săi, atît vîrstnici cît și tineri, s-a schimbat.

Este o stare de spirit plină de îngrijorare în legătură cu extinderea puterii prezidențiale pe seama Congresului, stare de spirit care s-a accentuat continuu în cursul ultimilor trei ani și care în prezent a atins punctul revoltei ca urmare a hotărîrii adoptate luna trecută de președinte de a trimite bombardierele „B-52" deasupra Hanoiului, fără să consulte Congresul sau să dea explicații poporului.

Nu este surprinzător că Mike Mansfield, liderul majorității din Senat, și Thomas P. O'Neill jr., noul lider al majorității din Camera Reprezentanților, s-au pronunțat energic în favoarea reducerii fondurilor pentru continuarea războiului din Vietnam. Mansfield este de ani de zile unul din conducătorii mișcării împotriva războiului, iar O'Neill reprezintă cea mai mare circumscripție electorală universitară din Massachusetts și poate chiar din întreaga țară. Carl Albert membru al Camerei Reprezentanților din partea statului Oklahoma și speakerul Camerei, care l-a sprijinit totdeauna pe președinte în problema Vietnamului, îl avertizează că, în cazul în care nu încheie pace, Congresul o va face. Acesta constituie un indiciu serios că se apropie o încercare fundamentală de voință între președinte și Congres.

De asemenea, președintele a provocat Congresul refuzînd să cheltuiască fondurile alocate pentru obiective specifice de către ambele Camere, astfel încît se pune nu numai problema autorității Congresului de a face război, dar și o problemă constituțională fundamentală în ce privește autoritatea Congresului asupra cheltuielilor bugetare.

Reacția ramurilor executivă și legislativă la apropiatele bătălii provocate de aceste probleme este interesantă. Președintele își reorganizează Administrația în cea mai mare grabă. El numește oameni tineri în funcții cheie din ministere, stabilind linii mai clare de coordonare între personalul său de la Casa Albă, pe de o parte, și ministere și departamente, pe de altă parte, centralizînd afluxul de informații la Casa Albă și sporindu-și rapid controlul și autoritatea asupra aparatului federal.

Există și un alt punct de divergență între el și Congres: cu cît președintele acordă mai multă putere personalului său de la Casa Albă, cu atît mai mult el invocă privilegiul executivului de a-și apăra consilierii de la Casa Albă de întrebările Congresului.

Între timp, Congresul afirmă că își va întări autoritatea, dar nu acționează la fel de energic ca executivul pentru a se reorganiza în vederea viitoarelor încercări. Pînă în prezent, toate eforturile de a schimba sistemul de vechime și de a aduce în funcțiile de președinte de comitet pe oamenii cei mai buni au fost zădărnicite, și chiar și aceste eforturi de reorganizare au fost discutate în secret.

Membrii mai tineri ai Congresului susțin că secretul și sistemul de vechime slăbesc Congresul. Ei invocă un sondaj de opinie Harris, care a indicat o scădere serioasă a încrederii opiniei publice în Congres — de la 64 la sută în 1965 la 26 la sută în 1971 — și, deși este clar că pierd bătălia în legătură cu sistemul de vechime, ei se concentrează acum asupra lichidării în mare măsură a secretului în lucrările comitetelor, pe motiv că informarea este o armă pe care președintele o folosește în mod eficient, în timp ce Congresul o folosește ineficient.

Dar vechii președinți de comitete afirmă că este greșit să se facă o confuzie între reorganizarea Congresului și bătălia dusă împotriva încercărilor președintelui de a conduce războiul și de a controla puterea bugetară.

„Prima problemă — spune senatorul J. W. Fulbright, președintele Comitetului senatorial pentru relațiile externe — este de a pune capăt războiului, nu de a reorganiza Congresul. Aceasta nu este o chestiune de mecanism, ci de voință".

James Reston

PROFIL

MILOȘ MINICI

vicepreședinte al Veceі Executive Federale și secretar federal pentru afacerile externe

Miloș Minici s-a născut la 26 august 1914, la Prelina, comuna Ceaceak. A absolvit liceul din Ceaceak, iar în 1938 Facultatea de Drept din Belgrad. După terminarea studiilor a practicat avocatura.

Încă înainte de război, a făcut parte din mișcarea progresistă a studenților. În 1935, a devenit membru al Uniunii Tineretului Comunist din Iugoslavia, iar în 1936 membru al Partidului Comunist din Iugoslavia. Ca student, a fost membru al comitetului pe facultate și apoi al comitetului pe universitate al U.T.C.I. din Belgrad. După aceea, a ocupat mai multe funcții de răspundere în partid, atît în timpul războiului cît și după eliberarea țării. Începînd din 1939, a fost membru al comitetului districtual al P.C.I. din Ceaceak, iar în 1940 trece în ilegalitate și desfășoară activitate de partid în calitate de instructor al comitetului provincial al P.C.I. pentru Serbia, în vederea refacerii organizației de partid din Krușevaț.

De la începutul anului 1941, a fost unul dintre organizatorii de frunte ai luptei armate împotriva ocupanților în partea de vest a Serbiei și, în calitate de instructor al Comitetului provincial al P.C.I. pentru Serbia, a activat pe lîngă comitetul districtual al P.C.I. din districtul Valievo. Ulterior, în 1943 și 1944, a fost secretar al comitetului districtual al P.C.I. din districtul Ceaceak, pe teritoriul ocupat.

După eliberare, la Congresul al V-lea al P.C.I., a fost ales membru supleant al C.C. al P.C.I., iar la congresele VI, VII, VIII și IX, membru al Comitetului Central al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia. Concomitent, a fost membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. din Serbia.

Miloș Minici a ocupat după eliberarea țării mai multe funcții de răspundere de partid și obștești. Mai întîi a fost procuror al R. P. Serbia, apoi din 1950 pînă în 1953 ministru în guvernul Serbiei și membru al Consiliului Executiv Republican al Serbiei, iar din 1956 președinte al Comitetului Popular Belgrad. Președinte al Consiliului Executiv al Serbiei a fost din 1957 pînă în 1962, apoi vicepreședinte al Consiliului Executiv Federal pînă în 1966, președinte al Consiliului Federal al Adunării Federale pînă în 1967 și președinte al Adunării Republicii Socialiste Serbia pînă în 1969. Este membru al Consiliului Federației.

În anii de după eliberare, a fost ales în permanență deputat în Adunarea R.S. Serbia și Adunarea Federală.

A fost distins cu Medalia de Partizan în 1941, cu Ordinul de Erou al Poporului, cu Ordinul eliberării populare și cu multe alte distincții în timpul războiului și după eliberare.

În decembrie 1972, Miloș Minici a fost numit vicepreședinte al Veceі Executive Federale și secretar federal pentru afacerile externe.

POSTA REDACȚIEI

Relațiile comerciale ale Braziliei

Ilie Onea, București. Într-adevăr, „deschiderea" comercială (și nu numai) a Braziliei către restul lumii, și în primul rînd către Europa, e un fenomen constatat de multă vreme de observatorii politici. O ultimă statistică a Băncii Braziliei, reluată de agenția „France Presse", arăta că principalii clienți ai Braziliei în anul 1972 (în perioada ianuarie—septembrie) au fost țările Pieței comune. Acestea au cumpărat mărfuri braziliene în valoare de 844 milioane dolari (cu 48 la sută mai mult decît în cursul aceleiași perioade a anului 1971). Între aceste state, R.F. a Germaniei ocupă primul loc — importuri în valoare de 239,5 milioane dolari, urmează Olanda — importuri în valoare de 232 milioane dolari. Statele Unite au cumpărat mărfuri braziliene în valoare de 671 milioane dolari. Se subliniază că au crescut și relațiile comerciale cu statele socialiste. În perioada amintită, s-au cumpărat mărfuri în valoare de 173 milioane dolari (o sporire cu 88 la sută față de 1971) : cu Republica Democrată Germană s-a înregistrat o creștere de 170 la sută, cu U.R.S.S. o creștere de 107 la sută. Sporirea schimburilor comerciale între Brazilia și țările altor continente este, în concepția oficialităților braziliene, un principal obiectiv. În acest scop, în 1972 ministrul brazilian al afacerilor externe, Mario Gibson Barboza, a călătorit în mai multe țări latino-americane și, în cadrul unui lung turneu despre care am scris în cadrul acestei rubrici, în state africane. Anul acesta, ministrul brazilian de externe are de pe acum un program foarte încărcat. Către sfîrșitul lunii ianuarie, îl va însoți pe președintele Garrastazu Medici în Venezuela ; în luna februarie, va pleca în Egipt, Israel și Kenya, în iulie va vizita Spania, R.F.G., și Franța. Vom reveni.

Adrian Calomfir, Bacău. În sudul arhipelagului filipinez continuă să aibă loc tulburări provocate de activitatea grupărilor de rebeli musulmani nemulțumiți de lipsa unor privilegii. Luna decembrie a anului trecut a cunoscut chiar o intensificare a acțiunilor revendicative musulmane, ceea ce a prilejuit, de altfel, și turneul de cîteva zile întreprins de președintele Ferdinand Marcos în provinciile afectate. Un avion militar, al doilea de la începutul operațiunilor efectuate de forțele guvernamentale în scopul restabilirii ordinii, a fost doborît în urmă cu două săptămîni de rebeli. De asemenea, mai multe ciocniri s-au produs în arhipelagul Sulu, ca urmare a refuzului musulmanilor de a preda armele autorităților, așa cum cerea legea marțială decretată în septembrie. S-au înregistrat pierderi de vieți omenești de ambele părți. Din surse apropiate conducerii statului s-a aflat că „unele sate din provinciile implicate au ieșit de sub controlul forțelor guvernamentale". În cadrul măsurilor speciale, urmare a stării marțiale, au fost operate numeroase arestări. Dar rezultatele se lasă așteptate. Un lider al „Mișcării pentru independența insulei Mindanao" (una din regiunile cele mai tulburate) a arătat că scopul organizației sale (fondată în 1968) este de a atrage atenția guvernului asupra problemelor insulei, în special din domeniul economic. La începutul acestui an, președintele Marcos a anunțat o amnistie parțială pentru rebelii musulmani.

Gheorghe Olteanu, Arad. 1. Mișcarea pentru autodeterminarea și independența arhipelagului Canare (M.P.A.I.A.C.) este recunoscută de Organizația Unității Africane din anul 1968. Secretarul general al mișcării este Antonio Cubillo, fost avocat, care dorește să-i alunge pe spanioli și să formeze din arhipelag o republică, numită Republica Guanche (de la numele vechilor locuitori ai insulelor). În viitoarea republică fiecare din cele șapte insule ar dispune de o anumită autonomie, avînd o adunare proprie și un președinte. Se dorește și reinstaurarea limbii guanche, un idiom libiano-berber. Amănuntele constituționale privind viitoarea republică au fost publicate de către M.P.A.I.A.C. la 2 ianuarie, la Alger. Proiectul de constituție urmează a fi discutat cu guvernul spaniol și va fi trimis Națiunilor Unite și O.U.A. 2. Schimbarea survenită în conducerea Republicii Arabe Yemen nu va împiedica realizarea acordului încheiat între această țară și Republica Democratică și Populară a Yemenului de Sud, după cum au anunțat noile oficialități. Fostul premier Al Aini a demisionat din motive de boală. Schimbările produse în guvern merg, de asemenea, pe linia împlinirii acordului, noii miniștri fiind toți „tineri intelectuali progresiști". Între cele două state yemenite nu mai există actualmente nici o problemă de frontieră, toate fiind reglementate în prezența unui reprezentant al Ligii Arabe.

Gh. Bădescu, Craiova. Într-adevăr Lester Bowles Pearson, fostul premier canadian, recent decedat, este laureat al premiului Nobel pentru pace. Născut la 23 aprilie 1897, lîngă Toronto, a studiat istoria și în 1924 a devenit profesor la Universitatea din Toronto. În 1928 a intrat în diplomație, în 1935 este înalt comisar la Londra, în 1945 ambasador în S.U.A. în 1948 este ales deputat și intră în guvern. În anul 1956, în timpul crizei Suezului, a desfășurat o amplă activitate de mediere, care s-a soldat cu crearea forțelor armate internaționale însărcinate cu vegherea respectării încetării focului. Un an mai tîrziu, i se acordă premiul Nobel pentru pace. În 1958 trece la conducerea partidului liberal și reușește să redreseze, într-o măsură, partidul și să repună în alegerile din 1963 și 1965. Conduce, între 1963 și 1968, două guverne minoritare. După încheierea Expoziției internaționale din 1967 (Montréal), Lester Pearson anunță, la 14 decembrie, retragerea sa din viața politică.

Noul cabinet japonez

Ion Ulmeanu, București. 1. După alegerile din 10 decembrie, Kakuei Tanaka a format un nou cabinet (în fotografie), la 22 decembrie. Principalele personalități menținute în guvern sînt ministrul de externe — Masayoshi Ohira (rîndul de jos, primul din dreapta), ministrul industriei și al comerțului internațional — Yasuhiro Nakasone (rîndul de jos, primul din stînga), Takeo Miki — director general al agenției pentru mediu (în dreapta premierului). Printre noii membri ai cabinetului Tanaka, se află fostul ministru de externe, Kiichi Aichi, numit ministru al finanțelor, precum și un alt fost ministru de externe, Zentaro Kosaka, numit în funcția de director general al Agenției pentru planificarea economică. 2. Sergentul Shoichi Yokoi care a petrecut 28 ani în jungla din Guam fără să fi știut de sfîrșitul războiului, descoperit la începutul anului trecut de doi pescari, s-a căsătorit către sfîrșitul anului 1972 și locuiește la Nagoya. După cum am mai scris în cadrul acestei rubrici, mai există încă supraviețuitori ai armatei japoneze din timpul celui de al doilea război mondial, ascunși în diferite insule din Pacific. Un raport din 19 octombrie 1972, spre exemplu, vorbește despre mai mulți asemenea supraviețuitori ascunși în insula Luban din Filipine. Unul din ei a fost împușcat accidental de o patrulă, un altul a reușit să se refugieze în junglă. Căutarea sa n-a avut succes. 3. După intrarea în vigoare, în Republica Irlanda, a legii asupra delictelor împotriva statului, autoritățile de la Dublin au arestat numeroase persoane făcînd parte din organizația ilegală Armata Republicană Irlandeză, dînd dovadă, așa cum se presupunea, de instransigență. Printre cei arestați se numără Rory O'Brady, președinte al partidului Sinn Fein, aripa politică a I.R.A., și Martin McGuinness, unul din șefii militari ai I. R. A. conducător al extremiștilor din Londonderry. Ceea ce subliniau observatorii după valul de arestări operate în Irlanda era o posibilă înrăutățire a relațiilor dintre Londra și Dublin : premierul irlandez n-ar putea justifica multă vreme intransigența și arestarea catolicilor, dacă armata britanică nu dă dovadă de aceeași imparțialitate față de extremiștii protestanți din Ulster.

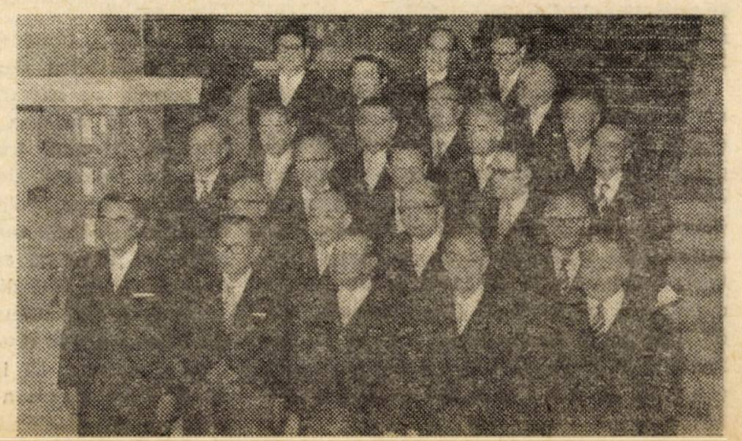

POSTA REDACȚIEI

Ce sînt insulele artificiale?

Adrian Stoica, Buzău. Nenumăratele explorări de zăcăminte submarine, desfășurate în diferite colțuri ale lumii, au determinat oamenii de știință și societățile exploatatoare să se gîndească la posibilitățile cele mai practice și mai lipsite de riscuri în extragerea bogățiilor submarine. Astfel, s-a născut ideea insulelor artificiale, mai cu seamă pentru exploatările petroliere din Marea Nordului. Compania franceză Doris, spre exemplu, a început construirea unei asemenea insule artificiale în zona norvegiană a Mării Nordului, în fiordul Stavanger, pentru a înlesni extragerea petrolului din zăcămîntul de la Ekofisk. Pentru a stoca petrolul în vederea încărcării sale ulterioare în petroliere, se construiește un imens rezervor de beton, cu o capacitate de aproximativ 170 000 mc, capabil să înmagazineze peste 140 000 tone petrol. Pereții rezervorului, în așa fel construiți încît să reziste furtunilor celor mai mari, au o înălțime de 24 de metri. Se construiește, de asemenea, un alt zid, de 1,8 metri grosime, la 20 metri depărtare de rezervor și înconjurîndu-l, în scopul protejării sale de valurile mari din timpul furtunilor și amortizării forței de șoc a hulei. La realizarea unei asemenea insule artificiale, se vor folosi cel puțin 215 000 tone de beton (ceea ce înseamnă aproximativ 100 milioane de franci). Instalarea va avea loc în primăvara acestui an. În afara insulelor artificiale destinate stocării și exploatării zăcămintelor submarine, există planuri de implantare a unor insule artificiale și pentru alte scopuri. Astfel, compania nord-americană „Public Service and Gas" a comandat firmei „Offshore Power Sistem" construirea a două centrale nucleare plutitoare, de o putere de 1 150 megawați fiecare.

Aceste centrale nucleare vor fi instalate pe platforme lungi de 120 metri, cîntărind în jurul a 140 000 tone fiecare și protejate de un fel de ziduri. Vor fi implantate în Oceanul Atlantic, la nord-est de Atlantic City, prima în anul 1980, cealaltă în 1981. Costul lor pare a se ridica la 750 milioane dolari. Motivul pentru care sînt construite în ocean rezidă în cantitatea nelimitată de apă stînd la dispoziție pentru răcirea reactoarelor (se știe că, pentru fiecare secundă, sînt necesari 50 mc) ; în al doilea rînd, costul întregii construcții e mult mai redus decît pe pămînt (terenurile din această regiune puternic industrializată sînt foarte scumpe) ; în sfîrșit, un al treilea motiv : timpul de realizare a unei asemenea centrale nucleare plutitoare e mai redus cu doi ani, potrivit calculelor experților, decît în cazul instalațiilor clasice.

Avioane-gigant

Ovidiu Grigoriu, Turda. Firmele occidentale constructoare de avioane au realizat, în ultimii ani, patru avioane de mare capacitate, considerate, în același timp, foarte sigure : „Boeing-747" numit și „Jumbo-Jet", „McDonnel Douglas DC-10", „Lockheed Tristar 1011" și „Airbus A 300 B". Istoria primului a început în anul 1966, cînd firma „Boeing" și campania „Pan Am" și-au anunțat hotărîrea construirii unui avion-gigant ; trei ani mai tîrziu (9 februarie), avionul zboară, iar din 22 ianuarie 1970 se află în serviciu. Poate transporta 400 de pasageri pe distanțe de 9 000 km, cîntărește 350 tone. Au fost comandate peste 200 de aparate. „Tristar" și „DC-10" pot transporta cîte 300 pasageri pe distanțe între 2 500 și 6 000 km, seamănă foarte mult între ele (singura diferență fiind la motor : „Tristar" dispune de un Rolls-Royce, iar „DC-10" de un motor General Electric). „Tristar" a fost pus în serviciu de compania „Eastern Airlines" cu o cursă New York-Miami, la 26 aprilie 1972. „DC-10" a zburat pentru prima oară la 5 august 1971. „Airbus A 300 B", construit de firme din Marea Britanie, Franța, R.F. a Germaniei, Olanda și Spania, poate transporta 300 de pasageri pe distanțe între 1500 și 5000 km. A zburat pentru prima oară în septembrie 1972. Deși considerate mai sigure decît celelalte aparate de zbor, și aceste avioane-gigant au oferit surprize neplăcute : la sfîrșitul anului trecut, un „Tristar" al companiei americane „Eastern Airlines" s-a prăbușit nu departe de Miami. Din cele 177 de persoane aflate la bord au scăpat cu viață 88.

Al. Iamandi, Constanța. Potrivit cotidianului „To Vima", negocierile greco-americane privind facilitățile de staționare pentru șase contratorpiloare ale flotei a 6-a americane și instalarea în regiunea Atena a 400 de familii de marinari și ofițeri lucrînd pe aceste nave s-au terminat. În total, 1 200 membri ai familiilor echipajelor au găsit locuințe în împrejurimile Atenei. Potrivit aceluiași ziar, problema care mai rămîne de rezolvat este a locului de staționare a navelor americane. Golful Phalere, de la est de Pireu, care le fusese afectat în principiu, urmează să fie însă transformat într-un mare complex turistic. În aceste condiții, docuri flotante vor fi instalate, în curînd, pentru aceste nave, în Golful Eleusia, la vest de Pireu. Viitoarele negocieri, care se anunță îndelungate, trebuie să se poarte în legătură cu facilitățile de staționare prelungită a unui port-avion american în apropierea Atenei și instalarea a încă 800 de familii de marinari.

Noua Comisie a Pieței comune

I. Vlad, Tîrgoviște. Noua Comisie a Pieței comune are următoarea componență : François-Xavier Ortoli (Franța) — președinte, desemnat pentru următorii doi ani, cu posibilitatea realegerii; sub directa sa răspundere se află secretariatul general al Comisiei, serviciul juridic și grupul purtător de cuvînt; Sir Christopher Soames (Marea Britanie) — vicepreședinte, responsabil cu relațiile externe cu țările industrializate ; Jean-François Deniau (Franța) — vicepreședinte, responsabil cu relațiile cu țările pe cale de dezvoltare; Wilhelm Hagerkamp (R.F. a Germaniei) — vicepreședinte, responsabil cu problemele cooperării economice și monetare ; Altiero Spinelli (Italia) — vicepreședinte, responsabil cu politica industrială ; Albert Borschette (Luxemburg) — vicepreședinte, responsabil cu problemele politicii de concurență în C.E.E. Din Comisie mai fac parte șapte comisari : Henri Simonet (Belgia), George Thomson (Marea Britanie), Patrick Hillery (Irlanda), Ralf Dahrendorf (R. F. a Germaniei), Pierre Lardinois (Olanda), Scaraccio Mugnozza (Italia), Finn Olav Gundelach (Danemarca). Aceștia își împart responsabilitățile privind problemele financiare, ale dezvoltării regionale, energiei, agriculturii etc.

Traian Taloi, București. Vă sugerăm consultarea corespondenței despre lucrările Internaționalei socialiste, publicate în nr. 4 al revistei. Vom reveni cu un răspuns amplu despre organizațiile de rezistență palestiniene.

Sergiu Tofan, Galați. 1. Regina Marii Britanii și a Irlandei de Nord, Elisabeta a II-a, s-a născut la 21 aprilie 1926, s-a căsătorit cu ducele de Edinburgh în noiembrie 1947, iar la 6 februarie 1952, în urma morții tatălui ei, George al VI-lea, a urcat pe tron. Are patru copii : prințul Charles Philip Arthur George, prințesa Anne Elizabeth Alice Louise, prințul Andrew Albert Christian Edward și prințul Edward Anthony Richard Louis. În fotografie : familia regală britanică. 2. Detalii despre familia Kennedy au apărut de nenumărate ori, de-a lungul anilor, în paginile revistei noastre. Vom mai reveni.

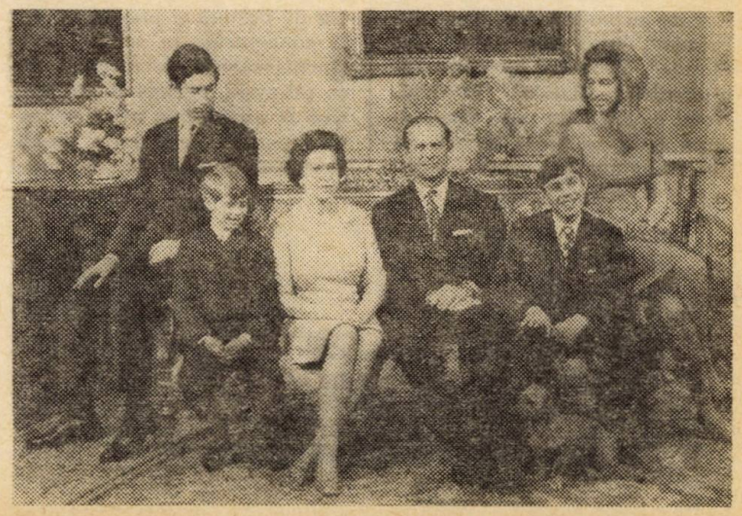

POSTA REDACȚIEI

Aripuana

I. Iancu, București. Un oraș-laborator, „Cetatea Humboldt", va fi construit în plină junglă amazoniană, în vederea colonizării și exploatării „infernului verde". Locul ales este Aripuana, una din regiunile cele mai puțin cunoscute ale Amazoniei. „Orașul-eprubetă", rod al proiectului lansat de Universitatea din Mato Grosso și de Ministerul brazilian al planului, va funcționa ca o bază științifică unde vor locui o mie de tehnicieni, ingineri, agronomi și geologi, al căror rol va fi să inventarieze sistematic resursele celei mai mari păduri din lume și să studieze problemele economice, tehnice și ecologice pe care le ridică exploatarea ei. În curînd vor fi trimiși etnologi, pentru a încerca o apropiere de triburile indiene din regiune, complet necunoscute. Pînă în prezent, au fost identificate în Amazonia 10 000 de specii vegetale, 1 300 de diferite specii de pești și 1 800 păsări, 250 de tipuri de mamifere.

Dan Mihai, Arad. Cutremurul din Managua a început la o jumătate de oră după miezul nopții, dar cîteva ore mai înainte se produseseră ușoare mișcări seismice. Vă sugerăm consultarea articolului apărut în nr. 2 și a răspunsului publicat în cadrul acestei rubrici din nr. 3 al revistei noastre. Populația orașului Managua numără 400 000 de locuitori.

Relațiile diplomatice ale R. D. Germane

Nicolae Stoica, Ploiești. Republica Democrată Germană întreține relații diplomatice cu următoarele țări (în ordinea stabilirii relațiilor diplomatice) : U.R.S.S., R. P. Bulgaria, R. P. Polonă, R. S. Cehoslovacă, R. P. Ungară, Republica Socialistă România, R. P. Chineză, R.P.D. Coreeană, R. P. Albania, R. D. Vietnam, R. P. Mongolă, R.S.F. Iugoslavia, Cuba, Cambodgia, Irak, Sudan, Siria, Republica Vietnamului de Sud, R. P. D. Yemen, R.A. Egipt, R.P. Congo, Somalia, Republica Africa Centrală, Algeria, Insulele Maldive, Sri Lanka, Guineea, Chile, Guineea ecuatorială, Ciad, Bangladesh, India, Pakistan, Iran, Burundi, Finlanda, Ghana, Tunisia, Zair, Kuweit, Elveția, Nepal, Indonezia, Suedia, Austria, Cipru, Tanzania, R. A. Yemen, Australia, Sierra Leone, Uruguay, Liban, Belgia, Peru, Maroc, Luxemburg, Olanda, Uganda, Costa Rica, Danemarca, Spania.

Ștefan Dobre, Brașov. 1. Suedia n-a intenționat să adere la Comunitatea economică vest-europeană, datorită unei multitudini de rațiuni, între care un loc de frunte l-a ocupat poziția de neutralitate. După cum se știe, Suedia este membră a A.E.L.S. Deși n-a cerut aderarea la C.E.E., Suedia a încheiat cu Piața comună, în iulie anul trecut, la Bruxelles, un acord comercial de liber schimb al produselor industriale, acord care a fost aprobat către sfîrșitul anului de către parlament cu 298 voturi pentru și 15 împotrivă. Suedezii au fost „împinși" la acest acord, deoarece 70 la sută din exporturile lor merg către țările Pieței comune. Au existat vii discuții între oamenii politici din Suedia în legătură cu relațiile acestei țări cu Piața comună. O parte susțin că Suedia ar trebui să adere la C.E.E., așa cum au făcut Danemarca și Marea Britanie, dar cu garanția menținerii neutralității statului. Altă parte a politicienilor vor o lărgire a tratatului negociat la Bruxelles și obținerea unor avantaje mai mari pentru Suedia. Prin acordul din iulie, produsele suedeze sînt puse pe același plan cu ale celorlalte state membre ale A.E.L.S. „Suedia este astfel constrînsă — scria «Le Monde» — să accepte reglementările din cadrul C.E.E., mai restrictive și mai complicate decît cele existente în cadrul A.E.L.S." Acordul, însă, nu înlesnește în nici un fel o viitoare aderare suedeză, deoarece, în acel moment, autoritățile suedeze vor trebui să rediscute toate amănuntele relațiilor lor cu „cei nouă", plecînd de la zero. 2. Referendumul „asupra frontierelor" programat de autoritățile britanice în Irlanda de Nord va avea loc la 8 martie a.c. Populația va fi consultată asupra dorinței de a rămîne în cadrul Regatului Unit, cu toate consecințele care decurg de aici, sau de a se alipi Republicii Irlanda. Din cei aproximativ un milion de cetățeni cu drept de vot care vor participa la referendum, aproximativ 65 la sută sînt protestanți, ceea ce poate da suficiente indicații asupra rezultatului, știut fiind că această comunitate se pronunță pentru rămînerea în cadrul Regatului Unit.

Forumul de sub Hale

T. Petru, Moinești. 1. În locul celebrelor Hale din inima Parisului edilii capitalei franceze au hotărît construirea unui forum subteran — „primul test de urbanism subteran din Franța", după cum scrie „Le Monde". Proiectul aparține arhitectului Claude Vasconi. Noua construcție va avea — după cum se poate vedea și din imaginea alăturată — aspectul unei piramide inversate. La aproximativ 23 metri sub pămînt va fi construit un metrou expres, deasupra căruia se va afla un forum cu magazine (acest nivel al subteranului va fi legat direct de liniile de metrou obișnuit, de garajele subterane). S-a exclus ideea construirii unor mari magazine, dorindu-se un spațiu de odihnă și plimbare. Vor fi concentrate în aceste zone cinematografe, restaurante, piețe pitorești, agenții de turism. Vor fi amenajate mari suprafețe pentru circulația liberă. Forumul amplasat pe locul fostelor Hale urmează a fi inaugurat în anul 1977. 2. Comisia celor nouă experți, constituită în urmă cu doi ani de președintele Nixon, a publicat la începutul acestui an un raport în care recomandă interzicerea zborurilor avioanelor civile supersonice deasupra teritoriului Statelor Unite. Deși nu se are în vedere în mod special nici un aparat de zbor, mulți au înțeles că, în cazul în care recomandarea va fi urmată, va însemna o lovitură pentru supersonicul franco-britanic „Concorde", ai cărui constructori fac eforturi mereu mai mari, în ultimul timp, pentru a pătrunde pe piața nord-americană. 3. Celebra statuie Pietà, restaurată, va fi prezentată, ca și pînă în mai anul trecut, publicului, dar va fi protejată de un perete de sticlă incasabilă, gros de 19 mm. Restaurarea statuii a fost făcută de o echipă de zece specialiști, condusă de Deoclecio Redig de Campos, director al Muzeului Vaticanului.

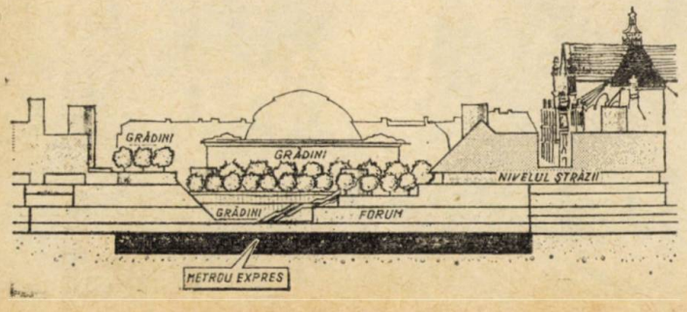

LUMEA
săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef : Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17.60.10. Internațional 18.52.63 și 18.53.55. Telex 197. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Abonamentele pentru străinătate: prin întreprinderea „ROMPRESFILATELIA" — serv. Import-Export Presă — București, Calea Griviței nr. 64–66, P.O.B. — 2001.

C.P.C.S.